

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП»
ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**

**Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына сәйкес
шоғырландырылған қаржы есептілік және
тәуелсіз аудитордың есебі**

2015 жылғы 31 желтоқсан

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБИ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Пайда немесе шығын және өзге жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп	1
Қаржылық әл-ауқаты жөнінде шоғырландырылған есеп	2
Ақша қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4

Шоғырландырылған қаржы есептілігіне ескертулер

1. «Қазатомөнеркәсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер	5
2. Топ өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта	6
3. Есеп саясатының негізгі ережелері	6
4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер	22
5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану	27
6. Жаңа есептік ережелер	28
7. Байланысты тараптармен есептеулер және операциялар	31
8. Табыс	33
9. Өткізудің өзіндік құны	33
13. Өзге кірістер	37
14. Өзге шығыстар	37
15. Қызметкерлерге еңбекақы төлеу	37
16. Қаржылық кірістер және шығыстар	38
17. Табыс салығы бойынша шығыстар	38
18. Акцияға келетін пайда	42
19. Материалдық емес активтер	42
20. Негізгі құралдар	44
21. Өндіріске дайындау шығындары	47
22. Жер қойнауын пайдалану құқығы	49
23. Барлау және бағалау активтері	49
24. Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	50
25. Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	54
26. Өзге инвестициялар	57
27. Дебиторлық берешек	58
28. Өзге активтер	58
29. Қорлар	59
30. Мерзімдік депозиттер	60
31. Байланысты тараптарға берілген қарыздар	60
32. Ақша қаражат және оның баламалары	61
33. Капитал	61
34. Несиелер мен қарыздар	62
35. Резервтер	64
36. Кредиторлық берешек	66
37. Өзге міндеттемелер	66
38. Шартты және келісімшартты міндеттемелер	67
39. Бақыланбайтын үлес	71
40. Негізгі еншілес кәсіпорындар	73
41. Қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу	74
42. Қаржы тәуекелдерін басқару	74
43. Қаржы құралдарының әділ бағасы	85
44. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну	85

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ Директорлар Кеңесі мен Акционеріне.

Біз «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» акционерлік қоғамының және оның еншілес кәсіпорындарының 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша қаржылық әл-ауқаты жөнінде шоғырландырылған есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін біріккен кіріс туралы шоғырландырылған есептен, өз капиталындағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен және ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен, есеп саясатының елеулі элементтерінің қысқаша сипаттамаларынан және басқа да түсіндіру ескертпелерінен тұратын шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитін жүргіздік.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаудағы басшылығының жауапкершілігі

Берілген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына сәйкес дайындалуы мен нақты тапсырылуына және басшылықтың пікірі бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікті даярлауға қажетті ішкі бақылау жүйесінде алаяқтық іс-әрекеттің немесе қателіктердің кесірінен болатын елеулі бұрмалаушылықтар орын алмауына жауапкершілікті басшылық көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігіміз берілген шоғырландырылған қаржылық есептілікке жүргізген аудиттің негізінде пікір білдіруімізден көрінеді. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар бізді этикалық нормаларды ұстануға, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікте елеулі бұрмаулаушылықтардың жоқ екеніне сенімді ететіндей болып аудитті жоспарлауға және жүргізуге міндеттейді.

Аудитке шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомалар және ақпаратты ашу бойынша аудиторлық дәлелдемелерді алуға бағытталған рәсімдер кіреді. Таңдалған рәсімдер біздің талқылауымыздың мәні болып табылады, ол қаржылық есептіліктегі алаяқтық іс-әрекет пен қателіктерден туындаған елеулі бұрмалаушылықтардың болу қаупін бағалауға негізделген. Мұндай бағалау кезінде аудитор мән-жайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдер жасау мақсатында шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дайындалуымен және нақты тапсырылуымен байланысты болатын ішкі бағалау жүйесін қарастырады, бұл жерде оның мақсатына ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру жатпайды. Сонымен қатар аудитке қолданылатын есеп саясатының қолайлылығын бағалау және басшылықпен жасалған есеп айырысу бағасының негізділігін бағалау кіреді, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы жалпылама бағалау да кіреді.

Біздің ойымызша, аудит барысында алынған дәлелдемелер шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіруімізге жеткілікті және тиісті дәрежеде болып табылады.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (жалғасы)

Бет 2

Пікір

Біздің ойымызша, осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына сәйкес келеді және «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» акционерлік қоғамының және оның еншілес кәсіпорындарының 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылған қаржылық әл-ауқаты туралы, сонымен қатар, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша оның қаржылық қызметінің шоғырландырылған нәтижелері мен ақшалай қаражатының шоғырландырылған қозғалысы туралы шынайы және дұрыс мағлұмат береді.

PricewaterhouseCoopers LLP

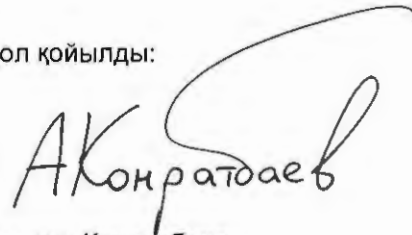
Алматы, Қазақстан
2016 жылдың 3 наурызы

Бекітілді:

Дана Инкарбекова
Басқарушы директор
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
(1999 жылғы 21 қарашада берілген Қазақстан Республикасының Қаржы Министрлігінің нөмірі 0000005 жалпы мемлекеттік лицензиясы)

Қол қойылды:

Азамат Конратбаев
Аудит серіктесі
(2003 жылғы 8 мамырда берілген нөмірі 00770863 Тұрақты Бухгалтерлер Институтының АССА сертификаты)

Қол қойылды:

Светлана Белокурова
Атқарушы аудитор
(1998 жылғы 21 ақпанда берілген нөмірі 00000357 Біліктілік куәлігі)

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
Пайда немесе шығын және өзге жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп

Миллион қазақстандық теңгемен	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Табыс	8	397,766	322,745
Өткізудің өзіндік құны	9	(294,404)	(258,616)
Жалпы табыс		103,362	64,129
Өткізу бойынша шығыстар	10	(4,116)	(4,461)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	11	(25,655)	(19,884)
Активтердің құнсыздануын қалпына келтіру	12	86	112
Активтердің құнсыздануынан болған шығын	12	(30,716)	(5,714)
Еншілес кәсіпорынның шығуынан түскен табыс		-	208
Бағам айырмашылығы бойынша таза шығын	14	(53,446)	(18,300)
Өзге кірістер	13	1,352	2,152
Өзге шығыстар	14	(7,535)	(3,476)
Қаржылық кірістер	16	21,986	5,554
Қаржылық шығыстар	16	(8,676)	(9,844)
Қауымдастырылған кәсіпорындардың қорытындыларындағы үлесі	24	38,823	12,338
Бірлескен кәсіпорындардың қорытындыларындағы үлесі	25	14,080	(3,125)
Салық салғанға дейінгі табыс		49,545	19,689
Табыс салығы бойынша шығыстар	17	(13,044)	(4,440)
ЖЫЛ ІШІНДЕП ПАЙДА		36,501	15,249
Өзге жиынтық табыс			
<i>Кейіннен пайдаға немесе шығынға қайта жіктелуі мүмкін баптар</i>		17,271	1,860
Шетелдік қызметті аударудан болған бағам айырмашылығы		159	270
Үлестік қатысу бойынша ескерілетін кәсіпорындардың өзге де жиынтық табысындағы үлес			
<i>Кейіннен пайдаға немесе шығынға қайта жіктелмейтін баптар</i>		(241)	(50)
Жыл ішіндегі өзге жиынтық табыс		17,189	2,080
ЖЫЛ ІШІНДЕП ЖАЛПЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС		53,690	17,329
Мыналарға жататын жыл ішіндегі табыс:			
- Компанияның меншіктеріне		38,442	15,489
- бақыланбайтын үлеске		(1,941)	(240)
Жыл ішіндегі пайда		36,501	15,249
Мыналарға жататын жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс:			
- Компанияның меншіктеріне		55,635	17,672
- бақыланбайтын үлеске		(1,945)	(343)
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс		53,690	17,329
Қарапайым акцияның базалық және көбейтілген пайдасы (акция теңгемен)	18	1,048	422

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.
Басқарма төрағасы

Қалиева З.Ф.
Бас есепші

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
Қаржылық әл-ауқаты жөнінде шоғырландырылған есеп

Миллион қазақстандық теңгемен	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Материалдық емес активтер	19	7,173	7,290
Негізгі құралдар	20	130,411	147,518
Өндіріске дайындалу шығындары	21	38,578	32,623
Жер қойнауын пайдалану құқығы	22	2,067	2,625
Барлау және бағалау активтері	23	8,538	8,717
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	24	121,938	96,708
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	25	43,519	37,529
Өзге инвестициялар	26	67,041	67,052
Дебиторлық берешек	27	36	1,047
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	17	1,829	835
Мерзімдік депозиттер	30	3,182	1,971
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	31	32,344	20,362
Өзге активтер	28	19,627	33,326
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		476,283	457,603
Қысқа мерзімді активтер			
Дебиторлық берешек	27	107,512	56,049
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		2,427	10,490
Өтеуге арналған ҚҚС		28,528	31,102
Қорлар	29	99,692	70,790
Мерзімдік депозиттер	30	9,020	2,566
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	31	1,224	1,224
Ақша қаражат және оның баламалары	32	55,869	29,432
Өзге активтер	28	12,557	6,495
		316,829	208,148
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		164	246
Қысқа мерзімді активтер жиыны		316,993	208,394
ЖАЛПЫ АКТИВТЕР		793,276	665,997
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	33	36,692	36,692
Қосымша төленген капитал		4,785	4,785
Бағамдық айырмашылықтың басқа валютадан қайта есептесу кезіндегі		18,819	1,558
Бөлінбеген пайда		398,991	363,590
Компания меншіктеріне жататын капитал		459,287	406,625
Иеліктің бақыланбайтын үлесі	39	10,118	12,128
ЖАЛПЫ КАПИТАЛ		469,405	418,753
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Кредиттер мен қарыздар	34	119,776	14,671
Кредиторлық берешек	36	585	315
Резервтер	35	17,183	16,902
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	17	4,509	4,604
Қызметкерлерге сыйақы		2,045	1,460
Өзге міндеттемелер	37	6,141	4,949
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		150,239	42,901
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Несиелер мен қарыздар	34	52,845	122,401
Резервтер	35	101	98
Кредиторлық берешек	36	101,622	63,244
Өзге салықтар және міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер		5,027	7,012
Қызметкерлерге сыйақы		213	131
Табыс салығы бойынша міндеттемелер		1,036	117
Өзге міндеттемелер	37	12,788	11,340
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		173,632	204,343
ЖАЛПЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		323,871	247,244
ЖАЛПЫ КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		793,276	665,997

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.
Басқарма төрағасы

Қалиева З.Ф.
Бас есепші

Қоса берілген ескертүүлөр осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
Ақша қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

Миллион қазақстандық теңгемен	2015 ж.	2014 ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Сатып алушылардан түскен ақша қаражаттың түсімдері	395,725	325,347
ҚҚС-ты бюджеттен қайтару	24,895	18,151
Алынған сыйақылар	1,416	1,503
Жеткізушілерге төлемдер	(320,921)	(248,515)
Қызметкерлерге деген төлемдер	(40,191)	(37,934)
Операциялардан түскен ақша қаражат	60,924	58,552
Төленген табыс салығы	(5,662)	(4,748)
Төленген сыйақы	(6,127)	(7,330)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттың ағымы	49,135	46,474
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды сатып алу	(12,153)	(20,988)
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың істен шығып кетуінен түскен түсімдер	491	200
Негізгі қаражат үшін берілген аванс	(616)	(1,419)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(414)	(232)
Кен орындарын әзірлеу жөніндегі активтерді сатып алу	(9,930)	(12,092)
Барлау және бағалау активтерін сатып алу	(1,618)	(1,758)
Еншілес кәсіпорынның бақыпауынан айырылған кездегі орын толтыру	-	1,201
Жедел салымдарды жайғастыру және қолдануда шектеулі ақша қаражаттар	(14,370)	(5,955)
Жедел салымдарды өтеу және қолдануда шектеулі ақша қаражаттар	5,798	2,931
Байланыс тараптарының қарызын өтеу	1,211	1,211
Қауымдастырылған кәсіпорындарда және бірлескен кәсіпорындарда инвестицияларды сатып алу	(2,046)	(7,055)
Қауымдастырылған кәсіпорындарда, бірлескен кәсіпорындардан және өзге инвестициялардан алынған дивидендтер	42,867	20,459
Өзге	(94)	1,513
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттың ағымы	9,126	(21,984)
ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІ		
Несиелер мен қарыздардан түскен түсімдер	163,851	80,749
Несиелер мен қарыздарды өтеу	(215,676)	(88,715)
Капиталға салынған жарналар	-	245
Акционерге төленген дивидендтер (33 Ескерту)	(2,323)	(5,386)
Бақыланбайтын үлеске төленген дивидендтер	(47)	(171)
Өзге	103	(37)
Қаржы қызметінде пайдаланылған ақша қаражаттың ағымы	(54,092)	(13,315)
Ақша қаражатын және оның баламаларын таза арттыру	4,169	11,175
Жыл басындағы ақша қаражат пен оның баламалары	29,432	17,152
Валюта бағамдары өзгеруінің ақша қаражатқа және оның баламаларына әсері	22,268	1,105
Жыл аяғындағы ақша қаражат пен оның баламалары (32 Ескерту)	55,869	29,432

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А.Қ.
Басқарма төрағасы

Қалиева З.Ф.
Бас есепші

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп

Миллион қазақстандық теңгемен	Компанияның меншік иесіне тиесілі					Иеліктің бақыланбайтын үлесі	Капитал жиыны
	Акционерлік капитал	Бағамдық айырмашылықтың басқа валютадан қайта есеп айырысу кезіндегі резерві	Бөлінбеген пайда	Қосымша төленген капитал	Жиыны		
2014 ж. 1 қаңтардағы	36,692	(405)	353,267	4,785	394,339	12,452	406,791
Жыл ішіндегі пайда	-	-	15,489	-	15,489	(240)	15,249
Шетелдік қызметті аударудан болған бағамдық айырмашылық	-	1,963	-	-	1,963	(103)	1,860
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	(50)	-	(50)	-	(50)
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін кәсіпорындардың өзге жиынтық табысындағы үлесі	-	-	270	-	270	-	270
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс	-	1,963	15,709	-	17,672	(343)	17,329
Жария етілген дивидендтер	-	-	(5,386)	-	(5,386)	(225)	(5,611)
Меншік иелерінің жарналары	-	-	-	-	-	245	245
Иеліктің бақыланбайтын үлесіндегі өзгерістер	-	-	-	-	-	(1)	(1)
2014 ж. 31 желтоқсандағы	36,692	1,558	363,590	4,785	406,625	12,128	418,753
Жыл ішіндегі пайда	-	-	38,442	-	38,442	(1,941)	36,501
Шетелдік қызметті аударудан болған бағамдық айырмашылық	-	17,261	-	-	17,261	10	17,271
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	(227)	-	(227)	(14)	(241)
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін кәсіпорындардың өзге жиынтық табысындағы үлесі	-	-	159	-	159	-	159
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық табыс	-	17,261	38,374	-	55,635	(1,945)	53,690
Жария етілген дивидендтер	-	-	(2,323)	-	(2,323)	(65)	(2,388)
Өзге	-	-	(650)	-	(650)	-	(650)
2015 ж. 31 желтоқсандағы	36,692	18,819	398,991	4,785	459,287	10,118	469,405

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2016 жылғы 3 наурызда бекітті:

Жұмағалиев А. Қ.
Басқарма төрағасы

Қалиева З. Ф.
Бас есепші

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

1. «Қазатомөнеркәсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер

Осы шоғырландырылған қаржы есептілік, «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі – Компания) және оның еншілес кәсіпорындары үшін (бұдан әрі бірлесіп «Топ» немесе «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ деп аталатын), 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Халықаралық Қаржылық Есеп Стандарттарына (ХҰЕС) сәйкес дайындалды.

Компания «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясын құру туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 14 шілдедегі № 3593 Жарлығына және «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясының мәселелері» атты Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 22 шілдедегі № 1148 қаулысына сәйкес жарғылық капиталға мемлекеттің жүз пайыздық қатысуы бар жабық акционерлік қоғам ретінде құрылды. Қазіргі кезде Компания акцияларының 100% «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» АҚ) арқылы мемлекетке тиесілі. Компания мына мекенжай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қонаев көш., 10. Негізгі қызмет орны болып Қазақстан Республикасы болып табылады.

Уранды өндіру және уран өнімін өткізу Топтың негізгі қызмет түрі болып табылады. Топ әлемдегі жетекші уран өндіруші компаниялар санына кіреді. Бұдан басқа, Топ сирек және сиреккер металдарды өндіру; бериллий және тантал өнімін шығару және өткізу; ғылымды көп қажетсінетін технологияларды әзірлеу; энергия ресурстарын жеткізу және жаңғыртылған энергия көздерін дамыту бойынша қызметті жүзеге асырады.

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Қазақстан Республикасын ядролық отын циклының бастапқы кезеңдерінде өкілеттік ететін Компания болып табылады. Топ оның ағымдағы және болашақтағы табыс көздерін генерирлеуші бір қатар бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қатысушысы болып табылады (24 және 25 Ескертулер). Топтың даму стратегиясы әлемдегі уран нарығындағы көшбасшылық орнын сақтап қалуда, сондай-ақ реакторға дейінгі ядролық отын циклындағы барлық бөлігіндегі және аралас жоғары технологиялық өндіріске етараптандыруға негізделеді.

2014 жылы Компанияға еншілес мекемесі «Тау-кен компаниясы» ЖШС-нің қосылуы аяқталды. Аталған реструктуризация нәтижесінде Компания, бұрында «Тау-кен компаниясы» ЖШС тарапы болып табылатын, уранды өндіруге және барлауға арналған келісімшарттардың жер қойнауын пайдаланушысы болды. Сондай-ақ, 2014 жылдың маусым мен қазан аралығында Компания «Ақдала», «Ыңғай» (4 учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаскесі) кен орындарындағы уранды өндіруге арналған келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдаланушы болып табылатын (21 Ескерту). 2015 жылғы 31 желтоқсанда Топ уран өндіру мен барлауға арналған мына келісімшарттардың тарапы болып табылды:

Кен орны/телім	Әзірлеу кезеңі	Келісім-шарт күні	Келісім-шарт мерзімі	Жер қойнауын пайдаланушы	Сервис компаниясы
Қанжуған	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Уванас	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Степное РУ» ЖШС
Мыңқудық Шығыс учаскесі	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Степное РУ» ЖШС
Мойынқұм, №1 учаскесі (Оңтүстік) (оңтүстік бөлігі)	Өндіру	26.09.2000	20 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Мыңқудық, Орталық учаскесі	Өндіру	08.07.2005	28 жыл	Компания	«Орталық» ӨК» ЖШС
Мыңқудық, Батыс учаскесі	Өндіру	30.07.2005	30 жыл	«Аппак» ЖШС	-
Солтүстік және Оңтүстік Қарамұрын	Өндіру	27.11.1996	20 жыл	Компания	«РУ-6» ЖШС
Мойынқұм №3 учаскесі (Орталық) (солтүстік бөлігі) *	Барлау және өндіру	31.05.2010	29 жыл	Компания	«ТТХК» ЖШС
Жалпақ	Барлау	31.05.2010	8 жыл	Компания	«Степное РУ» ЖШС
Буденовское	Барлау	14.10.2015	6 жыл	Компания	-

* - Барлау кезеңі бастапқыда 4 жылға деп көзделген болатын. 2014 жылы Компания құзыретті органға барлау кезеңін 2 жылға, 2016 жылға дейін созу туралы сұраныс жіберді.

2014 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі Топтың бір қатар кәсіпорындарын бәсекелестік ортаға беру туралы қаулыны қабылдаған (38 Ескерту), оған сәйкес Топ 2014 жылы «Қазгеомаш» ЖШС-дегі қатысу үлесін өткізді. Топ сондай-ақ 2014 жылдың сәуірінде, «МАЗК-Қазатомөнеркәсіп» ЖШС-тің еншілес кәсіпорны болып табылатын «Ақтаугазсервис» АҚ акциялары пакетінің 100%-ын өткізді.

2015 жылдың 31 желтоқсанына Топқа 70-тен астам кәсіпорындар кіреді, олар Қазақстанның алты аумағында орналасқан – Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Қызылорда, Маңғыстау, Ақмола және Алматы облыстарында. 2015 жылдың 31 желтоқсанына Топтың қызметкерлерінің жалпы саны 26 мың (2014 ж: 27 мың) адамнан астам құрайды.

2. Топ өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта

Жалпы Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттамалық ерекшеліктерін білдіруді жалғастыруда. Ол әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газ және минералдық шикізаттар бағаларының ауытқуына сезгіш. Сондай-ақ осы ерекшеліктер елден тысқары жерде ұлттық валютаның еркін айырбасталатын валюта болып табылмайтындығы және құнды қағаз нарығының төмен өтімділік деңгейі кереді, алайда бұлармен ғана шектелмейді.

Өңірде саяси шиеленісті сақтайтын мұнай мен басқа да минералды шикізатқа бағаның төмендеуі, айырбас бағамының құбылмалдылығы, өтімділіктің төмендеуі мен халықаралық қаржыландыруды тартуда қиындық туындауын қоса, Қазақстан Республикасының экономикасына теріс әсер етті және теріс әсер етуді жалғастыруы мүмкін.

2015 жылғы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі және Үкіметі айырбас бағамын қолдауды тоқтату және инфляциялық таргеттеу, валюталық дәлізді жою мен еркін құбылмалы айырбас бағамына көшудің негізінде жаңа ақша-кредиттік саясатты іске асыру туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде 2015 жылдың тамыз-желтоқсан айларының ішінде теңгенің айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 187-ден 350 теңгеге дейін құбылды. Осы есептілік күнінің жағдайы бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінің ресми айырбас бағамы 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 339.47 теңгемен салыстырғанда 1 АҚШ доллары үшін 346.56 теңгені құрады (2014 ж. 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 182.35 теңге). Сөйтіп теңгенің айырбас бағамына және Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ іс-қимылына, сондай-ақ аталған факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына әсеріне қатысты тұрлаусыздық бар.

2016 жылы 2016-2019 жж. кезеңдерінде мұнайға болжамды баға деңгейінің төмендеуіне байланысты және Қазақстанның экономикасы мұнай газ секторына едәуір деңгейде тәуелді екенін ескере отырып, халықаралық рейтингтік агенттік Қазақстанның тәуелсіз кредиттік рейтингісін төмендетті. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам – «жағымсыз». Рейтинг бойынша жағымсыз болжам шикізат тауарларының жаһандық нарығында ағымдағы әлсіз және тұрақсыз жағдайды ескере отырып, өскелең сыртқы тәуекелдер және ақша-кредиттік саясатпен байланысты тәуекелдер туралы агенттіктің көзқарасын білдіреді.

Бұрынғыша қаржы нарығы тұрақтылықтың жоқтығымен, бағалардың жиі және елеулі өзгерістерімен, және сауда операциялары бойынша спрэдтердің артуымен сипатталады. Осы экономикалық орта Топтың қызметіне және қаржы жағдайына елеулі әсер етеді. Басшылық Топтың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды. Дегенмен ағымдағы экономикалық жағдайдың болашақтағы салдарын болжау қиын, және басшылықтың ағымдағы болжаулары мен бағалаулары іс жүзіндегі нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының таукен секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіш өзгерістердің әсеріне шалдыққыш болып қалады. Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кедендік заңнамалары дамуын жалғастыруда және әр түрлі талқылау мүмкіндіктеріне жол беріп отыр (38 Ескерту). Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылық перспективасы елеулі деңгейде Үкімет қабылдаған экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылау және саяси жүйелердің дамуына, яғни Топтың бақылау саласынан тысқары болған жағдайларға байланысты. Басшылар Топтың экономикалық жағдайын және оның болашағын ескеріп ұзақ мерзімді активтерінің құнсыздану мүмкіндігіне бағалау жүргізді (4 Ескерту). Болашақ экономикалық жағдай және нормативтік құқықтық ортаның басшылықтың осы болжамдарынан айырмашылығы болуы мүмкін.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Қаржы есептілігін дайындау негізі

Осы шоғырландырылған қаржы есептілік, бастапқы мойындалуы құнының әділдігі бойынша жүзеге асырылатын қаржы құралдарын қоспағанда, тарихи құны негізінде, ХҚЕС-на сәйкес дайындалған. Осы шоғырландырылған қаржы есептілігін дайындау кезінде қолданылған есеп саясатының негізгі ережелері төменде келтірілген. Есеп саясатының аталған ережелері, басқасы көрсетілмеген жағдайда, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты өз кезегімен қолданылды (5 Ескерту).

Есептілікті ұсыну валютасы

Өзгеше көрсетілмеген болса, аталған шоғырландырылған қаржы есептіліктің көрсеткіштері миллион қазақстандық теңгемен берілген.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шоғырлану қағидаты

(i) Шоғырландырылған қаржы есептілік

Еншілес кәсіпорындары, құрылымдық кәсіпорындармен қоса, Топпен бақыланатын инвестициялардың осындай объектілерін білдіреді, өйткені Топ (i) инвестициялар объектісі табысына елеулі әсер ететін елеулі қызметті басқаруға оған мүмкіндік беретін өкілеттіліктерге ие, инвестициялар объектісіне қатысудан түскен ауыспалы табыспен байланысты тәуекелдердің ықпалына түседі, немесе осындай табысты алуға арналған құқығы бар, және (iii) инвестордың табыс мөлшеріне әсер ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілдіктерін пайдалану мүмкіндігі бар. Топтың басқа кәсіпорынға қатысты өкілеттілігінің бар болуын бағалау кезінде, іс жүзіндегі елеулетті дауысымен қоса, іс жүзіндегі құқықтарының бар болуын және ықпалын қарау қажет. Құқық іс жүзінде деп саналады, егер де ұстаушы бұл құқықты инвестициялар объектісінің елеулі қызметін басқаруға қатысты шешімді қабылдау кезінде іс жүзінде іске асыру мүмкіндігі болса. Топ, оның инвестициялар объектісінде көпшілік дауысы болмаса да, инвестициялар объектісіне қатысты өкілдіктерге ие болуы мүмкін. Ұқсас жағдайларда инвестициялар объектісіне қатысты іс жүзіндегі өкілеттіліктердің бар болуын айқындау үшін Топ басқа дауыс құқығын ұстаушылардың пакеттерін жайғастыру мөлшері мен дәрежесіне қатысты өзінің дауыс құқығы пакетінің мөлшерін бағалауға тиіс. Басқа инвесторлардың, инвестициялар объектісінің қызметіне түбегейлі өзгерістерді енгізумен байланысты немесе айрықша жағдайда қолданылатын сияқты осындай қорғау құқықтары Топтың инвестициялар объектісін бақылау мүмкіндігіне кедергі болмайды. Еншілес кәсіпорындар Топқа олардың операцияларына бақылауды тапсыру күнінен бастап (сатып алу күнінен) шоғырландырылған қаржы есептілігіне кіргізіледі және бақылаудан айырылған күнінен бастап шоғырландырылған есептіліктен алынып тасталады.

Еншілес кәсіпорындар, жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынғанды қоспағанда, сатып алу әдісі бойынша шоғырландырылған қаржы есептілігіне енгізіледі. Сатып алынған сәйкестірілген активтер, сондай-ақ міндеттемелер және бизнестің біріккен кезінде алынған шартты міндеттемелер бақыланбайтын үлестің мөлшеріне тәуелсіз сатып алу күніндегі әділ құны бойынша көрсетіледі.

Топ, тікелей қатысу үлесі болып табылатын және ұстаушыға жойылған жағдайда таза активтердің тепе-тең үлестеріне арналған құқықты беретін, бақыланбайтын үлесті әрбір операция бойынша жеке немесе а) әділ құны бойынша, немесе б) сатып алынған кәсіпорынның таза активтеріндегі бақыланбайтын үлеске тепе-тең бағалайды.

Гудвил сатып алынған кәсіпорынның таза активтері сомасын мына мөлшерлерменелердің: сатып алынған кәсіпорынға берілген өтеменнің, сатып алынған кәсіпорынның бақыланбайтын үлес сомасының және сатып алынған кәсіпорынның тікелей сатып алу күні алдында тиесілі капиталдағы қатысу үлесінің әділ құнының жалпы сомасынан шегеру арқылы айқындалады. Теріс сомасы («теріс гудвил»), басшылық барлық сатып алынған активтер, сондай-ақ қабылданған міндеттемелер мен шарттық міндеттемелер толық сәйкестірілгенін қайта бағалап, олардың бағаланғанын талдағаннан кейін, пайда немесе шығын құрамында мойындалады.

Сатып алынған кәсіпорын үшін берілген өтеу тапсырылған активтердің, капиталдағы шығарылған қатысу үлестің және туындаған немесе қабылданған міндеттемелердің әділ құны бойынша бағаланады, бұған активтердің әділ құны және шарттық өтеу туралы келісімдер нәтижесінде туындаған міндеттемелер кіреді, бірақ сатып алуға байланысты мына консультациялық қызмет көрсетуге, заң қызметтеріне, бағалауды жүргізу бойынша және ұқсас кәсіби қызметтерге төлеу сияқты шығыстар кірмейді. Мәміле бойынша үлес құралдарын шығару кезінде шеккен шығындар капитал сомасынан шегеріледі, мәміле бойынша бизнесті біріктіру шеңберінде қарыздық құнды қағаздардың шығарылуына байланысты шеккен шығындар олардың теңгерімдік құнынан шегеріледі, ал мәміле бойынша сатып алуға байланысты барлық қалған шығындар шығыстарға жатқызылады.

Топ кәсіпорындары арасындағы операциялар тиісті шоттар бойынша қалдықтар және Топ кәсіпорындары арасындағы операциялар бойынша іске асырылмаған пайда өзара болмайды. Іске асырылмаған шығын да өзара болмайды, тек шығындардың өтелуі мүмкін болмаған жағдайлар бұған жатпайды. Компания және оның барлық еншілес кәсіпорыны есеп саясатының Топтың саясатына сәйкес бірегей қағидаттарын қолданады.

Бақыланбайтын үлес – бұл, Топ тікелей немесе жанама түрде иеленбейтін капиталға қатысу үлесіне келетін, еншілес кәсіпорынның қызметі мен капиталының таза қорытындысының бөлігі. Бақыланбайтын үлес Топтың бөлек капиталының компонентін білдіреді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(ii) Бақыланбайтын үлестерді сатып алу және сату

Топ экономикалық бірліктің моделін бақыланбайтын үлестің иелерімен мәмілелерді есепке алу үшін қолданады. Сатып алынған бақыланбайтын үлестің тапсырылған өтеуі мен тепе-тең құны арасында қандай-да айырмашылық болса, ол тікелей капиталда капиталмен операция ретінде көрсетіледі. Топ бақыланбайтын үлестің сатылғаны үшін алынған өтеумен және оның тепе-тең құны арасындағы айырмашылықты капиталдағы өзгерістер туралы есептемеде капиталмен жасалған мәміле ретінде мойындалады.

(iii) Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес кәсіпорынды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптан еншілес кәсіпорындарды сатып алу алдыңғы кәсіпорынның бағалау әдісі бойынша есептеледі. Осы әдістемеге сәйкес біріккен кәсіпорынның шоғырландырылған қаржы есептілігі, кәсіпорындар шоғырландырылған қаржы есептілігінде көрсетілген ең ерте кезеңнен бастап, немесе, кешірек болса, онда бірігейін деп жатқан кәсіпорындар алғашқы рет жалпы бақылауға түскен күнінен бастап біріккен болған тәрізді ұсынылған. Еншілес кәсіпорынның, жалпы бақылаудағы, тараптар арасында тапсырылатын активтер мен міндеттемелер алдыңғы кәсіпорынмен белгіленген тепе-тең құны бойынша көрсетілген.

Алдыңғы кәсіпорын ең жоғары деңгейдегі есеп беруші кәсіпорын болып саналады, онда еншілес кәсіпорынның, ХҚЕС сәйкес дайындалған қаржы ақпараты шоғырланған болатын. Алдыңғы кәсіпорынмен бастапқы алынған зат кезінде пайда болған гудвил де аталған шоғырланған қаржы есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы кәсіпорынның гудвилымен қоса, таза активтердің тепе-тең құны және алынған затқа өтеу арасындағы айырмашылық аталған шоғырланған қаржы есептілікте капитал құрамындағы бөлінбеген пайда түзету ретінде көрсетіледі.

(iv) Қауымдастырылған кәсіпорындар

Қауымдастырылған кәсіпорындар – Топ оларға елеулі ықпал ете отырып (тікелей немесе жанама), бірақ оларды бақыламайтын кәсіпорындар; әдетте, бұл кәсіпорындардағы дауыс құқығының үлесі 20%-дан 50%-ға дейін құрайды. Қауымдастырылған кәсіпорындарға деген инвестициялар қатысу үлесінің өдісі бойынша ескеріледі және бастапқы өзіндік құны бойынша көрсетіледі. Қауымдастырылған кәсіпорындардан алынған дивидендтер қауымдастырылған кәсіпорындарға құйылған инвестициялардың тепе-тең құнын азайтады. Топтың сатып алудан кейінгі қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтеріндегі үлесінің өзге өзгерістері мына түрде көрсетіледі: (i) Топтың қауымдастырылған кәсіпорындардың пайдасындағы және шығынындағы үлесі қауымдастырылған кәсіпорынның қаржы қорытындысы ретіндегі жылдағы шоғырландырылған пайда мен шығын құрамында көрсетіледі, (ii) Топтың өзге де жиынтық табыстағы үлесі бөлек жолмен өзге жиынтық табыстың тепе-тең құнында көрсетіледі, (iii) Топтың қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтерінің тепе-тең құнындағы иелік үлесінің өзгерістері қауымдастырылған кәсіпорындардың қаржы қорытындысы үлесінің құрамындағы пайда мен шығында көрсетіледі.

Алайда, Топтың, кез келген дебиторлық берешегімен қоса, қауымдастырылған кәсіпорындардың шығынындағы үлесі оның қауымдастырылған кәсіпорындағы үлесіне тең немесе одан асатын болса, Топ болашақ шығындарды мойындауды тоқтатады, бұған ол аталған қауымдастырылған кәсіпорын атынан өзіне міндеттемелерді алу немесе төлемдерді жасау жағдайлары кірмейді.

Топ және қауымдастырылған кәсіпорындар арасындағы операциялар бойынша іске асырылмаған пайда Топтың осы қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлесіне тең өзара алынып тасталады; іске асырылмаған шығындар да өзара алынып тасталады, бұған операция тапсырылған активтердің құнсыздануы туралы куәландыру жағдайлар кірмейді.

(v) Бірлескен қызмет туралы келісімдер

Егер де Топ басқа тараптармен бірлесіп әрекет етіп, келісімдерге жалпы бақылауды жүргізсе, және егер де тиісті әрекеттер туралы шешімдерді қабылдау, бірлескен бақылаудың жүзеге асырылуына қатысушы тараптардың бір ауыздан келісуін талап ететін болса, Топ бірлескен қызмет туралы келісімнің қатысушысы болып саналады. Бірлескен қызмет туралы Келісім осындай келісімнің қатысушыларының құқықтары мен міндеттемелеріне қарай бірлескен қызмет немесе бірлескен кәсіпорын болып көрсетіледі.

Топ бірлескен қызметке өзінің қатысуына қатысты мойындайды: (i) кез келген бірлесіп бақыланатын активтердегі өз үлесімен қоса, өз активтерін, (ii) кез келген бірлесіп өзіне қабылдайтын міндеттемелердегі өз үлесімен қоса, өз міндеттемелерін, (iii) бірлескен операция нәтижесінде шығарылған өнімдегі үлесін сатудан түскен өз пайдасын, (iv) бірлескен операция нәтижесінде шығарылған өнімді сатудан түскен пайданың өз үлесін; және (v) кез келген бірлесіп шеккен шығыстардағы өз үлесімен қоса, өз шығыстарын.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Топтың бірлескен кәсіпорындарда қатысуы үлес әдісі бойынша есептеледі және бастапқы алынған зат құны бойынша көрсетіледі. Бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер бірлескен кәсіпорындарға құйылған инвестициялардың теңгерімдік құнын азайтады. Топтың бірлескен кәсіпорындардағы алынған заттан кейінгі таза активтердегі үлесінің өзге өзгерістері мына түрде көрсетіледі: (i) Топтың бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы және шығынындағы үлесі бірлескен кәсіпорындардың қорытындысындағы үлесі ретінде жылдағы шоғырландырылған пайда мен шығындарда көрсетіледі, (ii) Топтың өзге де жиынтық табыстағы үлесі өзге жиынтық табыстың құрамына кіргізіледі және бөлек жолмен ұсынылады, (iii) Топтың бірлескен кәсіпорындардың таза активтерінің тепе-тең құнындағы үлесінің барлық өзге өзгерістері бірлескен кәсіпорындардың қорытындысы үлесіне енгізіледі.

Топтың, кез келген қамтылмаған дебиторлық берешекпен қоса, бірлескен кәсіпорындардың шығынындағы үлесі оның аталған бірлескен кәсіпорындағы қатысу үлесіне тең немесе артатын болса, Топ, Топтың міндеттемелері туындамағанша немесе ол бірлескен кәсіпорын атынан төлемдерді жасамағанша, болашақ шығындарды мойындамайды. Топтың бірлескен кәсіпорынның өзге де жиынтық табысы мен шығынындағы үлесі өзге жиынтық табыс құрамында Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігінде көрсетіледі.

Егер де Топ және оның бірлескен кәсіпорындар активтерінің құнсыздануынан пайда болмаса, Топ және оның бірлескен кәсіпорындар арасындағы операциялар бойынша іске асырылмаған табыстар Топтың бірлескен кәсіпорындағы үлесіне тепе-тең өзара алынып тасталады; іске асырылмаған шығыстар да өзара алынып тасталады. Бірлескен кәсіпорындардың есеп саясаты Топ қабылдаған есеп саясатымен унифицирленген.

(vi) Енішілес кәсіпорындардың, қауымдастырылған кәсіпорындардың немесе бірлескен кәсіпорындардың істен шығып кетуі

Топ бақылаудан немесе елеулі ықпалдан айырылған болса, онда кәсіпорындағы сақталынатын үлес әділ құны бойынша қайта бағаланады, ал теңгерімдік құнының өзгеруі пайдада немесе шығында көрсетіледі. Әділ құны қауымдастырылған кәсіпорындағы, бірлескен кәсіпорындағы немесе қаржы активтеріндегі қалған үлесті одан әрі есепке алу мақсаты үшін бастапқы тепе-тең құны болып табылады. Бұдан басқа, аталған кәсіпорынға қатысты өзге жиынтық табыс құрамында бұрында мойындалған соманың барлығы Топтың тиісті активтердің немесе міндеттемелердің тікелей істен шығып кетуін жүзеге асырды деп мойындалады. Бұл өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілген сомалар пайдаға немесе шығынға ауысатынын білдіреді.

Қауымдастырылған кәсіпорындағы қатысу үлесі азаятын болса, бірақ сонымен қатар елеулі ықпалы сақталса, өзге жиынтық табыс құрамында бұрында көрсетілген соманың тепе-тең үлесі ғана қажетті жағдайларда пайдаға немесе шығынға аударылады.

Қаржы құралдары

(i) Бағалаудың негізгі тәсілдері

Қаржы құралдары олардың жіктелуіне байланысты әділ құны, өзіндік құны немесе амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Төменде осы бағалау тәсілдері көрсетілген.

Әділ құны – бағалау күніндегі нарық қатысушылары арасындағы өз еркі негізінде активтерді сату кезінде немесе операцияларды жүргізу кезіндегі міндеттемелерді тапсыру кезінде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықтағы баға белгілеу әділ құнының ең жақсы растауы болып табылады. Белсенді нарық – бұл, тұрақты негізінде бағалау туралы ақпаратты алуды мүмкін ететін, жеткілікті жиелігі мен жеткілікті көлемінде активтер мен міндеттемелермен операциялар жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналымы бар қаржы құралдарының әділ құны, белгілеу бағасын бөлек активке немесе міндеттемені, олардың кәсіпорын ұстап отырған санына көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың тәуліктік қарапайым сауда айналымы кәсіпорындағы активтер мен міндеттемелерді басып алуға жеткіліксіз болса, ал бөлек операцияларда позицияларды сатуға арналған тапсырыстарды орналастыру белгілеу бағасына әсер етуі мүмкін жағдайда да істің жағдайы осындай.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Дисконтталған ақша ағымдарының моделі сияқты, сондай-ақ нарық ережелерімен жасалатын ұқсас операциялардың деректерімен негізделген модельдер сияқты бағалау әдістері, немесе инвестициялар объектісінің қаржы деректерін қарау қаржы құралдарының әділ құнын айқындау үшін қолданылады, олар үшін мәмілелер бағасы туралы нарық ақпарат қол жетімсіз. Әділ құнын бағалау қорытындысына мынадай түрде әділ құны иерархиясының деңгейі бойынша талдау жасалады және бөлінеді: (i) 1 Деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленетін бағалар (белгіленбейтін) бойынша, (ii) 2 Деңгейге – бағалау әдісі арқылы алынған бағалаулар жатады, онда қолданылатын барлық елеулі бастапқы деректер, тікелей (мысалы, баға), немесе жанама түрде (мысалы, баға негізінде есептелген) актив пен міндеттемелер үшін бақыланатын болып табылады, және (iii) 3 Деңгейдің бағалауы, олар, тек бақыланатын нарық деректеріне негізделген емес бағалау болып табылады (яғни бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы деректердің елеулі көлемі талап етіледі). Әділ құны иерархиясының деңгейінен деңгейге ауысу есеп беру кезеңнің аяғында орын алған деп саналады.

Өзіндік құны ақша төленген қаражаттың немесе оның баламасының сомасы, немесе сатып алу күніне активті сатып алу үшін тапсырылған өзге өтеудің әділдік құны болып табылады және мәміле бойынша шығындарды қосады. Өзіндік құны бойынша бағалау нарық түзетуі жоқ және олардың әділ құны сенімді бағалануы мүмкін емес үлес құралдарына жасалған инвестицияларға қатысты ғана және ашық нарықта түзетулері жоқ осындай үлес құралдарына байланған және осындай үлес құралдарымен өтеуге жататын өндірілген құралдарға қатысты қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржы құралын сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл, мәміле жасалмай қалса, шегілмейтін шығындар. Мәміле бойынша шығындарға агенттерге (сауда агенттері ретінде әрекет ететін қызметкерлерді қоса), консультанттарға, дөлдалдарға және дилерлерге төленген сыйақылар мен комиссиялық төлемдер, реттеуші органдарға және қор биржаларына төленетін алымдар, сондай-ақ меншікті тапсыру кезіндегі алынатын салық пен алулар кіреді. Мәміле бойынша шығындарға сыйақылар немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттар, қаржыландыруға кеткен шығындар, ішкі өкімшілік шығыстар немесе сақтауға арналған шығыстар кірмейді.

Амортизациялық құны болып ондағы қаржы құралы есептелген пайыздың мөлшеріне азайтылған немесе көбейтілген, қарыздың негізгі сомасын өтеудегі ұстап қалынған ақшаны, ал қаржы активтері үшін – құнсызданудан туындаған шығындар сомасын санамағанда (бағалау резерві шотын тікелей немесе пайдалану арқылы), бастапқы мойындалған кезде бағаланған мөлшерді білдіреді. Қосылған пайыздарға мәміле бойынша шығындардың, сондай-ақ кез келген сыйақылардың немесе тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданумен қоса өтеу сомасының дисконттың бастапқы мойындау кезінде кейінге қалдырылған амортизациясы кіреді. Қосылған пайыздық табыстар және қосылған пайыздық шығыстар, қосылған купондық табыспен және амортизацияланған дисконтпен немесе сыйақымен қоса (бар болған кезде, ұсынылған кезде кейінге қалдырылған комиссиямен қоса), бөлек көрсетілмейді, есептің қаржы жағдайы туралы тиісті баптарының тепе-тең құнына кіргізіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеменің әдісі – бұл, құралдың тепе-тең құнына әр бір кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету мақсатында, тиісті кезең ішіндегі (тиімді пайыз мөлшерлемесінің) пайыздық табыстарды немесе пайыздық шығыстарды бөліп беру әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл, қаржы құралдың қолданынуы мүмкін уақыты бойы, немесе, орынды болған кезде, қаржы құралдың таза тепе-тең құнына дейінгі ең қысқа кезең бойы есептелетін болашақ төлемдерді немесе түсімдерді (болашақ несиелік шығындарды қоспағанда) тура дисконттау кезінде қолданатын мөлшерлеме. Тиімді пайыздық мөлшерлеме, пайызды өзгертудің келесі күніне дейінгі өзгермелі мөлшерлеменен қоса құралдар бойынша ақша ағымдарын дисконттау үшін пайдаланады, бұған аталған құрал үшін көрсетілген өзгермелі мөлшерлеме бойынша, немесе нарық мағынасынан тәуелсіз белгіленетін басқа да ауыспалы факторлар бойынша несиелік спрэдті көрсететін сыйақы мен дисконт кірмейді. Бұндай сыйақы мен дисконттар құралдың барлық күтілетін айналым мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есептесуіне тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын, шарт бойынша тараптармен төленген немесе алынған барлық сыйақылар мен сомалар кіреді.

(ii) Қаржы активтерінің жіктелімі

Қаржы активтері мына категориялар бойынша жіктеледі: а) қарыздар мен дебиторлық берешектер; б) қолдағы сатуға бар қаржы активтері; в) өтеуге дейінгі ұсталынып қалатын қаржы активтері; г) әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен шығынның құрамында көрсетілетін қаржы активтері. Әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен шығынның құрамында көрсетілетін қаржы активтері екі кіші категорияларға бөлінеді: (i) бастапқы мойындау сәтінен бастап аталған категорияға қосылған, және (ii) саудаға арналған ретінде жіктелетін активтер.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша көрсетіледі. Туынды құралдар активтер ретінде есептеледі, егер де аталған құралдардың әділ құны ойдағыдай болса, және міндеттемелер ретінде есептеледі, егер де олардың әділ құны теріс болып табылса. Туынды құралдардың әділ құнының өзгеруі жылдағы пайдаға немесе шығынға қосылады. Топ хеджирлеу есебін қолданбайды.

Басқа қаржы құралдарына енгізілген кейбір туынды құралдар, бөлек туынды құралдар ретінде есептеледі, егер де олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдері мен экономикалық сипатталарымен тығыз байланыста болмаса.

«Қарыздар мен дебиторлық бөрешек» атты категория бекітілген немесе айқындалған төлемдермен қоса туынды емес қаржы активтерін білдіреді, бұған Топ жақын арада сатуға ниеттенгендерді қоспағанда.

Барлық өзге қаржы активтері қолдағы сатуға бар активтер категориясына кіреді.

(iii) Қаржы міндеттемелерінің жіктелімі

Қаржы міндеттемелері мына есептеу категориялары бойынша жіктеледі: а) туынды қаржы құралдарын қосқанда, саудаға арналған, және б) өзге қаржы міндеттемелері. Саудаға арналған міндеттемелер әділ құны бойынша көрсетіледі, олардың өзгерістері пайда болған кезеңдегі жылдың пайдасы мен шығыны құрамында көрсетіледі (қаржы табыстары немесе қаржы шығындары сияқты). Өзге қаржы міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

(iv) Қаржы құралдардың бастапқы мойындауы

Қаржы құралдары әділ құны бойынша және мәміле бойынша шеккен шығындармен қоса бастапқы есептеледі. Мәміленің бағасы бастапқы мойындау кезіндегі әділ құнына ең жақсы растау болып табылады. Әділ құны мен мәміле бағасы арасында айырмашылық болған жағдайда ғана бастапқы мойындау сәтінде пайда немесе шығын есептеледі, ол ұқсас құралдармен немесе бағалау әдісімен мәміле нарығында аталған сәттегі басқа да байқаушылармен расталуы мүмкін, онда кіріс ауыспалылар ретінде тек байқаудағы нарық деректері қолданылады.

Заңнамамен немесе аталған нарықтың ережелерімен белгіленген мерзімде тапсыруы көзделген қаржы активтерін сатып алу немесе сату (стандарттық ережемен сатып алу және сату) мәмілені жасасу күніне орай, яғни Топ қаржы активтерін тапсыруға өзіне міндеттеме алған күніне мойындалады. Сатып алу бойынша барлық өзге операциялар кәсіпорын аталған қаржы құралына қатысты шарттың тарабы болғанда мойындалады.

Белсенді нарықта айналымы жоқ, байланысты тараптарға берілген қарыздардың әділ құнын айқындау үшін Топ дисконтталған ақша ағымдардың моделі сияқты әдістерді қолданады. Мәміле бағасына тең деп қабылданатын, бастапқы мойындау кезіндегі әділ құны және бағалау әдісі арқылы айқындалған сомасы арасында айырмашылықтар туындауы мүмкін. Осындай айырмашылықтар байланысты тараптарға берілген қарыздардың әрекет ету мерзімі ішінде тең амортизацияланады.

(v) Қаржы активтерін мойындауды тоқтату

Топ мына жағдайларда қаржы активтерін мойындауды тоқтатады: (а) бұл активтер өтелген кезде немесе осындай активтерге байланысты ақша қаражаты ағымының әрекет ету құқығы өтіп кеткен кезде, немесе (б) Топ қаржы активтеріне түсетін ақша қаражат ағымына арналған құқығын тапсырған кезде немесе тапсыру туралы келісімді жасасқан кезде, және бұл ретте (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырмай немесе сақтамай, бірақ аталған активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылған кезде.

Контрагент барлық қарастырылатын активтерді байланысты емес үшінші тарапқа іс жүзінде қосымша салықты салу қажеттілігінсіз сату мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталынады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(vi) Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар

Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар әділ құны бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған қолдағы бар борыштық құнды қағаздар бойынша пайыздық табыс проценттің тиімді мөлшерлемесі әдісі бойынша есептеледі және қаржы табыс ретінде жылдағы пайда мен шығында көрсетіледі. Сатуға қолдағы бар үлестік қаржы құралдарына деген инвестициялар бойынша дивидендтер, Топтың төлемді алуға арналған құқығы белгіленіп, дивидендтерді алу мүмкіндік жоғары болған жылдағы пайда мен шығында көрсетіледі. Әділ құнының өзге де өзгерістері инвестицияның мойындалуы тоқтатылған немесе, жиналған пайда немесе шығын сомасы өзге жиынтық табыс құрамынан қаржы табысының жылдағы пайда мен шығын құрамына ауыстырылғанда оның құнсызданған сәтінә дейінгі өзге жиынтық табыс шотында көрсетіледі. Үлестік қаржылардағы инвестициялар оның әділ құнын басшылық жеткілікті дәрежеде анық бағалай алмайтын болса, сатып алынған нақты құнмен есептеледі.

Сатуға қолдағы бар инвестициялардың құнсыздануынан болған шығын аталған активтерді бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған бір немесе бірнеше жағдайлар («шығынға әділ соқтыратын жағдайлар»), нәтижесінде олар туындаған сәттегі жылда болған пайда немесе шығында көрсетіледі. Үлестік құралдарға деген инвестициялардың әділ құнының олардың өзіндік құнынан елеулі немесе ұзақ төмендеуі құнсызданудың дәлелі. Бұрында пайда мен шығында көрсетілген құнсызданудан болған шығынды есептемегенде, сатып алынған және ағымдағы әділ құны бағасы арасындағы айырмашылық ретінде есептелетін құнсызданудан болған жиынтық шығын сомасы өзге жиынтық табыс шотынан жылдағы пайда мен шығынның қаржы шығыстар құрамына ауыстырылады.

Үлестік құралдарға деген инвестициялардың құнсыздануынан болған шығындар қалпына келтірілмейді, болашақ пайда өзге жиынтық табыс құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңде, сатуға қолдағы бар деп жіктелетін қарыз құралдардың әділ құны асып жатса, және бұл асқанын пайда немесе шығын құрамындағы құнсызданудан болған шығын мойындалғанынан кейін болған жағдаймен объективті түрде байланыстыруға болса, онда құнсызданудан болған шығын ағымдағы кезеңнің пайда мен шығынында қалпына келтіріледі.

(vii) Өзара өсепке алу

Қаржы активтері мен міндеттемелер өзара есепке алынады, және қаржы жағдайы туралы есепте көрсетілген сомалардың өзара есеп алуын жүргізу құқығы, және өзара есеп алу, немесе активті бір уақытта өткізу және міндеттемені реттеу заңды түрде белгіленген кезде ғана таза мөлшерлемесі көрсетіледі.

Негізгі құрал-жабдықтар

(i) Негізгі құрал-жабдықтарды мойындау және бағалау

Негізгі құрал-жабдықтар жинақталған амортизациялауды және құнсызданудан жинақталған шығындарды есептен шығарып, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Бастапқы құн активті мақсаттық пайдалану үшін жұмыс орнына жеткізуге және жұмыс қалпына келтіруге тікелей байланысты кез келген шығындардан, импорт бажы және сатып алынғандар бойынша өтелмейтін салықпен қоса, сауда жеңілдіктерін және қайтаруларды есептемегендегі сатып алу құнынан тұрады. Шаруашылық әдісімен дайындалған немесе құрастырылған негізгі қаражат объектісінің бастапқы құны өзіне жұмсалған материалдар құнын, орындалған өндірістік жұмыстарды және өндірістік үстеме шығындардың сәйкесті үлесін қосудан тұрады. Олардың пайдалы қызмет мерзімі жалпы аталған объектінің пайдалы қызмет мерзімінен айырмашылығы бар негізгі құралдар нысанының бөлек елеулі бөліктері бөлек нысандар (компоненттер) ретінде есептеледі және осындай бөліктердің пайдаланылатын мерзімін көрсететін нормалар бойынша амортизацияланады.

Бұдан әрі болатын шығындар аталған нысанның теңгерімдік құнына кіргізіледі немесе, Топтың аталған нысанды пайдаланудан экономикалық пайдасы мүмкін болып және оның құны сенімді бағалануы мүмкін болған жағдайда, бөлек актив ретінде көрсетіледі. Негізгі құрал-жабдықтар құрамында елеулі бастапқы құнымен және бір жылдан астам пайдалы қолдану мерзімімен қоса арнайы қор бөлігі мен қосалқы жабдықтар көрсетіледі. Өзге қор бөліктері мен қосалқы құрал-жабдықтар тауарлық-материалдық қор құрамында көрсетіледі және шығындану деңгейі бойынша жылдағы пайда мен шығында көрсетіледі.

Ағымдағы жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуге кеткен шығындар ағымдағы кезеңдегі шығындарға жатады. Негізгі құрал-жабдықтардың ірі түйіндерін немесе компоненттерін ауыстыруға кеткен шығындар ауыстыруға жататын бөлшектерді бір уақытта тізімнен шығару кезінде капиталдандырылады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі құрал-жабдықтардың шығып қалуынан болған пайда немесе шығын сатудан түскен ақша мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде айқындалады.

(ii) Негізгі құрал-жабдықтардың амортизациясы

Жерге амортизация есептелмейді. Уранды өндіруге және оны алдын ала өңдеуге пайдаланатын «ғимараттар» категориясына кіретін объектілерді амортизациялау өндірістік әдіс негізінде есептеледі, осындай әдіс ең жақсы түрде тұтыну құрылымын көрсететін баптарға қатысты қолданылады. Негізгі құрал-жабдықтардағы өзге объектілердің амортизациясы олардың бастапқы құнын қалдық құнына дейін олардың пайдалы қолдану мерзімі ішінде тең тізімнен шығару арқылы сызбаша әдісімен есептеледі:

	<u>Пайдалы қолдану мерзімі</u>
Ғимараттар	10 жылдан 45 жылға дейін
Машиналар мен жабдықтар	2 жылдан 20 жылға дейін
Көлік құралдары	3 жылдан 10 жылға дейін
Өзгелері	3 жылдан 20 жылға дейін

Негізгі құрал-жабдықтар нысанының пайдалы қызметінің есептесу мерзімі оның пайдалы қызметінің өз мерзіміне де, жер қойнауын пайдалануға арналған келісім-шарт мерзіміне және (немесе), негізгі құрал-жабдықтардың аталған нысаны орналасқан аумағындағы кен орнындағы экономикалық тұрғыдан түсіп жатқан қордың ағымдағы бағалануына да тәуелді.

Активтің қалдық құны есептесу сомасы болып табылады, оны Топ, актив пайдалы қолдану мерзімінің соңына дейінгі жағдайға және пайдалы қолдану мерзімінің соңы сипатталатын жағдайдың соңына жеткендей, істен шығуға болуы мүмкін шығындарды есептен шығарғанынан кейінгі активтің істен шығудан ағымдағы жағдайда алар еді. Активтердің қалдық құны және олардың пайдалы пайдалану мерзімі әр есеп беретін кезеңнің аяғында қайта қарастырылады және өзгертіледі.

Өндіріске дайындалу бойынша шығындар

Өндіріске дайындалу бойынша капиталдандырылған шығындар жинақталған амортизацияны және қажет болғанда, құнсызданудан жинақталған шығындарды есептен алғанда, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Өндіріске дайындалу бойынша шығындарға технологиялық құйылатын және ағызылатын төтелдерді бұрғылау, төтелдердің магистральдік сыртқы айналымын жер бетіндегі коммуникациялар, жабдықтар және бақылау-өлшеу аппаратурасы, иондық алмасу шайыр құны, телімді қалпына келтіру бойынша бағалау шығындар және өндіруге дайындалу бойынша өзге шығындар кіреді. Өндіріске дайындалу бойынша шығындар кен орны немесе өндірістік әдісті қолданып блоктар деңгейінде амортизацияланады. Өндірістік әдісі бойынша амортизация мөлшерлемесі расталған қорларға негізделген, олар бар кен орындардан (блоктардан) қолданыстағы жабдықтарды және өндіру әдістерін қолдана отырып алынуы мүмкін. Расталған қорлардың есеп айырысуы әрбір жер қойнауын пайдалануға арналған ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептемелерге негізделген. Қорлар туралы аталған есептемелер құзыретті органмен бекітілген, және жылдар бойынша күтілетін өндіру көлемі туралы ақпарат ұсынылған, техникалық-экономикалық модельдерге енгізіледі.

Материалдық емес активтер

(i) Материалдық емес активтерді мойындау және бағалау

Топтың материалдық емес активтерінде, гудвилден басқасында, пайдалы қолданудың ақырғы мерзімі бар және, негізінде, өндіріс технологиясын енгізу капиталдандырылған шығындар, бағдарламалық қамтамасыз ету және лицензиялар мен патенттер кіреді. Сатып алынған компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету және лицензиялар мен патенттер бастапқыда оларды сатып алуға және енгізуге шеккен шығындар сомасында мойындалады.

(ii) Материалдық емес активтердің амортизациясы

Материалдық емес активтер оларды пайдалы қолдану мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады:

	<u>Пайдалы пайдалану мерзімі</u>
Лицензиялар мен патенттер	4 жылдан 16 жылға дейін
Бағдарламалық қамту	3 жылдан 6 жылға дейін
Өзгесі	2 жылдан 7 жылға дейін

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Құнсыздану жағдайында материалдық емес активтердің теңгерімдік құны пайдаланудың ең жоғары құндылығына және әділ құнына дейін, сатуға деген шығыстарды есептемегенде, есептен шығарылады.

(iii) Гудвил

Гудвил, құнсузданудан жинақталған шығындарды, ондайлар бар болған жағдайда, есептен шығарып өзіндік құны бойынша есептеледі. Гудвилды құнсыздануға тестілеуді, сондай-ақ оның құнсыздануы болатын белгілері бар жағдайларда, Топ кем дегенде жылына бір рет жүргізеді. Гудвил генерирлеу бірлігіне немесе, бірігу нәтижесінде синергиядан ұтып алуы мүмкін осындай бірлік топтарына жатады. Бұл бірліктер немесе бірліктер тобы Топ гудвилды байқайтын ең төмен деңгейді білдіреді және өз мөлшері бойынша операциялық сегменттен аспайды.

Аталған генерирлеу бірлігімен жүзеге асырылып жатқан қызметті жою кезінде, істен шығып жатқан қызметпен қауымдастырылатын гудвил шығып кетуден болған пайда немесе шығындарды айқындау кезіндегі қызметтің теңгерімдік құнына кіргізіледі және істен шыққан қызметтің және сақталынған генерирлеуші бірлік бөлігінің салыстырмалы құны негізінде бағаланады.

(iv) Зерттеулерге және өзірлеуге кеткен шығындар

Зерттеулерге арналған шығындар олардың туындауына қарай болған шығыстардың құрамында мойындалады. Өзірлеуге кеткен шығындар (жаңа және модернизацияланған өнімдерді жобалауға және сынауға байланысты), жоба комерциялық мақсатқа сай екенін және технологиялық тұрғыдан іске асырылатынын ескере отырып ойдағыдай іске асырылуы әбден мүмкін болған кезде, ал шығындар жеткілікті сенімділік деңгейімен бағаланатын болған кезде материалдық емес активтер ретінде мойындалады. Өзірлеуге арналған өзге шығындар олардың туындау шамасы бойынша шығыстарға жатады. Бастапқы кезде шығыстарға жатқызылған өзірлеуге арналған шығыстар келесі кезеңдерде капиталдандырылуы мүмкін емес.

Пайдалы қолданудың айқындалған мерзімі бар өзірлеулерге арналған капиталдандырылған шығындар, осы өзірлеулердің мәні болатын комерциялық өнім өндірісі басталу сәтінен бастап, түскен ақшаны күтілетін алу мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, қажет болған кезде, амортизацияның және құнсызданудан болған шығындардың жинақталған сомасын алып тастап, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Жер қойнауы құқығын сатып алу құнына қол қойылатын бонус, комерциялық тауып алу бонусы, жер қойнауы құқығын сатып алу құны және тарихи капиталдандырылған шығындар кіреді. Топ, үкімет лицензия берілгенге дейін лицензияланған аумақтарға қатысты шеккен тарихи шығындарды өтеуге міндетті. Аталған тарихи шығындар, лицензияның қолдану мерзімі ішінде өндірілетін төлемдердің келтірілген құнына тең міндеттемелерді тиісінше мойындаумен сатып алынған заттың құны ретінде мойындалады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, уранды өндіруді бастау сәтінен бастап, расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдісі бойынша амортизацияланады.

Қорлардың есептесуі жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың ажырамас бөлігі болып табылатын қор туралы есептемелерге негізделген. Қор туралы аталған есептемелер техникалық-экономикалық модельдерге қосылады, олар құзыретті органмен бекітіледі және онда жылдар бойынша күтілетін өндіру көлемі туралы егжей-тегжейлі ақпарат ұсынылған.

Барлау және бағалау активтері

Барлау және бағалау активтері, қажет болған кезде, құнсыздануға деген резервті есептен шығарып бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Топ барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алынған активтер сипаттамасына сәйкес материалдық және материалдық емес активтерге жіктейді.

Барлау және бағалау активтерге Топ нақты аумақты барлауға арналған заңды құқықтарын алғаннан кейін және барлау жұмыстарына жататын геологиялық және геофизикалық зерттеулер, барлау ұңғымаларын бұрғылау және басқа да үстеме шығыстар сияқты комерциялық тұрғыдан ұтымды өндірісті жүзеге асыру мүмкіндігі бекітілгеніне дейін капиталдандырылған шығындар кіреді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жер қойнауы құқығын алғанға дейінгі қызмет барлауға дейінгі қызмет деп саналады. Барлау кезеңіне дейінгі қызмет бойынша барлық шығындар оларды шеккенге қарай кезеңнің шығыстарына жатқызылады және мынадай жобалау жұмыстары, жобаның техникалық-экономикалық бағалауы және барлауға дейінгі қызметпен байланысты өзге табыс шығыстары сияқты шығындар кіреді. Барлау және бағалау кезеңі аяқталғаннан кейін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу немесе ұзарту туралы шешім барлау жетістіктеріне және минералдық ресурстарды бағалауға және өндіру кезеңіне өту (әзірлеу) туралы Топтың шешіміне тәуелді.

Материалдық барлау және бағалау уранды шығару тиімділігін көрсеткеннен кейін өндіріске дайындалу бойынша шығындарға аударылады және, активтері расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Экономика түрінде дәлелденген жер бетіне көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды» немесе «коммерциялық қорларды») тапқан жағдайда барлау және бағалау бойынша материалдық емес активтер жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары ретінде қайта сипатталады. Тиісінше, Топ барлау және бағалау бойынша активтерді экономика түрінде дәлелденген жер бетіне көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды» немесе «коммерциялық қорларды») тапқан сәтіндейін амортизацияланбайды. Егер экономикалық түрде негізделген жер бетіне көтерілетін қорлар табылмаса, барлау және бағалау активтері шығынға жатады.

Топ, активтердің құнсыздануын көрсететін фактілер мен жағдайлар болған кезде, барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді. Құнсызданудан болған шығын барлау мен бағалау бойынша активтердің Теңгерімдік құны оның өтелетін сомасынан асатын сомада мойындалады. Өтелетін сома екі мөлшерлемеден ең көбі деп мойындалады: өткізу бойынша шығындарды және пайдаланудағы құнын есептен шығарып, барлау және бағалау бойынша активтердің әділ құны.

Төмендегі фактілердің немесе міндеттемелердің бірі немесе одан көбінің бар болуы Топ барлау және бағалау бойынша өз активтерін құнсыздану мәніне (тізімі жеткілікті болып табылмайды) тексеруге міндетті екенін білдіреді:

- жақын арада біткен немесе бітетін кезең, ол ішінде Топтың белгіленген телімде барлауды жүргізуге арналған құқығы бар;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды болашақ барлауға және бағалауға арналған елеулі шығыстар бюджетке кіргізілмеген және жоспарда жоқ;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды барлау және бағалау минералдық ресурстардың коммерциялық тұрғыдан ұтымды көлемін анықтауға жеткізген емес, және Топ белгіленген телімдегі осындай қызметті тоқтатуға шешті;
- Топтың, белгіленген телімді әзірлеу мүмкіндігіне қарамастан, барлау және бағалау бойынша активтердің теңгерімдік құны, мүмкін, нәтижелі әзірлеу немесе іске асырылуы нәтижесінде толық көлемінде өтелмейтіні туралы жеткілікті деректері бар.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында басшылық қаржылық емес активтердің (қордан және кейінге қалдырылған салық активтерінен айырмашылығы бар) құнсыздану белгілері бар екенін анықтайды, осындай кез келген белгі анықталса, басшылық өтелетін құнын бағалайды, ол екі мөлшердің ең көбі ретінде айқындалады: активті сатуға кеткен шығыстарды алып тастағандағы әділ құнының (бағалау күніне нарықтың қатысушылары арасында ерікті түрде өткізілген операция барысындағы міндеттемелерді өткізу кезінде төленген немесе активті сатуда алуға болатын бағасы) және оны пайдалану құндылығы (яғни, ақша ағымдарды өндіретін, сәйкес келетін нысан бойынша болашақта күтілетін ақша ағымдарының таза келтірілген құны). Пайдалану құндылығын бағалау кезінде, бағаланатын болашақ ақша қаражаты ағымдары дисконт мөлшерлемесін салық салуға дейін пайдаланумен қоса олардың келтірілген сомасына дейін дисконтталады, ол уақытша ақша құнына және, болашақ ақша ағымдарын бағалау кезінде оларға түзетулер жүргізілмеген, аталған активтер тәуекелдеріне тән қолданып жатқан нарық бағалауын білдіреді.

Бөлек активтің өтелетін сомасын бағалау мүмкін емес болса, Топ аталған актив тиесілі бірліктің ақша ағымын генерирлейтін өтелетін соманы бағалайды. Ақша ағымдарын өндіретін нысан (генерирлеуші бірлік) – бұл ең аз айқындалатын активтер тобы, ол ақша ағымын өндіреді және олар өзге активтерден немесе активтер тобынан түскен ақша ағымдарынан елеулі дәрежеде тәуелді емес. Генерирлеуші бірліктерді анықтау қағидасы 4 Ескертуде ұсынылған.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Құнсыздану мәніне тексеруді жүргізу кезінде қолданылатын бағалау мәні кен орнын әзірлеудің егжей-тегжейлі жоспарына және «Активтердің құнсыздануы» 36 (IAS) ХҚЕС талаптарына сәйкес келтірілген жұмыс бюджетіне негізделген. Болашақ ақша ағымдары мыналарға негізделген:

- есептесу резерв көлеміне, олар бойынша экономикалық тұрғыдан негізделген алуға жоғары дәрежедегі сенімділік бар;
- болашақ өндіріс көлеміне;
- болашақ тауар бағаларына (ағымдағы нарық бағалардың, үш жылдан бес жылға дейінгі мерзім ішінде, Топпен есептелген ұзақ мерзімді келешектегі орташа бағадан айырмашылығы болмаған жағдайда), сондай-ақ
- болашақ өндірістің өзіндік құнына және өзге де операциялық және капиталдық шығындарға.

Активтің Теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асатын болса, активтің құнсыздануы мойындалады, және құнсызданудан болған шығын, шоғырландырылған қаржы жағдай туралы есепте көрсетілген Теңгерімдік құнын активтің өтелетін құнына дейін азайту мақсатында, жылдағы пайда немесе шығында көрсетіледі. Егер де активті немесе оның сатуға кеткен шығыстарын есептемегенде, әділ құнын пайдаланудан болған құндылықты айқындау кезінде бастапқы пайдаланған есептеу бағалары өзгерген болса, активтердің өткен есеп беру кезеңдерінде мойындалған құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі (қажет болған кезде),. Аталған қалпына келтіру мөлшері, алдыңғы жылдары құнсызданудан ешбір шығын мойындалмаған болған жағдайда айқындалуы мүмкін тозуды есептен шығарып, Теңгерімдік құнының сомасымен шектелген.

Операциялық жалға алу

Топ, активтердің иесі болуына байланысты емес іс жүзінде барлық тәуекелдер мен түскен ақшаны жалға алушыдан Топқа тапсыруды көздемейтін, жалға алу шарты бойынша жалға алушы болған жағдайда жалға алу төлемдердің жалпы сомасы барлық жалға алу мерзімі ішінде желілік әдіспен жылдағы пайда мен шығында көрсетіледі. Жалға алу мерзімі - бұл жалға алушы активтерді жалға алу туралы шартты жасасқан, мерзімінен ерте тоқтатуға жатпайтын кезең, сондай-ақ жалға алушы қосымша төлем немесе онсыз да активті жалға алу құқығы бар қосымша кезеңдер, егер де жалға алудың бастапқы күніне жалға алушымен осындай құқық іске асырылатынына жеткілікті сенімі болса.

Табыс салығы

Табыс салығы қаржылық есептілікте есеп кезеңінің аяғында қолданылатын заңнаманың талаптарына сәйкес көрсетіледі. Табыс салығы бойынша шығыстарға (өтеулерге) ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар кіреді және жылдағы пайда мен шығында көрсетіледі, егер де олар өзге жиынтық табыс құрамында немесе қандай болса да басқа есеп беру кезеңдегі капиталда тікелей көрсетілетін операцияларға жататынына байланысты капиталда тікелей көрсетілмеуге тиіс болса.

Ағымдағы салық, ағымдағы және алдағы кезеңдердегі салық салынатын пайдаға немесе шығынға қатысты салық органдарына (салық органдары есебінен өтеледі) төленеді деп күтілетін соманы білдіреді. Салық салынатын пайдалар немесе шығындар есептесу бағалау негізінде есептеледі, егер де қаржылық есептілікті тиісті салық декларацияларын бергенге дейін бекітілетін болса. Табыс салығынан айрықша салықтар операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық болашақ кезеңге қалдырылған салық шығындарына және активтер мен міндеттемелердің Теңгерімдік базасы және олардың қаржылық есептемедегі Теңгерімдік құны арасындағы уақытша айырмашылықтарына қатысты Теңгерімдік міндеттемелер әдісімен есептеледі. Бастапқы мойындалуы бар ерекшелікке сәйкес, кейінге қалдырылған салықтар, бизнесті біріктірумен байланысты емес операциялар бойынша міндеттемелерді немесе активтерді бастапқы мойындалуы кезінде туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты мойындалмайды, егер де осындайлар бухгалтерлікке де, салық салынатын пайдаға да ықпал етпесе. Кейінге қалдырылған міндеттемелер гудвилды бастапқы мойындау кезінде туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты, және әрі қарай салық салынатын пайданы азайтпайтын гудвилге қатысты есептелмейді. Кейінге қалдырылған Теңгерімдік құны есеп беру кезеңінің аяғында әрекет етілетін салық мөлшерлемесін қолданып есептеледі және, олар күтілетіндей, уақытша айрықшаларды қалпына келтіру немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындары кезеңде қолданылатын болады. Кейінге қалдырылған салық активтері Топтың әр бір бөлек кәсіпорыны шеңберінде ғана кейінге қалдырылған салық міндеттемелерге қарсы есептелуі мүмкін. Барлық есептен шығарылатын уақытша айырмашылыққа және салық шығындардың болашақ кезеңдеріне ауыстырылғандарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері, есептен шығарылатын айырмашылықты есептеуге болатынына қарсы салық салынатын пайданы болашақта алу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана мойындалады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Топ, еншілес кәсіпорындардың дивидендтеріне арналған салықтарға немесе оларды сатудан түскен пайдаға жататын уақытша айырмашылықты бақылайды. Топ осындай уақытша айырмашылық бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелерді көрсетпейді, бұған басшылық жақын арадағы болашақта уақытша айырмашылықты қалпына келтірілуін күтетін жағдайлар кірмейді.

Топтың айқындалмаған салық позицияларын басшылық әрбір есеп беру кезеңінің аяғында бағалайды. Пайдаға арналған салық бойынша позицияларға қатысты көрсетілетін міндеттемелер, қосымша салық міндеттемелердің туындау мүмкіндігі бар деп басшылық санаған жағдайларда ескеріледі, егер де Топтың салық позициясы олардың жоқ болу мүмкіндігінен жоғары деп салық органдары келіспеген болса. Осындай бағалау, қолданыстағы немесе есеп беру кезеңінің аяғында қолданыстағы салық заңнаманы, сондай-ақ соттың кез келген белгілі қаулылары немесе ұқсас мәселелер бойынша өзге де шешімдерді талқылау негізінде жүргізіледі. Пайданың салығын қоспағанда, айыппұл, өсімақы мен салықтар бойынша міндеттемелер есеп беру кезеңінің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды басшылықпен ең жоғары бағалау негізінде көрсетіледі.

Дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек бастапқыда тиімді мөлшерлеме пайызы әдістемесін қолданып есептелген әділ құн бойынша, содан кейін амортизациялау құны бойынша ескеріледі.

Қорлар

Қорлар екі мөлшерлеменің ең аз көрсеткіші бойынша есептеледі: өзіндік құны бойынша және сатудың таза бағасы бойынша. Қордың өндіріске жіберілген және өзге есептен шығып кеткен кезінде оларды бағалау орташа өлшенген құны әдісі бойынша жүргізіледі. Дайын өнімнің және ақталмаған өндірістің өзіндік құнына шикізат пен материал құны, өндірістік жұмысшылардың еңбек ақыларын төлеуге кеткен шығындар және тікелей шығындар, сондай-ақ өндірістік үстеме шығындардың тиісті үлесі (өндірістік қуаттарын нормативтік пайдалану негізінде есептелген) кіреді, және қарыз қаражаттар бойынша шығыстар кірмейді. Сатудың таза бағасы – бұл, өндірісті аяқтауға деген есептескен шығындарды және сату үшін шегуге қажет есептесу шығындарды есептен шығарып, қарапайым қызмет барысындағы есептесу сату бағасы.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржы активтерінің құнсыздануы

Құнсызданудан болған шығындар, қаржы активтердің бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған және, қаржы активтерімен немесе жеткілікті сенім дәрежесімен бағалануы мүмкін қаржы активтер тобымен байланысты болашақ ақша қаражат ағымының мөлшерлемесіне немесе мерзіміне ықпал ететін, бір немесе бірнеше жағдай («шығынға әкеліп соғатын жағдайлар») нәтижесінде олардың туындауына қарай пайда мен шығында мойындалады. Топтың жеке бағаланған қаржы активі үшін құнсызданудың объективті дәлелдері болмаса (оның маңыздылығына тәуелді емес), бұл актив кредиттік тәуекелдердің ұқсас сипаттамасымен қаржы активтер тобына кіргізіледі және солармен қоса құнсыздану мәніне бағаланады. Қаржы активінің құнсыздануы туралы мәселені қараған кезде Топ назарына алатын негізгі факторлар оның мерзімінен өткен мәртебесі және, осындай болған кезде, қамтамасыз етуді іске асыру мүмкіндігі болып табылады. Төменде, өзге негізгі критерийлер атап өтілген, олардың негізінде құнсызданудан болған шығындардың объективті белгілердің бар болуы айқындалады:

- кез келген кезекті төлемнің мерзімін өткізіп алу, сонымен қатар уақытында төлемеу есептесу жүйе жұмысының кешіктіруімен түсіндірілмейді;
- контрагент елеулі қаржы қиыншылықтарын сезінеді, бұл Топтың қарауындағы контрагент туралы қаржы ақпаратымен растау;
- контрагент банкротқа ұшырағанын немесе қаржылық қайта құрылуын жария етуін қарастыру;
- контрагенттің төлемдік мәртебесінің қолайсыз өзгеруі, бұл контрагентке ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруінің ықпалымен негізделеді; немесе
- қамтамасыз ету құны, бар болған кезде, нарықтағы жағдайдың нашарлауы нәтижесінде елеулі төмендейді.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін құнсызданған қаржы активтің жағдайы келіссөздер қорытындыларында қайта қарастырылып жатса немесе контрагенттің қаржылық қиыншылықтарына байланысты қандай да өзге түрде өзгертіліп жатса, құнсызданудың жағдайды қайта қарағанға дейінгі бастапқы тиімді мөлшерлеме пайызын қолданып, айқындалады. Осыдан кейін жағдайы қайта қаралған қаржы активтердің мойындалуы тоқтатылады да әділ құны бойынша жаңа актив мойындалады, бірақ, егер де аталған активпен байланысты тәуекелдер мен ақша пайдасы елеулі өзгерген болса. Бұл, келтірілген бастапқы және күтілетін жаңа ақша қаражаты ағымдарының арасындағы елеулі айырмашылықпен расталады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Құнсызданудан болған шығындар, активтің теңгерімдік құнын, аталған актив бойынша бастапқы тиімді мөлшерлеме пайызын қолдана отырып дисконтталған, күтілетін ақша қаражаты ағымдарының (әлі шекпеген несиелік болашақ шығындар оған кірмейді) келтірілген құнына келтіретін сомада резервті құру арқылы ылғи да мойындалады. Кепілзат мәніне арналған өндіріп алу айналымының мүмкіндігі дәрежесіне тәуелсіз, қамтамасыз етуді алуға және сатуға арналған шығындарды есептен шығарғанда, кепілзатпен қамтамасыз етілген қаржы активінің күтілетін ақша қаражат ағымының келтірілген құнын есептесуге ақша қаражатының ағымдары кіреді, олар кепілзат мәніне өндіріп алудың айналымы нәтижесінде туындауы мүмкін.

Егер болашақ кезеңде құнсызданудан болған шығындың сомасы төмендесе, және бұл төмендеу құнсыздану мойындалғанынан кейін болған жағдайға жатқызылуы мүмкін (дебитордың кредиттік рейтингісі жоғарлауы ретінде), бұрында құнсызданудың көрсетілген шығыны жылдағы пайда мен шығын арқылы құрылған резервтің көмегімен қалпына келтіріледі.

Өткізілуі мүмкін емес және оларға қатысты барлық қажетті процедуралар толық немесе ішінара өтеу мақсатымен аяқталып, шығындың ақырғы сомасы айқындалған активтер құнсыздануға арнап құрылған резерв есебінен есептен шығарылады. Бұрында есептен шығарылған сомаларды болашақта қалпына келтіру жылдағы пайда немесе шығын құрамында құнсызданудан болған шығын есебіне есептеледі.

Алдын ала төлем

Алдын ала төлем құнсыздануға арналған резервті шығарып тастағанда іс жүзіндегі шығыстар бойынша есептілікте көрсетіледі. Алдын ала төлем ұзақ мерзімді болып жіктелінеді, егер де оған қатысты тауарлар мен қызметтерді алудың күтілетін мерзімі бір жылдан аспаса, немесе алдын ала төлем бастапқы мойындалу кезінде ұзақ мерзімді болып есепте көрсетілетін активке кіретін болса. Активті алуға арналған алдын ала төлем сомасы оның теңгерімдік құнына Топ осындай активтерге бақылауды алған кезінде және онымен байланысты болашақ экономикалық пайдалар Топпен алынатын мүмкіндік бар болған кезде кіргізіледі. Өзге алдын ала төлемдер тауарлар мен қызметтерді алу кезінде оған қатысты пайда немесе шығындар тізіміне кіргізіледі. Алдын ала төлеуге жататын активтер, тауарлар немесе қызметтер төленбейді деген белгісі болса, алдын ала төлемнің теңгерімдік құны есептен шығаруға жатады, және құнсызданудан болған тиісті шығын жылдағы пайда мен шығынға қосылады. Ұзақ мерзімді алдын ала төлемдер дисконтталмайды.

Ақша қаражат және оның баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына кассадағы, талап етілгенге дейін банк шоттарындағы ақша қаражаты және үш айдан аспайтын шарт бойынша бастапқы өтеу мерзімі мен басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімділігі бар инвестициялар кіреді. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары тиімді пайыздық мөлшерлеме едісін қолдана отырып есептелген амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Акционерлік капитал

Қарапайым акциялар капитал ретінде көрсетіледі. Жаңа акцияларды тікелей шығаруға жататын қосымша шығындар шығарудан алынған соманы (салықты есептен шығарып тастап) азайту ретіндегі капитал құрамында көрсетіледі. Алынған қаражаттың өділ құнының сомасын шығарылған акциялардың номиналдық құнынан арттыру капиталда эмиссиялық табыс ретінде көрсетіледі. Қосымша төленген капитал негізінде иеліктің бақыламайтын үлесімен өз үлесінен асыра жасалған салымды көрсетеді.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде көрсетіледі және олар жарияланып, мақұлданған кезеңдегі капиталдың сомасынан есептен шығарылады. Есептемелік күнінен кейін, бірақ қаржылық есептілікті бекіту күніне дейін, жария етілген дивидендтер туралы ақпарат «Есептемелік кезеңнің аяқталуынан кейінгі жағдайлар» ескертуінде көрсетіледі.

Қосымша құн салығы

Өткізу кезінде туындайтын қосымша құн салығы (ҚҚС) тауарлар тиіп-жіберілген немесе қызметтер көрсетілген кезде салық органдарына төлеуге жатады. Алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде өткізу бойынша ҚҚС-мен қоса есептеуге жатады. Салық заңнамасы ҚҚС-ын есептеуге рұқсат етеді. Тиісінше, есептемелік күніне есептелмеген, өткізу және алу операциялары бойынша ҚҚС әрбір шоғырландырылған кәсіпорын үшін жеке тежелген қаржы жағдай туралы шоғырландырылған есептемеде мойындалған. Өтелетін ҚҚС айналымынан тыс актив болып жіктелінеді, егер де есептемелік кезең аяқталу сәтінен бастап бір жыл ішінде ертең ол бойынша қайтару күтілмейтін болса. Ұзақ мерзімді ҚҚС дисконтталмайды.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Несиелер мен қарыздар

Несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Активті алуға, құрылысына немесе өндірісіне, оның маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау міндетті түрде елеулі уақытты талап ететін (белгілі талаптарға сай келетін актив), алуға тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар капитализациясының басталуы 2009 жылғы 1 қантарға немесе келесі мерзімге келетін осындай активтер құны құрамына кіреді.

Капитализацияның басталу мерзімі (а) Топ, белгілі талаптарға сай келетін, активтермен байланысты шығыстарды шегерген кезде; (б) Топ қарыздар бойынша шығындарға батқанда; және (в) ол активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті әрекетті жасаған кезде басталады. Қарыз бойынша шығындарды капиталдау, активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталған күніне дейін жалғасады.

Топ белгілі талаптарға сай келетін, активтер бойынша күрделі шығындарды жасамағанда, болдырмауға болатын несиелер мен қарыздар бойынша шығындарды капиталдайды. Қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындар Топтың орташа қаржыландыру құны негізінде есептеледі (орташа өлшенген пайыздық шығыстар жіктелген активтер шығыстарына қолданылады), бұған белгілі талаптарға сай келетін активтерді алу үшін қаражатты қарызға алу жағдайы кірмейді. Егер мұндай жағдай орын алса, осы қарыздық қаражатты уақытша инвестициялаудан түскен кез келген инвестициялық табысты есептен шығарғанда осы қарыз бойынша кезең ішіндегі шеккен іс жүзіндегі шығындар капиталдандырылады.

Кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек контрагент өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер

Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер айқындалмаған орындалу мерзімі мен немесе мөлшерімен қоса қаржылық емес міндеттемелерді білдіреді. Олар Топтың қандай да өткен жағдайдың әсерінен міндеттемелері бар болса (заңдылық немесе конклюденттік) есептеледі, оларды реттеу үшін жоғары мүмкіндік дәрежесімен ресурстардың істен шығып кетуі талап етіледі, және міндеттеменің мөлшерін жеткілікті сенімділік дәрежесімен ақшалай көрсеткішпен бағалауға болады. Топтың резервтеріне кен орындарын қалпына келтіру резерві, қоршаған ортаны қорғау резерві және өзге де резервтер қосылады (35 Ескерту).

Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер олардың туындауы мүмкін болған кезде және олардың сомасының негізделген бағалауы мүмкін болған кезде мойындалады. Активтердің істен шығуы бойынша шығындар құрамына ғимараттарды рекультивациялау мен жоюға (ғимараттарды, үй-жайларды және инфрақұрылым нысандарын қирату, машиналар мен жабдықтарды демонтаждау, қалдық материалды шығару, қоршаған ортаны тазалау, тасталымдарға мониторинг жүргізу және бұзылған жерлерді қалпына келтіру) арналған шығындар кіреді. Негізгі құрал-жабдықтарды демонтаждау мен орын ауыстыруға есептелген шығындар осы негізгі құрал-жабдықтарды алу сәтіндегі, немесе, кен орындарын өзірлеу барысында жерді бұзудың немесе қоршаған ортаны ластандырудың тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме пайда болған кезең ішінде, болашақ бағаланған шығындардың дисконтталған құны негізінде, өндірісті дайындау шығындар құнына қосылады. Тиісті шығындардың есептесу мерзімінің немесе сомасының өзгерілуі нәтижесінде, немесе дисконттық мөлшерлеменің өзгеру нәтижесінде туындаған міндеттемелерді бағалаудағы өзгерістер негізгі құралдар немесе өндіріске дайындау бойынша шығындар құрамындағы тиісті активтің ағымдағы кезеңдегі құнын түзетуі ретінде көрсетіледі. Бұл шығындар болашақта, аталған активтерге сай келетін амортизация әдісін қолданып, активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге арналған резервтерге бұзушылық немесе болашақта келтірілген шығындар фактілерімен байланысты туындаған қандай-да қосымша міндеттемелер кіреді. Шығындар соманың бағалау мәні, мысалы, активтердің жаңартылған бағалау сомасының және қайта қаралған пайдалану мерзімдерінің, және тұрақты негізінде ресми түрдегі тексерулерді жүргізіп операциялық қызметтің белгіленген мерзімдерінің белгілі өзгерістерін ескеріп, пайдаланылуына қарай жыл сайын есептеледі. Қажетті шығындардың нақты қорытынды сомасы белгілі еместігіне қарамастан, Топ өз шығындарын, техникалық-экономикалық негіздемеге және инженерлік зерттеулерге сүйеніп, қолданыстағы техникалық қағидаларға және рекултивация жұмыстарын жүргізу нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес бағалайды.

Резервтің дисконтталған құнын айқындау кезінде қолданылатын дисконттың амортизация немесе «алып тастау» сомасы әрбір есеп беру кезеңі қызметінің қорытындысына жатады. Дисконт амортизациясы қаржы шығындар құрамында көрсетіледі.

Қаржы кепілдіктері

Қаржы кепілдіктері – бұл қайтарылмайтын шарттар, олар Топтан, тиісті дебитор қарыз құралының шарттары бойынша уақытылы төлемді жасамаған жағдайда, кепілдерді ұстаушы шеккен шығындарды өтеу бойынша айқындалған төлемдердің жүзеге асырылуын талап етеді. 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап бастапқыда қаржы кепілдіктері әдетте алынған комиссия сомасына тең әділ құны бойынша көрсетіледі. Аталған сома кепілдіктің қолданыс мерзімінде желілік әдіспен амортизацияланады. Кепілдіктің әрбір есепті күніне екі соманың үлкені: (i) бастапқы тану кезінде көрсетілген өзі амортизацияланбаған сома; және (ii) есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыс сомасының есепті бағалауының ең жақсысы бойынша бағаланады. 2015 жылғы 1 қаңтарға дейін Топ 4 ХҚЕС-қа сәйкес қаржы кепілдігін ескерді. 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап Топ қаржы кепілдігіне қатысты есеп саясатын өзгертті, өйткені жаңа есеп саясаты Топтың Қаржы есептілігінің салыстырмалылығын жақсартады. Есеп саясатын өзгерту тиімділігі елеулі болып табылмады (37 Ескерту) және перспективті түрде ескерілді.

Шетелдік валюталарды қайта есептеу

Негізгі экономикалық ортаның валютасы Топтың әрбір шоғырланған кәсіпорынның функционалды валютасы болып табылады, ол ортада аталған кәсіпорын өз қызметін жүзеге асырады. Қазақстан теңгесі – Қазақстанның ұлттық валютасы, Компанияның және оның қазақстандық еншілес кәсіпорындарының функционалды валютасы болып және Топтың есептілікті ұсыну валютасы болып табылады. Теңгенің басқа валютаға конвертациялауына қатысты валюталық бақылау ережесі қолданылады. Қазіргі кезде теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде еркін конвертациялау валютасы болып табылмайды.

Ақша активтері мен міндеттемелері әрбір кәсіпорынның функционалды валютасына тиісті есептемелік кезеңнің аяғындағы нарық бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетелдік валютамен жасалған операциялар бойынша есептесуден және ақша активтері мен міндеттемелері әрбір кәсіпорынның функционалды валютасына тиісті есептемелік кезеңнің аяғындағы нарықтың ауыстыру бағамы бойынша қайта есептеуден болған оң және теріс бағам айырмашылықтары жылдағы пайдада немесе шығында көрсетіледі. Жыл аяғындағы бағамы бойынша қайта есептеу, тарихи құны бойынша өлшенетін баланстың сенімсіз баптарына қатысты жүргізілмейді.

Кредиттерді беру мен алуы Топтың ішінде кәсіпорындар арасында болатын, және оларға байланысты алынған оң және теріс бағам айырмашылықтар шоғырландыру кезінде алынып тасталады. Алайда, Топтың әртүрлі функционалды валютасы бар кәсіпорындар арасында беру мен алу жүргізілген жағдайда, оң және теріс бағам айырмашылықтар толық алынып тасталмайды және шоғырландырылған пайдада немесе шығында мойындалады, бұған жақын арада кредиттің реттелуі күтілмейтін және шетелдік қызметке деген таза инвестициялардың бөлігін құрайтын жағдайлар кірмейді. Бұл жағдайда оң және теріс бағам айырмашылықтары өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетіледі.

Топтың әрбір кәсіпорынының жұмыс қорытындысы мен қаржы жағдай ұсыну валютасына мына тәрізді аударылады:

- қаржы жағдайы туралы ұсынылған есептің әр қайсысындағы активтер мен міндеттемелер тиісті есеп беру кезеңінің аяғындағы жабу бағамы бойынша қайта есептелінеді;
- табыстар мен шығыстар орташа ауыстыру бағамы бойынша ауыстырылады (аталған орташа бағам операциялар күніне орай жинақталған бағам пайдасына негізделіп жақындатылған болып табылмаса, онда табыс пен шығыстар операция күніндегі бағам бойынша қайта есептелінеді);
- капитал компоненттері бастапқы бағам бойынша қайта есептелінеді;
- аудару нәтижесінде барлық туындайтын бағам айырмашылықтары өзге жиынтық табыс құрамында мойындалады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шетелдік бөлімшеге деген бақылаудан айырылған жағдайда, бұрында өзге жиынтық табыста көрсетілген бағам айырмашылықтары, істен шығып кетуден болған пайданың немесе шығынның бөлігі ретінде жылдағы пайдаға немесе шығынға ауыстырылуы тиіс. Еншілес кәсіпорынның бақылаудан айырылмай ішінара істен шығып кеткен жағдайда жинақталған бағам айырмашылықтардың тиісті бөлігі капиталдағы бақыланбайтын үлесіне аударылады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы, шетелдік валютадағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған жабу нарықтық ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 339.47 теңгені құраған болатын (2014 ж.: 1 АҚШ долларына 182.35 теңге).

Ақша түсімді мойындау

Тауарларды сатудан түскен ақша тауарлардың меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдалардың өту сәтінде мойындалады. Топ тауарды белгіленген орынға дейін жеткізу міндеттемені өзіне алса, ақша түсім тауарды сатып алушыға жету орнында тапсыру сәтінде мойындалады.

Қызметтерді өткізу, шарт бойынша ұсынылуға тиісті жалпы қызметтер көлемінде іс жүзінде көрсетілген қызметтер үлесіне теле-тең бағаланатын, нақты операцияның аяқталу кезеңіне сүйене отырып, аталған қызметтер көрсетілген сол есеп беру кезеңінде мойындалады.

Ақша түсім, ҚҚС-ты және жеңілдіктерді есептен шығарылып көрсетіледі. Ақша түсімнің мөлшерлемесі алынған немесе алуға жататын әділ өтеу құны бойынша айқындалады. Бартерлік мәміле бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмай тұрса, онда әділ құны сатылған тауарлардың және қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Уран, тантал және бериллий өнімін жеткізу шарттары, негізінде, Incoterms жіктеліміне сәйкес, сатып алушылармен жасалған нақты сату шарттарымен айқындалады. Уран өнімін жеткізу Incoterms шартымен тауарды іс жүзінде жеткізу күніне, немесе тапсырушымен айқындалған конвертор есебіне бук-трансфер жүзеге асырылады. Сонымен қатар бук-трансфер, бір мамандандырылған кәсіпорында (конверсиондық/ре-конверсиондық) бір тараппен көрсетілген материалдық шоттан уран материалын тізімнен шығару бойынша операция, және сол уақытта осындай материалды басқа тараппен көрсетілген шотқа жатқызуды білдіреді.

Электр энергияны, жылу энергияны және суды өткізуден түскен ақша, тұтынушыларға энергия ресурстары жеткізілімі іс жүзінде болған есеп беру айдың аяғындағы жағдайы бойынша өлшеу аспаптарының берілгендеріне сәйкес ай сайын есептеу әдісімен мойындалады. Электр энергияны, жылу энергияны және суды өткізуден түскен ақшаны есептеу тұтынушылар түрлері бойынша есепке алынады: жеке тұлғалар (халықтың қажеттілігі үшін) және заң тұлғалары. Ақша түсімінің сомасы тұтынушының әрбір категориясы үшін құзыретті органдарымен бекітілген тарифтерге және ортақ есептеу приборларының көрсеткіштеріне немесе энергия ресурстарының (тұтынудың) бекітілген шығын нормаларына сүйене отырып айқындалады.

Пайыздық табыстар тиімді пайыз мөлшерлеме әдісін қолданып, қаржылындару уақыты ішінде теле-тең мойындалады.

Қызметкерлерге сыйақы беру

(i) Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақы беру

Топтың кәсіпорындары, ұжымдық еңбек шартының ережелеріне сәйкес, өз қызметкерлерін ұзақ мерзімді сыйақылармен қамтамасыз етеді. Шарттар, мысалы, Топтың қызметкерлеріне жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, зейнетке шыққан кезде, мерт болу жағдайы бойынша сыйақыны беруді және өзге төлемдерді қаржылық көмек ретінде көрсетуді көздейді. Бөлек жәрдемақыны алуға арналған құқық зейнетке дейін қалған жұмыс істеу мерзіміне тәуелді және қызметкердің ең төмен жұмыс өтілі бар болуына байланысты ұсынылады.

Топтың қаржыланатын зейнетақы жүйесі жоқ. Әрбір есеп беру кезеңіндегі міндеттеме зейнеттік міндеттемелердің ағымдағы құнын білдіреді. Жыл ішінде туындайтын актуарийлік пайда мен шығындар жылдағы пайда мен шығындарда көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарийлік пайда мен шығындарға актуарийлік ұсыныстардағы өзгерістер ықпалы да, актуарийлік ұсыныстар мен іс жүзіндегі деректер арасындағы айырмашылықтардың өткен тәжірибесінің ықпалы да кіреді.

Еңбек қызметі аяқталысымен болатын міндеттемелер бойынша актуарийлік пайда мен шығындар, олар туындаған кезең ішіндегі өзге жиынтық табыстар құрамында көрсетіледі. Зейнетақылық міндеттемелердің ағымдағы құнындағы өзге өзгерістері, қызметтер бойынша ағымдағы шығындар құнымен қоса, жылдағы пайда мен шығындарда мойындалады.

3. Есепті саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Белгіленген ақша төлемдері бар зейнетақылық міндеттемелерді есепке алуда қолданылған ең елеулі ұсыныстарға дисконт мөлшерлемесі, кадрлар ағымы туралы ұсыныстар және өлім коэффициенті кіреді. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің келтірілген таза құнын айқындау үшін пайдаланылады, және әрбір жылда осындай міндеттемелер бойынша дисконтты алып тастау, жылдағы пайда мен шығындарға жатқызылады. Өлім туралы ұсыныс, міндеттемелердің келтірілген таза құнын алу үшін дисконтталатын, сыйлықақылардың болашақ төлем ағымын болжау үшін қолданылады.

Топ қызметкерлерінің жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, мерт болу жағдайы бойынша қаржылық көмек көрсетумен қоса, қызметкерлеріне сыйлықақы беруді қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімдік сыйлықақыларды беру ретінде қарастырады. Осындай сыйлықақылар бойынша күтілетін шығыстарды есептеу, белгіленген ақша төлемдері бар зейнет жоспарларын есептеген кезде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің осындай міндеттемелер тәуелсіз білікті актуарийлармен жыл сайынғы негізінде бағаланады.

(ii) Жалақыға, зейнетақыны төлеуге шығыстар және байланысты аударымдар

Жалақыға, зейнетақылық аударымдарға, әлеуметтік сақтандыру қорына салымдар, жыл сайынғы төленген еңбек демалыстарына және ауру парағына, сыйақылар мен ақша емес жеңілдіктерге шығыстар Топтың қызметкерлерімен тиісті жұмыстың жүзеге асырылуына орай есептеледі. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес. Топ қызметкерлердің жалақысынан зейнетақы аударымдарын жасайды және оны бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорына аударады. Қызметкер зейнетке шығарда барлық зейнетақылық төлемдер бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорымен жүзеге асырылады.

Акцияға пайда

Акцияға пайда, Компанияның акциялар ұстаушылар үлесіне келетін пайда мен шығынды, есеп беру жыл ішінде айналымда болған, пайдаға қатысатын акциялардың орташа өлшенген акциялар санына бөлу арқылы айқындалады.

Сегменттік ақпарат

34 Ескертуде ашылғандай, Топ 2015 жылғы мамырда облигацияларды толығымен өтеді және 8 ХҚЕС (IFRS) қолдану саласына жатпайды. Сондықтан сегменттік ақпарат осы шоғырландырылған қаржы есептілігінде көрсетілмеген.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер

Топ, келесі қаржы жылдағы қаржылық есептілікте көрсетілетін сомасына және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына ықпал ететін есептесу бағалауы мен ұйғарымдарды жүргізеді. Есептесу бағалауы мен ой-пікірлер үнемі талдауға жатады және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде, қалыптасқан жағдайда негізделген деп саналатын болашақ жағдайларға қатысты болжалдарға негізделеді. Есеп саясатын қолдану процесінде басшылық сондай-ақ кәсіби ой-пікірлерді пайдаланады, бұған есептесу бағалауға байланысты ой-пікірлер кірмейді. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға ең елеулі ықпал ететін кәсіби ой-пікірлерге және, келесі қаржылық жыл ішіндегі активтер мен міндеттемелердің әділ бағасын елеулі түзету қажеттілігіне жеткізетін есептесу бағалауға мыналар кіреді:

Уран қоры

Уран қоры Топтың, активтер құнын және тозу мен амортизациялау бойынша аударымдарды айқындау үшін қолданылатын ақша қаражатының болжаулы жылжуын бағалаудың негізгі компоненті болып табылады. Қорлардың бағалауы кен орындарын егжей-тегжейлі барлау нәтижесінде жүргізіледі, Қазақстан Республикасының геология Комитетінің Мемлекеттік минералдық қорлар комиссиясымен (МҚК) қарастырылып бекітіледі. МҚК бекітілген геологиялық қорлар мемлекеттік балансқа қойылады да қосымша жүргізілген барлау нәтижесі бойынша қайта қарастырылуы мүмкін. Кен телімі ауданында қосымша барлау жүргізу қажеттілігі өндіру процесіндегі эксплуатациялық барлаудағы жаңа кен денелерін тапқанда немесе егжей-тегжейлі барлау мәліметтері бойынша кен телімі контурында түрлі себептермен өнеркәсіп санатына ауыстырылмаған және мемлекеттік балансқа қойылмаған немесе уран ресурстары бар болған жағдайда немесе расталмаған жағдайда қорларды есептен шығару есептемесі нәтижесінде туындайды. Қорлардың расталмауы әдеттегідей кен қиылысының дұрыс үйлестірілмегендіктен, барлау желісінің тығыздығын негізсіз таңдаудан, геологиялық барлау жұмысы әдістері мен сатыларының бұзылғандығынан туындайды. Әдеттегідей, әр кен бойынша өндіру сатысында қорларды ашу барысында олар МҚК бекіткен геологиялық қорлардан көбірек немесе азырақ жағына айырмашылығы болады.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Жер қойнауын пайдаланушы мемлекет алдында бүкіл кен орыны бойынша қорлар үшін есеп береді. Барлық кен орындары бойынша теңгерімдік қорлардың жүйелі түрде расталмауы орын алатын жағдайлар өте сирек. Жер қойнауын пайдаланушы санат бойынша қорлар санына өздігінше өзгерістер енгізуге құқығы жоқ. МҚК сараптамалық қорытындысы жер қойнауы келісімшартының ажырамас бөлігі болып табылады және жер қойнауы келісімшартының жұмыстық бағдарламасы мен кен орнының (учаскенің) өндірістік істеп өтеу жобасын өзірлеуге негіздеме болып табылады. Қордың бар болуы барлық қорларды экономикалық тұрғыдан ұтымды негізінде алуға болатынын білдірмейді. МҚК бекіткен қорлардың бөлігі нақты өндіру және бекітілген жоспарланған шығындар көлемінде мекеме балансынан жыл сайын есептен шығарылуға тиісті. Өндіруге жоспарланған уран саны Келісімшарттың жұмыстық бағдарламасына және бекітілген істеп өтеу жобасына сәйкес болу керек. Өндіріс жоспарларына келісімшарттың істеп өтеу жобасы мен жұмыстық бағдарламасын орнатылған тәртіпте қайта қарастырып, оларды бекітусіз өзгерістер енгізуге тыйым салынады. Егер де өндірудің нақты көлемдері бекітілгеннен 20 %-дан аспайтындай айырмашылығы болса, жобалық құжаттарға өзгерістер енгізудің қажеттілігі жоқ.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында Топ активтердің (генерирленген бірліктердің) бағалауын олардың құнсыздану мүмкіндігі белгілерін анықтау үшін жүргізеді. Осындай белгілер бар болған кезде активтердің өтелетін құны есептеледі және оның теңгерімдік құнымен салыстырылады. Теңгерімдік құнының өтеу құнынан артуы құнсыздану ретінде мойындалады. Топ гудвилге қатысты жылына бір реттен кем емес құнсыздануға тестілеу жүргізеді.

Активтің немесе генерирлеуші бірліктің өтелетін құны екі мөлшердің ең көбін білдіреді: осы активтің (осы бірліктің) пайдалану құндылығын (қолдану құнын) және сатуға арналған шығындарды есептен шығарғандағы әділ құны. Пайдалану құндылығын есептеу Топтан, Топтың активті (генерирлеуші бірлікті) қолданудан түскен ақшаның алдағы жылжуына бағалауды құрастыруды талап етеді. Ақшаның алдағы жылжуын бағалауға болашақ тауар (уранның және өзге өнімнің және қызметтердің) бағасына, дисконт мөлшерлемесіне, өсу қарқынына, операциялық шығындар деңгейіне және өзге факторларына қатысты елеулі ой-пікірлер кіреді. Құнсыздану мәніне арналған тексерулер мен есеп айырысулар Топтың бизнес-модельдеріне сәйкес келетін ұсыныстарға негізделген. Субъективті сипатына байланысты бұл бағалаулардың қызметі мен ақша жылжуының іс жүзіндегі қорытындысынан айырмашылығы болуы мүмкін, кез келген осындай айырмашылықтар болашақ кезеңде құнсыздануға және тиісті активтердің теңгерімдік құнының төмендеуіне әкеліп соқтыруы мүмкін.

Гудвил

Топ гудвилге қатысты жылына бір реттен кем емес құнсыздануға тестілеу жүргізеді. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны қолдану құндылығын есептесу негізінде айқындалады. Аталған есептесу 19 Ескертуде толық баяндалған бағалаудың қолданылуын талап етеді.

Уран өнімі өндірісіне байланысты активтер

Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсанында ішкі және сыртқы ақпарат көздерін қоса әртүрлі факторларды бағалап, уран өнімінің өндірісіне байланысты активтердің құнсыздану индикаторы жоқ деген тұжырым жасады.

KazPV жобасының өтелетін құны

2015 жылғы 31 желтоқсанда басшылық KazPV жобасымен байланысты келесі факторларды активтер құнсыздануының белгісі (генерирленген бірлігі) ретінде бағалады: бюджеттіктен төмен өндіру және сату деңгейі; бюджеттіктен жоғары шығындар деңгейі; және нарық бағаларының жалпы төмендеуі. KazPV жобасына жататын активтерге негізгі құрал-жабдықтар, аяқталмаған құрылыс, өндіріске дайындық бойынша шығындар және басқа да айналымнан тыс активтер енеді.

Құнсыздануды бағалау үшін басқа да активтер мен активтер тобының (генерирленген бірліктер) елеулі деңгейде ақша қаражаттары ағынына тәуелсіз активтер ең төменгі деңгейде топтасады. Топ жобаның заңдық ұйымына емес, экономикалық мәніне негізделе отырып, үш генерирленген бірлікті айқындады.

- Өндіріс және металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын өндеу;
- Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотозлектрлік тілімшелерді шығару;
- Фотозлектрлік модулдерді шығару.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Құнсыздануды бағалауды жүргізгеннің негізінде Топ мынадай екі генерирленген бірліктер үшін құнсызданудан болған шығынды таныды: «Өндіріс және металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын өңдеу» және «Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотоэлектрлік тілімшелерді шығару», өйткені аталған генерирленген бірліктердің өтелетін құны олардың теңгерімділік құнынан төмен болды (12 Ескерту). Өтелетін құнын есептеген кезде пайдаланылатын маңызды есепті бағалау мен пікірлерге болашақ көлемдер мен сату бағаларының болжамы кіреді. Болжам кезеңі негізгі құрал-жабдықтардың пайдалы қызметінің қалған мерзіміне тең (2032 жылға дейін «Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотоэлектрлік тілімшелерді шығару» генерирленген бірлік үшін және 2025 жылға дейін «Өндіріс және металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын өңдеу» және «Фотоэлектрлік модульдерді шығару» генерирленген бірліктер үшін). Егер сату көлемі немесе бағасы құнсызданудан болған шығын 5,177 миллион теңгеден артық болжамынан 13.6%-ға төмен болса, онда «Өндіріс және металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді өткізу, кремний өндірісінің қалдықтарын өңдеу» және «Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотоэлектрлік пластилинді шығару» генерирленген бірліктердің теңгерімділік құны нөлге тең болар еді. «Фотоэлектрлік модульдерді шығару» генерирленген бірлікке қатысты құнсызданудан болған шығын теңестірілмеді.

Бақылаудың, бірлесіп бақылаудың және елеулі ықпалдың бар болуын бағалау

Басшылық еншілес, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарында бақылаудың (бірлесіп бақылаудың және елеулі ықпалдың) бар болуына бағалауды тұрақты негізінде жүргізіп тұрады. Топ басшылары бағалауды жүргізу кезінде елеулі ой-пікірлерін қолданады. Аталған ой-пікірлерге мыналар кіреді:

- Топқа, инвестициялар объектісі табысына елеулі ықпал ететін, маңызды қызметті басқаруға мүмкіндік беретін өкілеттіктердің бар болуын айқындау;
- табыс мөлшерлемесіне ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілдіктерін пайдалану мүмкіндігі бар екенін айқындау.

Аталған ой-пікірлерді қалыптастырған кезде Басшылық инвестициялар объектісінің қандай басқару органы маңызды қызметті басқаратынын, сондай-ақ Топтың осы органдарға әсер ету мүмкіндігіне талдау жасады. Тиісінше, бірлескен бақылауды көрсетуі мүмкін кейбір факторлардың бар болуына қарамастан, Топ «Аппак» ЖШС-ті бақылайды деген тұжырымға келді (40 Ескерту).

24 Ескертуде айқындалғандай, сондай-ақ басшылық «Уранэнерго» ЖШС-не бақылауды жүзеге асыру үшін Топтың бар өкілдіктерін пайдалану мүмкіндігі жоқ деген тұжырымдамаға келді.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге резерв

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топта, өзінің операциялық қызметі нәтижесінде қоршаған ортаға келтірген шығынынан айырылу, және жұмыс аяқталғаннан кейін кен орындарын және қалдықтар көмілген полигондарды жою, жабдықтарды демонтаждау және жерлерді қалпына келтіру бойынша заңдық міндеттемелер бар. Резервтер, өткен операциялық қызмет салдарынан болған міндеттемелерді туындауына қарай жою және қалпына келтіру бойынша шығындардың дисконтталған құны негізінде қалыптастырылады.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резерві Топпен Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын және келісімшарттық аумақтарында жер қойнауын пайдалану және өзге де операциялық қызметтің салдарын жою бойынша байланысты, рекультивация бойынша жұмыстарды қалпына келтіру және жүргізудің ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес келетін техникалық-экономикалық негіздемені және инженерлік зерттеулермен күшейтілген бағдарламаларды өзінше пайымдау негізінде айқындалады.

Салдарын жою бойынша шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарында және заңнаманы өзінше пайымдаудағы елеулетті өзгерістерге тап болады. Кен орындарын жою бойынша міндеттемелер олардың туындау мүмкіндігінше және олардың сомасын негізделе бағалау ықтималдылығы кезінде мойындалады.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Осындай бағалауды жүргізу кезіндегі маңызды ой-пікірлерге дисконт мөлшерлемесі және ақша қаражатының жылжу мерзімі жатады. Дисконт мөлшерлемесі жұмыстың номиналдық құнына қолданылған, оны басшылық болашақта кен орындарын жою және қалпына келтіру кезінде шегеді деп келтіруде. Тиісінше, басшылықтың ағымдағы бағалар бойынша өндірілген есептеу бағалауы, болжанатын ұзақ мерзімді инфляция құнын (2015 ж.: 6%; 2014 ж.: 6%) пайдаланып артқан және болашақта дисконт мөлшерлемесі негізінде дисконтталған. Дисконт мөлшерлемесі ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарық бағалауын, сондай-ақ шығындардың ең үздік бағалауында ескерілмеген міндеттемелер бойынша төуекелдерді көрсетеді. Топтың компанияларымен 2015 жылғы 31 желтоқсанда қолданылған дисконт мөлшерлемесі 6.3%-ды (2014 ж.: 6.3%) құрды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге деген резервтің теңгерімдік құны 14,421 миллион теңгені (2014 ж.: 13,732 миллион теңгені) құрды. (35 Ескерту). 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қоршаған ортаны қорғауға арналған резервтің теңгерімдік құны 2,316 миллион теңгені (2014 ж.: 2,576 миллион теңгені) құрды. (35 Ескерту). Басшылықтың бағалауы бойынша басты ой-пікірлердегі болатын өзгерістер жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резервинде айтарлықтай өзгерістерді тудырмайды.

БН-350 реакторлық қондырғыны пайдаланудан шығару, сақтау және демонтаждау

Атом энергиясын қолдану туралы заңнамаға сәйкес пайдаланушы ұйым атом энергиясын қолданған нысандардың пайдаланудан шығарылуына, аумақтың рекультивациялауына және радиобөлсенді қалдықтардың көмілуіне байланысты жұмыстарды орындау үшін шараларды көздеуге және құралдармен қамтамасыз етуге міндетті. Топқа меншік құқығымен БН-350 реакторлық қондырғы тиесілі екеніне қарамастан, басшылық Топтың оны пайдаланудан шығаруды қаржылаудан, БН-350 реакторлық қондырғысын сақтау және демонтаждау бойынша заңды міндеттемелері немесе қалыптасқан тәжірибемен шартталған міндеттемелері жоқ деп тұжырымдады. Аталған тұжырымдаманы қалыптастырған кезде басшылық мына факторларды ескерді:

- заңнама талаптарына жүргізілген талдау негізінде басшылық ағымдағы заңнамада БН-350 реакторлық қондырғыны пайдаланудан шығару, сақтау және демонтаждау бойынша нақты талаптар және орындау тетігі жоқ деген тұжырымдамаға келді;
- Қазақстан Республикасының Үкіметімен, БН-350 реакторын, оған байланысты жабдықтар мен материалды болашақ утилизациялаумен қоса, пайдаланудан шығару бойынша іс-шаралар кешенінің жүзеге асырылуына жауапты мемлекеттік органдар айқындалды;
- Қазіргі кезге дейін БН-350 пайдаланудан шығару шаралары реактордың пайдаланудан шығару концепциясына сәйкес мемлекеттік бюджеттен немесе түрлі халықаралық мекемелерді қоса басқа көздерден қаржыландырылды.
- Қазақстан Республикасының Үкіметімен бекітілген 2020 жылға дейінгі даму келешегімен Қазақстан Республикасында 2011-2014 жылдарға атом саласын дамыту Бағдарламасына (ары қарай - Бағдарлама) мемлекеттік органмен БН-350 қондырғысын пайдаланудан шығаруды қамтамасыз ету бойынша шаралардың комплексін іске асыруға, осымен байланысты жабдықтар мен материалдарды кейінірек кәдеге жаратуды қоса, жауапты болып Қазақстан Республикасының индустрия және жаңа технология Министрлігі болып танылады. Сонымен қатар, Бағдарламаны іске асыру бойынша шаралар жоспары бойынша берілген шараларды қаржыландыру көзі республикалық бюджет деп көрсетілген.
- Топ құзыретті орган болып табылатын Қазақстан Республикасының энергетика Министрлігінен алған 2015 жылғы 20 ақпандағы № 14-05/4512 хатына сәйкес, Топта БН-350 қондырғысын пайдаланудан шығару бойынша жұмыстарды қаржыландыру жөнінде заңды міндеттемелер болу үшін, қаржыландыру көздері және де БН-350 қондырғысын пайдаланудан шығару бойынша жұмыстарды ұйымдастыру жөнінде негізгі шаралар белгіленген Қазақстан Республикасының Үкіметінің жаңа Үкімі қабылдануға тиіс. Тиісінше, басшылық берілген шоғырландырылған қаржылық есептілікте резервті мойындауда қажеттілік жоқ деп тұжырымдады.

Келешекте осы сұрақты қайта қарастыруға әкелетін жағдайлар болашақта болуы мүмкін. Болашақта жағдайлардың дамуына байланысты, есепті күнге басшылық барлық орын алатын факторларды ескере отырып міндеттемелердің бар екендігін бағалайтын болады. Егер болашақта БН-350 қондырғысын пайдаланудан шығару бойынша жұмыстарды қаржыландыру жөнінде міндеттемелер Топқа берілетін болса, бұл тиісті резервті көрсету қажеттілігіне әкеледі.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Алу құны бойынша ескерілетін инвестициялар

26 Ескертуде айқындалғандай, 2007 жылғы қазанда Топ жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-пен 400,000 мың АҚШ долларын және TNEH-UK-пен 140,000 мың АҚШ долларын) А класстағы «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялар акцияларының 10%-нан алды. Топ TNEH-US және TNEH-UK-қа елеулі ықпалды жасамайтынын, қаржы және операциялық қызметтің шешімін қабылдауға қатыспайтынын ескере отырып, аталған инвестициялар сатуға қолда бар инвестициялар ретінде жіктелінген болатын.

TNEH-US және TNEH-UK-ке деген инвестициялар алудың іс жүзіндегі құны бойынша есептеледі, өйткені жеткілікті сенімділік дәрежеде олардың әділ құнын растап бағалай алмайды. Инвестициялардың кәсіпорындар-объектілері өз қызметі туралы соңғы қаржы ақпаратты жария еткен жоқ, олардың акциялары биржада белгіленбеген, және жалпы қол жетімді көздерде осы акциялармен жақын арада жасалған сауда мәмілелер бағасы туралы ақпарат жоқ.

Әрбір есеп беру кезеңге басшылық іс жүзіндегі құны бойынша есептелетін инвестициялардың құнсыздану белгісі бар екенін бағалайды. Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша құнсыздану белгілері жоқ деп айқындады (2014 ж.: құнсыздану белгілері жоқ).

Негізгі құрал-жабдықтарды пайдалы қолдану мерзімдері

Негізгі құрал-жабдықтардың пайдалы қызмет ету мерзімін бағалау ұқсас активтерге қатысты бар тәжірибенің негізінде кәсіби ой-пікірлерді қолданып жүргізілді. Осы активтерге байланысты болашақ экономикалық пайдалар, негізінде, оларды қолдану нәтижесінде алынатын болады. Алайда, технологиялық немесе коммерциялық тұрғыдан тозған, сондай-ақ жабдықтардың тозуы сияқты басқа да факторлар, осы активтерге байланысты, экономикалық пайданың азаюына жеткізеді. Басшылық құрал-жабдықтардың пайдалы қолданудың қалған мерзімін активтердің ағымдағы техникалық жағдайына сүйеніп және, осы активтер Топқа экономикалық пайданы өкелу кезеңі ішіндегі есептесу кезеңін ескеріп бағалайды. Осы ретте мына негізгі факторлар назарға алынады: (а) активтерді пайдаланудың күтілетін мерзімі; (б) жабдықтардың пайдалану сипаттамасына және техникалық қызмет көрсету регламентіне тәуелді күтілетін физикалық тозу; және (в) нарық жағдайлары өзгеру нәтижесінде жабдықтардың технологиялық немесе коммерциялық тұрғыдан моральдік тозуы.

Топтың негізгі құрал-жабдықтарының көбісі олардың пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде тікелей желілі әдісімен кем дегенде жыл сайын амортизацияланады; кез келген өзгерістер перспективалық тозу мөлшерлемесіне және активтердің теңгерімдік құнына ықпал етуі мүмкін.

Активтерді пайдалы қолданудың есептесу мерзімдері басшылықтың бағалауынан 10%-ға айырмашылығы болса, жылдағы амортизациялық аударымдар 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда 1,118 миллион теңгеге артуға немесе азаюға тиісті еді (2014 ж.: жылда 1,015 миллион теңгеге артуға/ азаюға).

Уран өнімін өндіруге байланысты активтердің амортизация мөлшерлерін бағалау мерзімдері

Уран өнімін өндіруге байланысты негізгі құрал-жабдықтар, өндіріске дайындау бойынша шығындар және жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар, минералдық қорды бағалауға сүйеніп, кен орнын пайдалану мерзімі ішінде өндірістік әдісті қолданып амортизацияланады. Бағалау кезінде қолданыста болған болжамдар минералдық қорын айқындау кезінде жаңа ақпараттың түсуіне қарай өзгеруі мүмкін. Кез келген өзгерістер перспективті тозу нормаларына және активтің теңгерімдік құнына ықпал етуі мүмкін.

Өндірістік әдіс бойынша мөлшерін есептесуге болашақта іс жүзінде болатын өндіру болжамдалған өндіруден айырмашылығы болатын факт ықпал етуі мүмкін. Ауытқу факторлардың немесе минералдық қорларды бағалауда қолданылған болжамдардың елеулі өзгеру нәтижесінде болуы мүмкін. Осындай факторларға мыналар кіреді:

- Минералдық қорларды бағалаудағы өзгерістер;
- Минералдық қор сортының кейде елеулі өзгеруі;
- Кен орындарда алдын ала болжамдалмаған операциялық проблемалар; және
- Күрделі және операциялық шығындардағы, қайта өңдеу мен рекултивациялаудағы шығындар, дисконттау мөлшерлемесіндегі және, мүмкін, минералдық қордың экономикалық сипаттамасына теріс ықпал ететін, ауыстыру бағамындағы өзгерістер.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Қорды бағалау кезеңнен кезеңге ауысуы мүмкін, бұл Топтың қаржы нәтижесіне ықпал етеді. Қордағы осындай өзгерістер тозуды есептеуге, активтердің теңгерімдік құнына және активтерді жою бойынша міндеттемелерге арналған резервтер мөлшерлемесіне ықпалы бар. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша уран өнімі өндірісіне байланысты активтер құны 65,263 миллион теңгені құрды (2014 ж.: 58,060 миллион теңге).

Егер активтерді амортизациялаудың есептеу мөлшерлемесі басшылықтың бағалауынан 10%-ға өзгеше болса, онда жылдың амортизацияланған аударымы 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жылда 1,103 миллион теңгеге артуы немесе азаюы (2014 ж. 1,355 миллион теңгеге артуы/азаяуы) тиіс еді.

Салық заңнамасы және трансферттік бағаның құралу заңнамасы

Қазақстан салық заңнамасы және трансферттік бағаның құралу заңнамасы өртүрлі түсіндіру мүмкіндігін жасайды. (38 Ескерту).

5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану

Төменде көрсетілген стандарттар мен түсіндірулер Топ үшін 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болды. Аталған стандарттар мен түсіндірулерді қабылдау шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін тигізбеді.

«Белгіленген төлемдермен зейнетақы жоспарлары: қызметкерлердің жарналары» 19-ші ХҚЕС-қа (IAS) түзетулер (2013 жылғы қарашада шығарылған және 2014 жылғы 1 шілдеден басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Түзету егер қызметкердің жарна сомасы оның еңбек өтіл жылының санына байланысты болмаса, жарналарды оның барлық қызмет кезеңіне жатқызудың орнына, қызметкердің тиісті қызметтерді көрсеткен кезеңінде қызметтер құнын азайту ретінде кәсіпорындарға қызметкерлердің жарнасын тануға рұқсат береді.

Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру, 2012 ж., (2013 ж. желтоқсанда шықты және 2014 ж. 1 шілдеден басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе, өзгеше көрсетілмесе, осы күннен кейін күшіне енеді). Жетілдіру жеті стандарттағы өзгерістерді білдіреді. ХҚЕС (IFRS) 2-ге «өту шарты» деген терминнің анықтамасын нақтылау үшін түзетулер енгізілді және «қызмет нәтижелеріне қол жеткізу шарттары» және «қызмет мерзімінің шарттары» үшін жекелеген анықтамалар енгізілді. Түзету ұсынылған күні 2014 ж. 1 шілдеге немесе неғұрлым кейінгі күнге сәйкес келетін акцияларға негізделген төлемдермен операциялар жасау үшін енгізіледі. КЕХС (IFRS) 3-ке қаржылық инструментті анықтауға жауап беретін шартты өтемді төлеу жөніндегі міндеттемені (1) қаржылық міндеттеме немесе ХҚЕС (IAS) 32 анықтамасының негізіндегі капитал ретінде жіктеледі, және (2) капитал болып табылмайтын кез келген шартты өтем қаржылық, сонымен бірге қаржылық емес ретінде, әрбір есептік күнге әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгерістері пайдада немесе шығында көрініс табады деп түсіндіретін түзетулер енгізілді. ХҚЕС (IFRS) 3-ке түзетулер сатып алу күні 2014 ж. 1 шілдеге немесе неғұрлым кейінгі күнге сәйкес келетін бизнесті біріктіру үшін күшіне енеді. Қайта қаралған ХҚЕС (IFRS) 8-ге сәйкес, (1) агрегацияланған сегменттердің ұқсас экономикалық ерекшеліктерге ие болатын фактіні анықтаған кезде бағаланатын агрегацияланған сегменттер мен экономикалық көрсеткіштердің сипаттамаларын қоса алғанда, басшылықтың операциялық сегменттерді агрегациялағанда шығарылған кәсіптік пайымдарына қатысты, ақпаратты ашуын ұсынуы және (2) есептілікте сегмент активтерін көрсеткен кезде сегмент активтері мен компания активтерін салыстырып тексеруді орындауы қажет. Қорытынды жасау үшін ХҚЕС (IFRS) 13-ке енгізілген түзету, ХҚЕС (IFRS) 13 жарияланғаннан кейін ХҚЕС (IAS) 39-дағы кейбір абзацтардың жойылуы, дисконттаудың әсері айтарлықтай болмаған жағдайда есепте көрсетілген сома бойынша қысқа мерзімдік дебиторлық және кредиторлық бөресекті бағалау мүмкіндігін болдырмау үшін жасалмағанын түсіндіреді. ХҚЕС (IAS) 16 мен ХҚЕС (IAS) 38-ге кәсіпорынның қайта бағаланатын құны бойынша есептеу моделін пайдаланған кезінде жалпы теңгерімдік құн мен жинақталған амортизацияның есептеуде қалай көрсетілетінін түсіндіретін түзетулер енгізілді. Қайта қаралған ХҚЕС (IAS) 24-ке сәйкес байланысты тарапқа есеп беретін компанияның немесе есеп беретін компанияны аналық компаниясының («басқарушы компания») қызметкерды аға басқарушысының ұсынуы бойынша қызмет көрсететін компания есептеледі және басқарушы компанияның көрсеткен қызметі үшін есеп беруші компанияға есептеген сомалары туралы ақпаратты ашу қажеттігі туралы талапты білдіреді.

5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану (жалғасы)

Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру, 2013 ж., (2013 ж. желтоқсанда шықты және 2014 ж. 1 шілдеден басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе, өзгеріс көрсетілмесе, осы күннен кейін күшіне енеді). Жетілдіру төрт стандарттағы өзгерістерді білдіреді. ХҚЕС (IFRS) 1 қорытынды жасауға негізделіп енгізілген түзету стандарттың жаңа нұсқасы әзір міндетті емес, бірақ мерзімінен бұрын қолданыла алатындығын; ХҚЕС-ты алғаш қолданған компания есептілікте ұсынылатын барлық кезеңдерге бір ғана стандарт қолданылған жағдайда бұл стандарттың ескі немесе жаңа нұсқасын пайдалана алатынын түсіндіреді. ХҚЕС (IFRS) 3-ке ХҚЕС (IFRS) 11-ге сәйкес келген бірлескен қызмет құрудың есептілігіне қолданылмайтындығын түсіндіретін түзету енгізілді. Бұл түзету сондай-ақ стандартты қолдану саласынан алынған шығарып тастау сол бірлескен қызметтің қаржылық есептілігі үшін ғана жарамды екендігін түсіндіреді. ХҚЕС (IFRS) 13-ке түзету, Топтың қаржылық активі мен қаржылық міндеттемелерінің нетто-негіздегі әділ құнын бағалауға мүмкіндік беретін ХҚЕС (IFRS) 13-тегі портфельге қатысты шығарып тастау ХҚЕС (IAS) 39 немесе ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласы шеңберіндегі барлық шарттарға (қаржылық емес баптардың сатып алу-сату шарттарын қоса алғанда) қолданылатындығын түсіндіреді. ХҚЕС (IAS) 40-қа ХҚЕС (IAS) 40 және ХҚЕС (IFRS) 3 стандарттары бірін-бірі өзара жоққа шығаратын стандарттар емес екендігін түсіндіретін түзетулер енгізілді. ХҚЕС (IAS) 40-тағы басшылық нұсқаулар есеп-қисапты жасаушыларға иесі иелік ететін инвестициялық мүлік пен қозғалмайтын мүліктің арасындағы айырмашылықты жүргізуге көмектеседі. Есеп-қисапты жасаушыларға, сонымен бірге ХҚЕС (IFRS) 3-тегі басшылықты да оқып-үйрену, инвестициялық мүлікті сатып алу бизнесті біріктіру ме, әлде жоқ па, соны анықтау үшін керек.

6. Жаңа есептік ережелер

2016 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын, және Топ өлі мезгілінен бұрын қабылдамаған Топтың жылдық кезеңдері үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірулер жарияланды.

«Қаржы құралдары: жіктелім және бағалау» 9-шы ХҚЕС (IFRS) (2014ж. шілдесінде енгізілген өзгерістермен бірге 2018 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін) . Стандарттың негізгі айырмашылығы мынада болып табылады:

- Қаржы активтері бағалаудың үш санаты бойынша жіктелуі тиіс: соңынан амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, өзгерістері өзге жиынтық табыста көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және өзгерістері пайда мен шығын құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын.
- Борыш құралдарының сипаттамасы қаржылай активтерді басқару бойынша мекеменің бизнес-моделінен және шарттармен қарастырылған қаржы құралдарының ағыны тек қана негізгі қарыз бен пайыздарды жабу есебіндегі төлемдермен байланысты. Егер де борыш құралы ақша алуға қарастырылған болса, және де ол тек негізгі қарыз бен пайыздарды жабуды ғана қарастыратын болса, ол амортизацияланған құнмен есептеліне алады. Егер де мекеме тек негізгі қарыз бен пайыздарды жабуды ғана қарастыратын және портфельде ұсталатын борыш құралдарын активтер бойынша қаржы ағымдарын алу үшін ұстап және активтерді сататын болса, олар өзге жиынтық табыс құрамында кейін әділ құнмен бағаланатын болып сипатталады. Ақша ағымдары жоқ, тек қана негізгі қарыз бен пайыздар есебіндегі төлемдер болып табылатын қаржылық активтерді әділ құнмен бағалау тиіс, ол бойынша өзгерістер пайда және шығын құрамында көрсетіледі (мысалы, туынды қаржылық құралдар). Кіріктірме қаржы құралдары қаржылық активтерден өнді бөлінбейді, бірақ тек қана негізгі қарыз бен пайыздар есебіндегі төлемдерді қарастыратын шартты бағалағанда ғана есептеледі.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрдайым әділ құны бойынша бағалануы тиіс. Бұл орайда, егер де құрал сатуға арналмаған болса, басшылық әділ құнның өзгеруін өзге жиынтық табыс құрамында көрсету туралы өзгертілмейтін шешім қабылдауы мүмкін. Егер үлестік құрал сатуға арналған болса, әділ құнының өзгерістері табыс пен шығын құрамында көрсетіледі.
- Қаржы міндеттерін жіктеу мен бағалауға қатысты 39-шы ХҚЕС (IAS) талаптарының көпшілігі 9-шы ХҚЕС-қа (IFRS) өзгеріссіз ауыстырылды. Негізгі айырмашылық кәсіпорынға пайда немесе шығын құрамындағы, өзге жиынтық табыс құрамындағы әділ құн бойынша көрсетілген санаттарға жатқызылған қаржы міндеттері бойынша меншікті несиелік тәуекелдің өзгерістер тиімділігін ашу талабы болып табылады.
- 9-шы ХҚЕС-қа (IFRS) құнсызданудан болған шығынды мойындаудың жаңа үлгісін енгізеді: күтілетін несиелік шығындар үлгісі. Бастапқы мойындау мезетінен қаржы активтерінің несиелік сапасының өзгеруінде негізделген «үш кезеңді» тәсіл бар. Іс жүзінде жаңа ережелер алғашқы қаржылық активтерді мойындауда құнсызданудан түскен несиелік шығын болып табылмайтын 12 айдағы күтілетін несиелік шығындар сомасындағы шығындарды мекеме бірден мойындау керектігін көрсетеді (немесе саудалық дебиторлық берешек үшін қаржылық құралдың бар мезгіліндегі күтілетін несиелік шығын сомасында). Егер де несиелік тәуекелде әсерлі көтерілу орын алса, онда құнсыздану 12 айда күтілетін емес, қаржылық құралдың мезгілінде күтілетін несиелік шығындарға қарай бағаланады. Үлгі саудалық дебиторлық берешек пен қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің операциялық оңайлатуын қарастырады.

6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

- Хеджирлеуді есепке алу талабына есептің тәуекелдерді басқарумен одан да тығыз байланысын орнату үшін түзету енгізілді. Стандарт кәсіпорындарға 9-шы ХҚЕС-тың (IFRS) құрамындағы хеджирлеуді есепке алу талабын қолдануымен, және барлық хедждарға 39-шы ХҚЕС-ты (IAS) қолдануын жалғастыруымен есеп саясаты арасында таңдау мүмкіндігін береді, өйткені қазіргі уақытта стандарт макрохеджирлеу жағдайлары үшін есепке алу көзделмеген.

«Реттеуші тарифтер бойынша жүзеге асырылатын қызмет бойынша мерзімі өтіп кеткен төлемдер» ХҚЕС (IFRS) 14 (2014 жылғы қаңтарда шығарылды және 2016 ж. 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). ХҚЕС (IFRS) 14 ХҚЕС бойынша алғаш рет қаржылық есептілік жасаушы кәсіпорындарға, ХҚЕС-қа өтер кезде, осының алдындағы БЕЖП талаптарына сәйкес тарифтер бойынша жүзеге асырылатын қызметке қатысты сомаларды мойындауға рұқсат береді. Алайда қазірдің өзінде ХҚЕС-ты қолданатын, бірақ мұндай сомаларды мойындамайтын кәсіпорындармен салыстырымдылық дәрежесін көтеру үшін, стандарт тарифтерді реттеудің ықпал-әсерінің басқа баптардан бөлек берілуін талап етеді. Бұл стандарт ХҚЕС-қа сәйкес дайындалған есептілікті ұсынушы кәсіпорындарға қолданылмайды.

«Бірлескен операцияларға қатысу үлесін алу жөніндегі мүмкіндіктерді есепке алу» – ХҚЕС (IFRS) 11-ге түзетулер (2014 жылғы 6 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулерді жаңа басшылық бизнесті білдіретін, бірлескен операцияларда қатысу үлесін алу жөніндегі мүмкіндіктерді есептеуге қатысты енгізеді.

«Құрал-жабдықтардың және материалдық емес активтердің амортизациясын қолайлы есептеу әдістерін түсіндіру» – ХҚЕС (IAS) 16 және ХҚЕС (IAS) 38-ге түсініктемелер (2014 жылғы 12 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Басқарманың аталған түзетуінде ХҚЕС мынаны түсіндіреді: шегерімге негізделген әдістерді активтердің амортизациясын есептеу үшін қолдану орынсыз, өйткені активті қолдануды көздейтін қызметтің шегерімі, осындай активтерге байланысты экономикалық пайданы тұтынудан айырмашылығы бар факторларды ескереді.

ХҚЕС (IFRS) 15 «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша табыс» (2014 жылғы 28 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшіне енеді). Жаңа стандарт негізгі принципті енгізеді, оған сәйкес шегерім тауарлар немесе қызметтер клиентке мәміле бағасы бойынша тапсырылған кезде мойындалуға тиіс. Тауардың немесе қызметтің кез келген бөлек партиясы бөлек мойындалуға тиіс, ал келісімшарттық бағадан барлық жеңілдіктер мен ретроспективтік жеңілдіктер бөлек элементтерге бөлініп беріледі. Сыйақы мөлшері қандай-да себептер бойынша өзгерілетін болса, ең төмен сомаларды мойындау керек, егер де олар елеулі қайта қарау тәуекеліне ұшырамаған болса. Клиенттермен жасалған шарттарды қамтамасыз етуге байланысты шығындар капиталдануға және шарттан пайданы алу мерзімі ішінде амортизациялауға тиіс.

«Бөлек қаржылық есептілікте үлестік қатысу әдісін қолдану» ХҚЕС (IAS) 27-ге түзетулер (2014 жылғы 30 тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер кәсіпорындардың өзінің бөлек қаржылық есептілігінде еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарына құйған инвестицияларды есепке алу үшін үлестік қатысу әдісін қолдануға жағдай жасайды.

«Инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кәсіпорындарға активтерді сату немесе салу» ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кәсіпорындарға активтерді сатуға немесе салуға қатысты, ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 талаптары арасындағы сәйкес келмеуді жояды. Түзетулерді қолданудағы негізгі салдары ол пайда немесе шығындар мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда толық көлемінде мойындалатынына негізделген. Активтер бизнес болып табылмаса, пайданың немесе шығынның тек бөлігі ғана мойындалады, осы активтерге еншілес кәсіпорын ие болған жағдайда да.

6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Халықаралық Қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру, 2014 жыл (2014 жылғы 25 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Түзетулер төрт стандартқа ықпал етеді. ХҚЕС (IFRS) 5 -на деген түзетулер мақсаты - *істен шығу тәсілін өзгерту* («сатуға арналған» деген категориядан «бөліп беруге арналған» категорияға немесе керісінше ауыстыру) сату немесе бөліп беру жоспарының өзгеруі болып табылмайды деп түсіндіру және аталған жоспарды өзгерту ретінде есепте көрсетілмеуге тиіс. ХҚЕС (IFRS) 7 түзетуінде қосымша нұсқаулар бар, олар басшылыққа тапсырылған қаржы активке қызмет көрсету бойынша келісімнің шарттары ақпаратты ХҚЕС (IFRS) 7 талаптарына сәйкес ашу мақсаттары үшін жалғасып жатқан қатысудың бар болуын білдіретінін айқындауға көмектеседі. Бұдан басқа, ХҚЕС (IFRS) 7 баяндалған өзара есептеуді аралық қаржы есептілігіне қатысты жүргізу туралы ақпаратты ашуға қатысты талаптар жоқ деп түсіндіріледі, бұл ХҚЕС (IAS) 34 сәйкес талап етілетін жағдайлар бұған жатпайды. ХҚЕС (IAS) 19 түзетулерде еңбек қызметі аяқталғанына қарай сыйақы төлемдері бойынша міндеттемелерге қатысты дисконттау мөлшерлемесіне, жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарықта («терең нарықта») бар болуына қатысты шешімдер, немесе ориентир ретінде қай мемлекеттік облигацияларды қолдану туралы шешімдер міндеттеме көрсетілген валютада, бірақ аталған міндеттеме туындайтын елдің валютасына емес, негізделуге тиіс екені түсіндіріледі. ХҚЕС (IAS) 34-те талап енгізілген, оған сәйкес аралық қаржы есептілік «аралық қаржы есептіліктің басқа нысанында» орналасқан орнындағы қайшы келетін сілтеме мазмұнында болуға тиіс.

«Ақпаратты ашу» – ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулер (2014 жылғы желтоқсанда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Стандартқа, маңыздылық деген түсінікті анықтайтын және олардың маңыздылығы жоқ деп ХҚЕС-пен талап етілетін ақпараттың ашылуын кәсіпорын ұсынбаса да болады деп түсіндіретін түсініктер, бұндай ашулар халықаралық қаржы есептіліктің айқындалған стандарт талаптарына енгізілген болса да және ең аз ашылуға қажет болып табылса да, енгізілді. Стандартқа сондай-ақ аралық жиынтық сомалардың қаржылық есептілігіне ұсыну жөніндегі жаңа басшылық енгізілген, ол стандартқа сәйкес аралық жиынтық сомалар (а) ХҚЕС-қа сәйкес мойындалу мен бағалау жүргізілетін баптар енгізілуге тиіс; (б) аралық жиынтық сомалардың компоненттерді түсінуді қамтамасыз ететін қылып ұсынылуға және белгіленуге тиіс; (в) кезеңге дейін дәйектілі болуға тиіс; және (г) оларды ұсынуда, аралық жиынтық сомаларды және ХҚЕС-мен талап етілетін жиынтық сомаларды ұсынудан гөрі артық назар аударылмай көрсетілуге тиіс.

«Инвестициялық компаниялар үшін шоғырландыру талаптарынан айыруды қолдану» – ХҚЕС (IFRS) 10, ХҚЕС (IFRS) 12 және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Бұл түзетулер бойынша инвестициялық компаниялар болып табылатын еншілес кәсіпорындарға құйған өз инвестицияларын пайда немесе шығындар арқылы өділ құны бойынша бағалауға міндетті. Бұдан басқа, аталған кәсіпорынның ақырғы немесе аналық кәсіпорны ашық пайдалануға қол жетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсынған жағдайдағы шоғырландырылған есептілікті құру туралы талаптан айыру, осындай айыру еншілес кәсіпорынның шоғырлануға енгізілгеніне немесе көрсетілген ақырғы немесе аналық кәсіпорынның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде ХҚЕС (IFRS) 10-ға сәйкес пайда немесе шығындар арқылы өділ құны бойынша бағаланғанына тәуелсіз қолданатыны туралы түсініктемемен толықтырылған. Осы түзетудің әсері болмайды деп күтілуде.

«Жалға алу» ХҚЕС (IFRS) 16 (2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 2019 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Жаңа стандарт жалға алу операцияларына қатысты есептілікте ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу принциптерін айқындайды. Жалға алудың барлық шарттары жалға алу шартының қолданылуының басталу сәтінен бастап жалға алушы активтерді пайдалану құқығын алуға, сондай-ақ, егер жалға алу төлемдері уақыт кезеңінің ішінде жүзеге асырылатын болса, қаржыландыруды алуға әкеледі. Осыған байланысты, ХҚЕС (IFRS) 16 жалдауды ХҚЕС (IFRS) 17 көздейтіндей операциялық немесе қаржылық ретінде жіктеудің күшін жояды, және оның орнына жалға алушылар үшін жалдау операциялары есебінің бірыңғай моделін енгізеді. Жалға алушылар мыналарды тануы тиіс: а) жалға алу объектілерінің құны елеулі емес болып табылатын жағдайларды қоспағанда, қолданыс мерзімі 12 айдан асатын барлық жалға алу шарттарына қатысты активтер мен міндеттемелерді; және б) пайда және шығын туралы есептегі жалға алу міндеттемелері бойынша пайыздан бөлек жалға алу объектілерінің амортизациялауын. Жалға алушыдағы жалдау есебіне қатысты ХҚЕС (IFRS) 16, шын мәнінде, ХҚЕС (IFRS) 17-де көзделгендей есепке алуға талапты сақтайды. Сөйтіп, жалға алушы операциялық немесе қаржылық жалға алу ретінде жалға алу шарттарын жіктеуді және, тиісінше, оларды есептілікте әртүрлі көрсетуді жалғастырады.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Өткізілмеген шығындар бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін тану» ХҚЕС (IAS) 12-ге түзету (2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 2017 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне өнеді). Түзету борышқорлық құралы бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін тануға талаптарды түсіндіреді. Ұйым, егер ол бұл құралды өтегенге дейін ұстау көзделсе де, нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып борышқорлық құралдар бойынша ақша ағындарды дисконттаудың нәтижесінде туындаған өтелмеген шығындар бойынша салық активін тануға тиіс болады, және негізгі соманы алғаннан кейін салық төлеу көзделмейді. Кейінге қалдырылған салық активтерімен байланысты экономикалық пайда болашақта борышқорлық құралды ұстаушының осы пайдағы салық төлемей (дисконттау тиімділігін өскере отырып) пайда алу мүмкіндігімен байланысты туындайды. Осы түзету әсер етпейді деп күтілуде.

«Ақпаратты өшу саласындағы бастама» – ХҚЕС (IAS) 7-ге түзету (2016 жылғы 29 қаңтарда шығарылды және 2017 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне өнеді). ХҚЕС (IAS) 7-ге енгізілген түзетулер қаржылық қызмет нәтижесінде туындаған міндеттемелердегі өзгерістер туралы ақпаратты ашуды талап етеді.

Қазіргі кезеңде Топ жаңа стандарттар мен өзгерістердің әсерін бағалауда.

7. Байланысты тараптармен есептеулер және операциялар

Егер тараптар жалпы бақылауда болса, немесе тараптың біреуі басқа тарапты бақылауға мүмкіндігі болса, немесе қаржылық-шаруашылық қызметтің мәселелері бойынша онымен қабылданатын шешімдерге елеулі ықпалын көрсете алса немесе оған бірлескен бақылауды жүзеге асыра алса, Тараптар байланысты деп саналады. Әрбір болуы мүмкін байланысты тараптармен өзара қатынастарын басшылықпен қарау кезінде осындай өзара қатынастардың тек заңды формасы ғана емес, оның экономикалық мазмұны назарға алынады.

Байланысты тараптарда «Самұрық-Қазына» АҚ бақылауындағы мекемелер бар. Өзге мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар, егер де олар кәдімгі қызмет жүрісінде барлық қоғамдық және жеке компанияларға ретімен қолданылатын шарттарға сәйкес (i), олар жеке-дара мәнді болмаса (ii), егер де Топтың қызмет көрсетуі стандарттық барлық пайдаланушыларға жетімді шарттарда көрсетілетін болса, немесе (iii) осындай қызмет көрсетуді, телекоммуникациялық қызметтерді, электр энергияны өткізу бойынша қызметтерді жеткізушіні таңдау жоқ болған жағдайда ашылмайды.

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша операциялар бойынша қалдықтар төменде келтірілген.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуға арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (31 Ескерту)	Кредиторлық берешек және өзге міндеттемелер (36,37 Ескерту)
Қауымдастырылған кәсіпорындар	4,428	6,257	18,033	38,868
Бірлескен кәсіпорындар	1,251	2,512	2,435	26,516
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	602	-	-	8,487
Өзге	186	-	13,100	2,100
Жиынтығы	6,467	8,769	33,568	75,971

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

7. Байланысты тараптармен есептеулер және операциялар (жалғасы)

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша табыс және шығыс баптары төменде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Тауарлар мен қызметтерді сату	Алуға арналған дивидендтер (24, 25 Ескерту)	Тауарлар мен қызметтерді алу	Акционерге арналған дивидендтер (33 Ескерту)	Қаржылық табыс	Қаржылық шығыстар
Қауымдастырылған кәсіпорындар	23,368	33,825	87,856	-	7,622	103
Бірлескен кәсіпорындар	12,570	7,267	51,574	-	550	-
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	16,353	-	36,857	-	-	-
Акционер	-	-	-	2,323	-	-
Өзге	1,386	-	1,880	-	5,478	-
Жиынтығы	53,677	41,092	178,167	2,323	13,650	103

Байланысты тараптармен 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялардың қалдықтары төменде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуға арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (31 Ескерту)	Кредиторлық берешек және өзге міндеттемелер (36,37 Ескерту)
Қауымдастырылған кәсіпорындар	4,141	-	10,398	35,350
Бірлескен кәсіпорындар	1,794	3,768	3,645	3,528
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	252	-	-	5,538
Өзге	132	-	7,543	17
Жиынтығы	6,319	3,768	21,586	44,433

Байланысты тараптармен 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша табыс және шығыс баптары төменде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Тауарлар мен қызметтерді сату	Алуға арналған дивидендтер (24, 25 Ескерту)	Тауарлар мен қызметтерді алу	Акционерге арналған дивидендтер (33 Ескерту)	Қаржылық табыс	Қаржылық шығыстар
Қауымдастырылған кәсіпорындар	46,372	11,377	102,101	-	2,755	165
Бірлескен кәсіпорындар	11,580	6,382	34,314	-	845	-
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	19,062	-	34,076	-	-	-
Акционер	-	-	-	5,386	-	-
Өзге	2,112	-	336	-	1,473	-
Жиынтығы	79,126	17,759	170,827	5,386	5,073	165

Байланысты тараптардың берешек шарттарының байланысты емес тараптарының шарттарынан елеулі өзгешілігі жоқ.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

7. Байланысты тараптармен есептеулер және операциялар (жалғасы)

Кестеде төменде қызметкерлердің жоғары басшыларына сыйақы туралы деректер келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.		2014 ж.	
	Шығыстар	Міндеттеме	Шығыстар	Міндеттеме
<i>Қысқа мерзімді төлемдер</i>				
Жалақы және сыйақы	1,745	54	1,832	55
Жиыны	1,745	54	1,832	55

8. Табыс

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Уран өнімін сатудан түскен табыс	282,638	223,124
Энергия ресурстарын сатудан түскен табыс	47,809	45,719
Ұңғымаларды бұрғылаудан түскен табыс	12,841	8,314
Тантал өнімін сатудан түскен табыс	12,051	11,843
Алынған тауарларды сатудан түскен табыс	10,886	6,106
Бериллий өнімін сатудан түскен табыс	9,312	8,531
Көрсетілген өзге де қызметтерден түскен табыс	9,059	8,693
Тасымалдау бойынша қызметтерден түскен табыс	5,092	4,162
Материалдар мен басқа да тауарларды сатудан түскен табыс	3,071	369
Фотоэлектрлік түрлендіргішті сатудан түскен табыс	1,909	4,030
Металлургиялық кремнийді сатудан түскен табыс	552	387
Өзгелер	2,546	1,467
Табыс жиыны	397,766	322,745

9. Өткізудің өзіндік құны

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Шикізаттар мен материалдар	210,918	160,872
Қызметкерлерге еңбекақы төлеу	29,512	26,163
Қайта өңдеу және өзге де қызметтер	17,290	29,442
Тозу және амортизация	16,779	18,227
Табыс салығынан басқа салықтар	12,469	15,650
Тасымалдау бойынша шығыстар	1,850	2,525
Коммуналдық қызметтер	1,808	2,087
Техникалық қызмет көрсету және жөндеу	1,805	1,953
Жал	335	380
Зерттеулер мен әзірлеулер	90	62
Өзгелер	1,548	1,255
Өткізудің өзіндік құны жиыны	294,404	258,616

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

10. Өткізу бойынша шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Тиеу, тасымалдау және сақтау бойынша шығыстар	2,248	2,596
Қызметкерлерге еңбекақы төлеу	715	726
Комиссиялық сыйақылар	418	388
Жал	161	187
Шикізат пен материалдар	76	143
Өзгелер	498	421
Өткізу бойынша шығыстар жиыны	4,116	4,461

11. Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қызметкерлерге еңбекақы төлеу	15,089	13,463
Консультациялық және ақпараттық қызметтер	2,370	1,424
Жал	934	934
Тозу және амортизация	924	846
Дебиторлық берешектің құнсыздануы	800	199
Табыс салығынан басқа салықтар	754	826
Зерттеулерге арналған шығыстар	695	510
Салық бойынша айыппұлдар мен өсімақылар	666	(2,365)
Іссапарлық шығыстар	485	466
Шикізат пен материалдар	386	420
Техникалық қызмет көрсету және жөндеу	327	336
Оқытуға арналған шығыстар	264	277
Байланыс қызметтері	236	262
Банк комиссиялары	194	146
Коммуналдық қызметтер	185	236
Корпоративтік іс-шаралар	153	206
Күзет қызметтері	139	176
Қызметкерлерге төлемдер	131	573
Кеңсе тауарлары	62	61
Өкілдік шығыстар	46	38
Сақтандыру	35	33
Өзгелер	780	817
Жалпы және әкімшілік шығыстар жиыны	25,655	19,884

12. Активтердің құнсыздануынан болған шығындар

2015 және 2014 жылдар арасында Топ мына активтердің құнсыздануынан болған шығындарды қалпына келтіруді мойындады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Қорлар	29	83	95
Негізгі құралдар	20	1	4
Өзге дебиторлық берешек		-	13
Өзгелер		2	-
Активтердің құнсыздануын қалпына келтіру жиыны		86	112

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

12. Активтердің құнсыздануынан болған шығындар (жалғасы)

2015 және 2014 жылдар бойы Топ мына активтердің құнсыздануынан болған шығындарды мойындады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Негізгі құралдар	20	20,783	2,597
Өзге ұзақ мерзімді активтер	28	6,641	1,210
Қорлар	29	1,789	1,293
Жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар	22	707	-
Өндірісті дайындауға арналған шығындар	21	375	-
Материалдық емес активтер	19	368	-
Бірлескен кәсіпорындарға құйылған инвестициялар	25	53	23
Қауымдастырылған кәсіпорындарға құйылған инвестициялар	24	-	577
Өзгелер		-	14
Активтердің құнсыздануынан болған шығындар жиыны		30,716	5,714

2015 жылғы 31 желтоқсандағы құнсызданудан болған шығындар мына генерирленген бірліктерге (активтерге) қатысты мойындалған:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Негізгі құралдар	Өзге ұзақ мерзімді активтер	Қорларды өткізудің таза құнына дейін өсептен шығару	Жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар	Өндірісті дайындауға арналған шығындар	Материалдық емес активтер	Жиыны
Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотоэлектрлік тілімшелерді шығару	15,748	5,479	514	-	-	-	21,741
Кенді байыту, сирек металдар концентратының гидро-металлургиялық өндірісі, сирек металдардың жекелеген металдардың оксидтеріне ыдырауы бойынша химиялық өндіріс	3,476	589	360	-	-	-	4,425
Металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді шығару және өткізу, кремнийлік өндірістің қалдықтарын қайта өңдеу	658	499	682	707	375	368	3,289
Өзгелер	901	74	233	-	-	-	1,208
Құнсызданудан болған шығындардың жиыны	20,783	6,641	1,789	707	375	368	30,663

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

12. Активтердің құнсыздануынан болған шығындар (жалғасы)

Күн сапалы кремнийді, кремнийлік және фотоэлектрлік тілімшелерді шығару

Басшылық өндіру мен сату деңгейі бюджеттіктен төмен, шығын деңгейі бюджеттіктен жоғары және нарық бағаларының жалпы төмендеуін құнсызданудың белгілері ретінде бағалады. Генерирленген бірліктің өтелетін құны (5,128 миллион теңге) пайдаланудың құндылығы ретінде айқындалды. Дисконттаудың қолданылған мөлшерлемесі 15.45%-ды құрады.

Кенді байыту, сирек металдар концентратының гидрометаллургиялық өндірісі, сирек металдардың жөкелеген металдардың оксидтеріне ыдырауы бойынша химиялық өндіріс

Басшылық жобаларға қатысты болашақ жоспарларының белгісіздігін, бюджеттен жоғары шығындардың деңгейін және нарықтық бағалардың жалпы төмендеуін құнсызданудың белгілері ретінде бағалады. Генерирленген бірліктің өтелетін құны (231 миллион теңге) пайдаланудың құндылығы ретінде айқындалды. Басшылық генерирленген бірліктің активтер құны генерирленген бірліктің көптеген активтері үшін теңгерімдік құнынан 5% мөлшердегі қалдық құны бойынша оларды өткізу арқылы өтеуге болады деген жорамал жасады. Тиімділіктің төменділігінен басшылық дисконттауды қолданбады.

Металлургиялық және жартылай кристалдық кремнийді шығару және өткізу, кремнийлік өндірістің қалдықтарын қайта өңдеу

Басшылық өндіру мен сату деңгейі бюджеттіктен төмен, шығын деңгейі бюджеттіктен жоғары және нарық бағаларының жалпы төмендеуін құнсызданудың белгілері ретінде бағалады. Генерирленген бірліктің өтелетін құны (49 миллион теңге) пайдаланудың құндылығы ретінде айқындалды. Дисконттаудың қолданылған мөлшерлемесі 11.11%-ды құрады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы құнсызданудан болған шығын мына активтерге қатысты мойындалған:

Миллион қазақстандық теңгемен

«Байтерек» яхтасы (аяқталмаған құрылыс және ұзақ мерзімді аванс)	2,584
Дене шынықтыру-дене сауықтыру кешені	650
Өзгелер	573
Негізгі құралдардың және ұзақ мерзімді аванстардың құнсыздануынан болған шығындар жиыны	3,807

«Байтерек» яхтасын салу мерзімін созу басшылықпен құнсыздану индикаторы ретінде бағаланды. Активтің өтелетін құны (2,714 миллион теңге) сатуға арналған шығыстарды есептен шығарып, әділ құны ретінде айқындалған болатын. Әділ құнының бағасы бағалау иерархияның 3-ші деңгейіне жатады және тәуелсіз бағалаушымен салыстырмалы әдісті қолдана отырып айқындалған. Бағалау кезінде қолданылған негізгі болжамдарға ағымдағы орналасқан орнына салыстырмалы кемелерді жеткізуге арналған шығындар, салыстырмалы кемелерге қол жетімді жеңілдіктер, регистрлік сыйымдылығының және суды кесіп өтудің әділ құны кіреді.

Қызметтің бастапқы жоспарларынан ауытқуы басшылықпен дене шынықтыру-дене сауықтыру кешенінің құнсыздану индикаторы ретінде бағаланды. Өтелетін құны (262 миллион теңге) пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконт мөлшерлемесі 17.21% құрады.

Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар

2014 жылғы 31 желтоқсандағы құнсызданудан болған шығын «Уранэнерго» ЖШС-не құйылған инвестицияларға қатысты мойындалған болатын (24 Ескерту). Жалғасып жатқан шығындар басшылықпен құнсыздану индикаторы ретінде бағаланды. Өтелетін құны (2,758 миллион теңге) пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконт мөлшерлемесі 12.95%-ды құрады.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

13. Өзге кірістер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Айыппұл мен өсімақйдан түскен кіріс	918	138
Өтеусіз алынған мүлік және артылуы	279	1,931
Ұзақ мерзімді активтердің істен шығуынан түскен пайда	101	-
Өзгелері	54	83
Өзге кірістер жиыны	1,352	2,152

14. Өзге шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Әлеуметтік салаға арналған шығыстар	2,970	1,406
Ұзақ мерзімді активтердің істен шығуынан шеккен шығын	2,710	186
Өндірістің тоқтауынан шеккен шығыстар	627	428
Амортизация	398	317
Өтелмеген ҚҚС	392	110
Демеушілік көмек және қайырымдылық	102	219
Өзгелері	336	810
Өзге шығыстар жиыны	7,535	3,476

Бағамдық айырма бойынша таза шығын

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қаржылық қызметтен бағамдық айырма бойынша таза шығын	(88,631)	(22,157)
Операциялық қызметтен бағамдық айырма бойынша таза пайда	35,185	3,857
Бағамдық айырма бойынша таза шығын жиыны	(53,446)	(18,300)

15. Қызметкерлерге еңбекақы төлеу

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Еңбекақы	50,921	47,909
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	5,376	5,075
Қызметкерлерге еңбекақы төлеу жиыны	56,297	52,984

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

16. Қаржылық кірістер және шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қаржылық кірістер		
Қаржы активтерін қайта бағалаудан түскен кіріс	11,509	2,214
Дивидендік кіріс	7,050	-
Пайыздық кіріс	2,899	2,474
Қаржылық міндеттемелерді қайта бағалаудан түскен кіріс	113	563
Өзгелері	415	303
Қаржылық кірістер жиыны	21,986	5,554
Қаржылық шығыстар		
Несиелер мен қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	6,136	7,570
Резервтер бойынша дисконтты есептен шығару	1,075	1,171
Өзге қаржылық міндеттемелер бойынша дисконтты есептен шығару	261	261
Шетел валютасын сатудан келген шығын	187	124
Артықшылық берілген акциялар бойынша дивидендік шығыстар	53	53
Өзгелері	964	665
Қаржылық шығыстар жиыны	8,676	9,844

17. Табыс салығы бойынша шығыстар

(а) Табыс салығы бойынша шығыстардың компоненттері

Жыл ішіндегі пайдадан немесе шығындан көрінетін табыс салығы бойынша шығыстар мына компоненттерді қамтиды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Ағымдағы табыс салығы	14,133	1,901
Кейінге қалдырылған салық бойынша (үнемдеу)/шығыс	(1,089)	2,539
Табыс салығы бойынша шығыстар жиыны	13,044	4,440

(б) Табыс салығы бойынша шығыстарды салық салудың қолданыстағы мөлшерлемесіне көбейткендегі бухгалтерлік пайда сомасымен салыстырып тексеру

Топ пен оның еншілес кәсіпорындарының 2015 және 2014 жылдардағы пайдасының едәуір бөлігіне қолданылатын табыс салығының ағымдағы мөлшерлемесі 20% құрайды.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

17. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

Төменде табыс салығы бойынша есептік және нақты шығыстарды салыстыра тексеру ұсынылып отыр:

<i>Миллион қазақстандық теңгеммен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда	49,545	19,689
Табыс салығы бойынша шығыстың заңмен белгіленген 20% мөлшерлемесі бойынша есептелген сомасы (2014 ж.: 20%):	9,909	3,938
Шығыстардың салық салынатын базасын және салық салынатын базаға енгізілмейтін кірістерді азайтпайтын салық эффектісі:		
Салық салынбайтын кіріс	(1,422)	(48)
Құнсызданудан болған шығындарға мойындалмаған салық активі	6,084	-
Шегерілмейтін шығыстар	5,561	4,273
Трансферттік баға белгілеу бойынша түзетулер	542	912
Дайын өнім бойынша маржа элиминациясы	(414)	(105)
Қауымдастырылған кәсіпорындар нәтижелерінің үлесі	(7,765)	(2,468)
Бірлескен кәсіпорындар нәтижелерінің үлесі	(2,816)	625
Бұрын мойындалмаған салық шығындарын пайдалану	(194)	(106)
Оған қатысты көйінге қалдырылған салықтық активтер		
мойындалмаған ағымдағы жылдың шығындары	2,478	734
Бұрынғы кезеңдерге түзетулер	1,081	(3,315)
Жыл ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар	13,044	4,440

2015 жылы бұрынғы жылдардың түзетуіне шағым берудің қорытындысы бойынша 856 миллион теңгеге корпоративтік табыс салығы және үстеме пайдаға салынатын салық енеді (38 Ескерту).

2015 жылғы 31 желтоқсанда Топ құнсызданудан болған шығынға көйінге қалдырылған салық активін мойындамады, себебі шегеруді пайдалану үшін болашақтағы салық салынатын кірістің болуы мүмкін емес деп есептеледі.

2014 жылғы бұрынғы кезеңдерді түзетуге 2,984 миллион теңге мөлшерінде трансферттік баға белгілеу бойынша салық органдарының наразылығын есептеуіне түзетпе жасау енеді (38 Ескерту).

2014-2015 жылдардағы шегерілмейтін шығыстарға «Астана – жаңа қала» ЕЭА аумағында жүзеге асырылатын қызмет бойынша негізгі шығыстар енеді (салық тиімділігі 3,102 миллион теңге).

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

17. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

(е) Уақытша айырмашылықтардың түрлері бойынша бөлінгендегі кейінге қалдырылған салықтар

ХҚЕС пен Қазақстанның салық заңнамасының арасындағы айырмашылық, қаржылық есептілікті жасау мақсатында, активтердің төңгерімдік құны мен міндеттемелерінің және олардың табыс салығын есептеуге арналған базасының арасындағы уақытша айырмашылықтардың тууына әкеп соғады. Осы уақытша айырмашылықтардың өзгеруінің салықтық зардаптары төменде дәйектілікпен берілген және 20% мөлшерлеме бойынша көрсетілген (2014 ж.: 20%).

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Пайда немесе шығын құрамында қалпына келтірілді		31 желтоқсан 2015 ж.
	1 қаңтар 2015 ж.	(жатқызылды)	
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі			
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(5,812)	(484)	(6,296)
Дебиторлық берешек	489	328	817
Алынған қарыздар	(73)	(89)	(162)
Резервтер	702	262	964
Міндеттемелерді есептеу	643	41	684
Шеккен салықтық шығын	209	1,872	2,081
Салықтар	1,151	(501)	650
Өзге активтер	(1,219)	(304)	(1,523)
Өзге міндеттемелер	141	(36)	105
	(3,769)	1,089	(2,680)
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив	835	994	1,829
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(4,604)	95	(4,509)

Басшылық 3,862 миллион теңге (2014 ж.: 1,400 миллион теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықтық активтер мен 6,296 миллион теңге (2014 ж.: 5,812 миллион теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер есептік кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан астам мерзімде өтелуі мүмкін деп есептейді.

Еншілес, қауымдасқан және бірлескен мекемелердегі инвестициялар бастапқы түрде дивидендтер арқылы өтелінеді. Еншілес, қауымдасқан және бірлескен мекемелерден дивидендтер салық салудан босатылған, сондықтан Топ осы инвестициялардың табысынан кейінге қалдырылған салықты мойындаған жоқ.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

17. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық нәтижесі төменде келтірілді:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	1 қаңтар 2014 ж.	Пайда немесе шығын құрамында қалпына келтірілді (жатқызылды)	Еншілес кәсіпорын- ның кетуі	31 желтоқсан 2014 ж.
Шегерілетін (салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі				
Негізгі құрал-жабдықтар және материалдық емес активтер	(4,917)	(931)	36	(5,812)
Дебиторлық берешек	635	(146)	-	489
Алынған қарыздар	63	(136)	-	(73)
Резервтер	1,395	(693)	-	702
Міндеттемелерді есептеу	560	88	(5)	643
Шеккен салықтық шығын	1,083	(874)	-	209
Салықтар	475	676	-	1,151
Өзге активтер	(713)	(506)	-	(1,219)
Өзге міндеттемелер	158	(17)	-	141
	(1,261)	(2,539)	31	(3,769)
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив	2,447	(1,607)	(5)	835
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме	(3,708)	(932)	36	(4,604)

Топтың қазіргі құрылымында Топтың қайсыбір кәсіпорындарының салықтық шығындары мен ағымдағы салықтық активтері Топтың басқа кәсіпорындарының салықтық пайдасы мен ағымдағы салықтық міндеттемелеріне қарсы есептелмейді және тиісінше салықтар, тіпті егер де шоғырландырылған салық шығындары орын алған күннің өзінде, салықтар есептелуі мүмкін. Сондықтан кейінге қалдырылған салықтық активтер мен міндеттемелерді, егер олар бір ғана салық төлеушіге жататын болса, өзара есепке алу жүргізілуі мүмкін. Топ өтпелі салықтық шығындарға қатысты 4,707 миллион теңге (2014 ж.: 2,423 миллион теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықтық активтерді мойындаған жоқ. Төменде көрсетілгендей, мойындалмаған салықтық активтерді есептеу мерзімі аяқталып келеді:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
2018-2022 жж.	193	387
2023 ж.	1,302	1,302
2024 ж.	734	734
2025 ж.	2,478	-
Мойындалмаған салықтық активтердің жиыны	4,707	2,423

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептемеге ескертулер

18. Акцияға келетін пайда

Акцияға келетін базалық пайда, өзі сатып алған акцияларды есептемегенде, Компания акционерлерінің үлесіне келетін пайда немесе шығынның жыл ішінде айналымда болған жай акциялардың орташа бағамдалған санына қатынасы ретінде есептеледі. Компанияның сұйытатын әлеуетті жай акциялары жоқ, демек, акцияға келетін сұйытылған пайда акцияға келетін базалық пайдамен ұқсас болады. Акцияға келетін пайда былай есептеледі:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Жай акциялардың иелеріне тиесілі жыл ішіндегі пайда	38,442	15,489
Айналымдағы жай акциялардың орташа бағамдалған саны (мың)	36,692	36,692
Акцияға келетін базалық және сұйытылған пайда, теңгемен	1,048	422

19. Материалдық емес активтер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Лицензиялар мен патенттер	Програм- малық қамтамасыз ету	Гудвил	Өзге	Жиыны
2014 ж. 1 қаңтарына					
Құны	60	1,203	10,110	1,488	12,861
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(42)	(410)	(4,944)	(259)	(5,655)
Төңгерімдік құны	18	793	5,166	1,229	7,206
Түсімдер	40	184	-	57	281
Жыл ішіндегі амортизация	(7)	(204)	-	(109)	(320)
Еншілес кәсіпорынның істен шығуы	-	(4)	-	-	(4)
Негізгі құралдардан аударымдар (20 Ескерту)	-	132	-	-	132
Істен шығулар	-	-	-	(5)	(5)
2014 ж. 31 желтоқсанына					
Құны	99	1,507	10,110	1,540	13,256
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(48)	(606)	(4,944)	(368)	(5,966)
Төңгерімдік құны	51	901	5,166	1,172	7,290
Түсімдер	426	131	-	72	629
Жыл ішіндегі амортизация	(42)	(235)	-	(104)	(381)
Еншілес кәсіпорынның істен шығуы	(368)	-	-	-	(368)
Негізгі құрал-жабдықтардан аударымдар (20 Ескерту)	1	138	-	(8)	131
Істен шығулар	-	(9)	-	(119)	(128)
2015 ж. 31 желтоқсанына					
Құны	525	1,756	10,110	1,461	13,852
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(457)	(830)	(4,944)	(448)	(6,679)
Төңгерімдік құны	68	926	5,166	1,013	7,173

Өзге материалдық емес активтердің едәуір бөлігін өндіріс технологиясын әзірлеу жөніндегі жобаның құны құрайды.

19. Материалдық емес активтер (жалғасы)

Гудвилдің құнсыздануына арналған тест

2015 және 2014 ж.ж. 31 желтоқсанына гудвил Орталық Мыңқұдық кенорнындағы жер қойнауын пайдалануға арналған операцияларға қатысы бар бір генерациялық бірлікке жатты. Өтеу құны жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу мерзімінде болжанатын ақша ағындары негізінде есептелген пайдалану құны ретінде айқындалды (1 Ескерту). Ақша ағындарының болжамдары барланған қорлар көлемінің, өндірудің есепті көлемінің және басшылық бекіткен кенорындарын пайдалану мерзімдері, және жылдық 12.04% (2014 ж.: 12.95%) дисконт мөлшерлемесінің негізінде айқындалды. Өндіріс көлемі құзыретті органмен келісілген көлемге сәйкес келеді және генерациялаушы бірліктің өндірістік қуатына негізделген. Есептеулерде пайдаланылған басты болжауларда сату бағасындағы болжамды өзгерістер және сол кезеңдегі тікелей шығындар қамтылған. Болжамды ақша ағындарын есептеуде пайдаланылатын сату бағалары 2015 жылдың төртінші тоқсанында жарияланған «Ux Consulting LLC» тәуелсіз ресми көзінің деректерін пайдалану арқылы айқындалады. Кезеңнің тікелей шығындары 2016-2020 жж. бекітілген бюджетке және кейінгі 5.8% (2014 ж: 4%) өсімге негізделген, бұл шамамен ұзақ мерзім көлеміне сәйкес келеді. Алдын ала есептелген өтеу құны генерациялаушы бірліктің теңгерімдік құнынан едәуір асып түседі, сондықтан басты болжамдардағы айтарлықтай өзгерістердің өзі құнсыздануға соқтырмайды.

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

20. Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың теңгерімдік құнының өзгерістері төменде келтірілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Жер	Ғимараттар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Өзгелері	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 ж. 1 қаңтарына							
Құны	325	83,240	67,602	13,119	5,096	44,182	213,564
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	-	(19,139)	(32,254)	(6,834)	(2,616)	(5,203)	(66,046)
Теңгерімдік құны	325	64,101	35,348	6,285	2,480	38,979	147,518
Түсімдер	40	237	2,797	927	346	19,996	24,343
Аударымдар	-	13,739	3,717	37	49	(17,542)	-
Жыл ішіндегі амортизация	-	(4,262)	(5,950)	(1,063)	(580)	-	(11,855)
Құнсызданудан болған шығын	-	(2,012)	(2,161)	-	(5)	(16,605)	(20,783)
Бұрынғы кезеңдерде мойындалған құнсызданудан болған шығындың орнын толтыру	-	-	-	-	1	-	1
Істен шығулар	(13)	(2,134)	(231)	(43)	(130)	(246)	(2,797)
Өндіріске дайындау шығындарына аударымдар (21 Ескерту)	-	-	-	-	-	(5,677)	(5,677)
Қорлардан аударымдар	-	1	49	-	8	226	284
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (19 Ескерту)	-	-	30	-	-	(161)	(131)
Сатуға арналған активтерге аударымдар	-	(66)	-	-	-	-	(66)
Еселік баталаудағы өзгерістер	-	(447)	-	-	-	-	(447)
Ұсыну валютасына қайта есептеу	-	-	-	14	7	-	21
2015 ж. 31 желтоқсанына							
Құны	352	94,847	73,526	13,813	4,987	38,047	225,572
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	-	(25,690)	(39,927)	(7,656)	(2,811)	(19,077)	(95,161)
Теңгерімдік құны	352	69,157	33,599	6,157	2,176	18,970	130,411

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

20. Негізгі құралдар (жалғасы)

Миллион қазақстандық теңгемен	Жер	Ғимарат	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Өзгелері	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 ж. 1 қаңтарына							
Құны	318	74,398	61,477	12,806	3,712	41,721	194,432
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	-	(17,298)	(29,194)	(5,448)	(1,826)	(3,810)	(57,576)
Теңгерімдік құны	318	57,100	32,283	7,358	1,886	37,911	136,856
Түсімдер	7	454	4,017	794	401	20,552	26,225
Аударымдар	-	11,941	4,289	(71)	1,323	(17,482)	-
Жыл ішіндегі амортизация	-	(3,905)	(4,988)	(1,176)	(1,066)	-	(11,135)
Құнсызданудан болған шығын	-	(668)	(17)	(509)	-	(1,403)	(2,597)
Бұрынғы кезеңдерде мойындалған құнсызданудан болған шығынның орнын толтыру	-	-	-	-	-	4	4
Істен шығулар	-	(331)	(80)	(57)	(38)	(132)	(638)
Еншілес кәсіпорының істен шығуы	-	(435)	(154)	(56)	(23)	(200)	(868)
Өндіріске дайындау шығындарына (21 Ескерту), және барлау және бағалау активтеріне (23 Ескерту) аударымдар	-	-	-	-	-	(374)	(374)
Қорларға/(қорлардан) аударымдар	-	(69)	4	-	(6)	260	189
Материалдық емес активтерге аударымдар (19 Ескерту)	-	-	-	-	-	(132)	(132)
Сатуға арналған активтерге аударымдар	-	(85)	(6)	-	-	(25)	(116)
Есептік бағалаудағы өзгерістер	-	99	-	-	-	-	99
Ұсыну валютасына қайта есептеу	-	-	-	2	3	-	5
2014 ж. 31 желтоқсанға							
Құны	325	83,240	67,602	13,119	5,096	44,182	213,564
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	-	(19,139)	(32,254)	(6,834)	(2,616)	(5,203)	(66,046)
Теңгерімдік құны	325	64,101	35,348	6,285	2,480	38,979	147,518

2015 жылы құнсыздануға жүргізілген тест нәтижесінде Топ негізгі қаражаттың 20,783 миллион теңге (2014 ж.: 2,597 миллион теңге) сомасындағы құнсызданудан болған шығынды мойындады. 10,057 миллион теңге (2014 ж.: 9,388 миллион теңге) сомасындағы амортизация шығыстары сатудың өзіндік құнының құрамында, 90 миллион теңге (2014 ж.: 65 миллион теңге) сату шығыстарының құрамында, 657 миллион теңге (2014 ж.: 636 миллион теңге) жалпы және әкімшілік шығыстары құрамында көрініс тапты. Есептік кезеңде капиталдандырылған қарыздар бойынша шығындар 437 миллион теңгені (2014 ж.: 597 миллион теңге) құрады. 2015 жылы орташа бағамдалған капиталдандыру мөлшерлемесі 4,22% жылдық (2014 ж.: 4,6% жылдық) көрсеткішті құрады.

20. Негізгі құралдар (жалғасы)

Аяқталмаған құрылыс 2015 жылдың 31 желтоқсанына Мыңқұдық кенорнындағы, Орталық учаскесінде салу, монтаждау және орнату сатысындағы құрылыс объектілерін, автомобиль жолдарын, KazPV жобасымен байланысты өндірістік объектілерді реконструкциялау мен салуды, және тұщыту қондырғыларын қамтиды. 2015 жылы ұлғаю көлемі Орталық Мыңқұдық кенорнындағы объектілердің,автомобиль жолдарының, тұщыту қондырғыларының есебінен іске асырылды.

Толықтай амортизацияланған, бірақ өлі пайдаланылатын негізгі қаражаттың жалпы теңгерімдік құны 2015 жылдың 31 желтоқсанына 5,897 миллион теңгені (2014 ж.: 5,816 миллион теңге) құрайды.

2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша негізгі қаражатты сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелер сомасы 766 миллион теңгені (2014 ж.: 4,130 миллион теңге) құрады.

2014 жылғы желтоқсанда Топ Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстары әкімдіктерімен 2015-2016 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму шеңберіндегі ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды. Осы меморандумдарға сәйкес Топ өзіне тиесілі әлеуметтік объектілерді 2015-2016 жж. оларды ұстауға жұмсалатын 3.6 млрд. теңге мөлшеріндегі қаржы қаражатымен бірге облыстың коммуналдық меншігіне береді деп күтілуде. 2015 жылы аталмыш әлеуметтік объектілер оларды ұстауға жұмсалатын 1.6 млрд теңге мөлшеріндегі қаржы қаражатымен бірге коммуналдық меншігіне ақысыз берілді.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

21. Өндіріске дайындау шығындары

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Кен орнын дайындау	Кен орындарын қалпына келтіру	Ионалмас-тырғыш шайыр	Жиыны
2014 ж. 1 қаңтарына				
Құны	56,037	9,169	3,488	68,694
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(32,746)	(1,060)	(1,169)	(34,975)
Теңгерімдік құны	23,291	8,109	2,319	33,719
Түсімдер	10,143	-	759	10,902
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер	26,746	-	-	26,746
Негізгі құралдар құрамынан аударымдар (20 Ескерту)	15	-	-	15
Қорлардан аударымдар	77	-	-	77
Жыл ішіндегі амортизация	(10,854)	(548)	(427)	(11,829)
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар	(26,081)	-	-	(26,081)
Есептік бағалаудағы өзгерістер	-	(926)	-	(926)
2014 ж. 31 желтоқсанына				
Құны	36,777	7,371	3,453	47,601
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(13,440)	(736)	(802)	(14,978)
Теңгерімдік құны	23,337	6,635	2,651	32,623
Түсімдер	8,815	-	-	8,815
Негізгі құралдар құрамынан аударымдар (20 Ескерту)	5,677	-	-	5,677
Барлау және бағалау активтерінен аударымдар (23 Ескерту)	-	-	129	129
Қорлардан аударымдар	334	-	783	1,117
Жыл ішіндегі амортизация	(8,364)	(479)	(376)	(9,219)
Құнсызданудан болған шығын	(167)	(208)	-	(375)
Есептік бағалаудағы өзгерістер	-	(189)	-	(189)
2015 ж. 31 желтоқсанына				
Құны	51,603	7,182	4,365	63,150
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(21,971)	(1,423)	(1,178)	(24,572)
Теңгерімдік құны	29,632	5,759	3,187	38,578

Учаскені қалпына келтіру жөніндегі активтер Топ кенорындарын қалпына келтіруге арналған резервтерді құру кезінде құрылған капиталдандырылған шығыстардан тұрады. Резервтер мен байланысты активтердің теңгерімдік құны әрбір есептік кезеңнің аяғында қайта қаралады. Қосымша ақпарат үшін 4 және 35 Ескертулерді қараңыздар.

ГПР және басқа активтерді беру

2004-2005 жылдары Топ өзінің қауымдастырылған компаниялары «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-не «Ақдала», «Ыңғай» (4 учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаске) кенорындарында жер қойнауын пайдалану құқығын берді. 2014 жылғы 4 маусымдағы сот шешімінің негізінде пайдалану құқығы заңды емес деп мойындалды. 2014 жылғы 4 маусымнан кейінгі жоғарыда көрсетілген бойынша келісімшарттар жер қойнауын пайдалану құқығы Топқа қайтарылып берілді.

21. Өндіріске дайындау шығындары (жалғасы)

Уран өндіру жөніндегі келісімшарттық міндеттемелерін орындау мақсатында Топ «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нен 28,770 миллион теңге сомасына өндіруге дайын жобаларға есептелген геологиялық барлау және тау-кен дайындау жұмыстарының нәтижелерін, оның ішінде 26,746 миллион теңге (21 Ескерту) сомасындағы Өндіріске дайындау шығындарын, 37 миллион теңге (22 Ескерту) сомасындағы жер қойнауын пайдалану құқығын, және 1,987 миллион теңге (23 Ескерту) сомасындағы барлау және бағалау активтерін сатып алды. Сондай-ақ тиісті міндеттеме қабылданды. Шарт талаптарына сәйкес берешекті өтеу мақсатында Топ «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нің пайдасына вексель шығарды.

«Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС инвесторларымен келіссөздерден кейін Топ Жол картасын қабылдап, соған сәйкес 2014 жылы шілдеде «Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС («Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ қатысу үлесі – 30%, Uranium One Rotterdam B.V. – 70%) және «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС («Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ қатысу үлесі – 33.98%, Energy Asia Holdings Ltd. – 36.02%, Uranium One Utrecht B.V. – 30%) құрылды. 2014 жылғы қазанда Топ бұл кәсіпорындарға «Ақдала», «Ыңғай» (4-ші учаске) және «Солтүстік Қарасан» («Қарасан-1» учаске) кенорындарындағы келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын берді. Уран өндіру жөніндегі келісімшарттық міндеттемелерін орындау мақсатында Топ 2014 жылғы қазанда осы кәсіпорындарға бұрын «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-ден сатып алған геологиялық барлау (23 Ескерту) және таукен-дайындау жұмыстарының нәтижелерін сатты. Шарттардың талаптарына сәйкес «Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ пайдасына вексельдер шығарды. Топ оларды 2015 жылғы қаңтарда бұрын шығарылған вексельдерді өтеу үшін «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-не табыстады. Тиісінше, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте Топтың «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС-нің пайдасына жазған вексельдерді Топ «Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС-нен алған вексельдермен өзара есепке алу (41 Ескерту) жүргізілді.

Жоғарыда көрсетілген түсімге сәйкес Топ 2014 жылдың бірінші жартыжылдығында өндіріске дайындық жөніндегі шығындардың құрамында тарату қорының активін және 2,617 миллион теңге мөлшеріндегі кен орындарын қалпына келтіру бойынша резервті (міндеттеме), сондай-ақ жер қойнауын пайдалану құқығы құрамындағы тарихи шығындар жөніндегі активтерді және 419 миллион теңге мөлшеріндегі қаржылық міндеттемені де мойындады. «Ақдала», «Ыңғай» (учаске 4) және «Солтүстік Қарасан» (участок «Қарасан-1») кенорындарындағы келісімшарттар бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын «Оңтүстік таукен-химия компаниясы» БК» ЖШС және «Қорасан-У (Қорасан-У)» пайдаларына берген соң өндіріске дайындық жөніндегі шығындардың құрамындағы кенорындарын қалпына келтіру бойынша резерв (міндеттеме) тарату фонды бойынша актив, және де жер қойнауын пайдалану құқығы құрамындағы тарихи шығындар жөніндегі актив пен қаржылық міндеттеме қайта түзелді.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

22. Жер қойнауын пайдалану құқығы

Миллион қазақстандық теңгемен

2014 ж. 1 қаңтарына	
Құны	8,847
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(6,137)
Төңгерімдік құны	2,710
Түсімдер	94
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер (21 Ескерту)	37
Жыл ішіндегі амортизация	(142)
Істен шығулар	(38)
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар (21 Ескерту)	(36)
2014 ж. 31 желтоқсанына	
Құны	8,784
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(6,159)
Төңгерімдік құны	2,625
Түсімдер	288
Жыл ішіндегі амортизация	(139)
Құнсыздану	(707)
2015 ж. 31 желтоқсанына	
Құны	9,072
Жиналған амортизация және құнсызданудан болған шығын	(7,005)
Төңгерімдік құны	2,067

23. Барлау және бағалау активтері

Миллион қазақстандық теңгемен

	Материалдық активтер	Материалдық емес активтер	Жиыны
Құны			
2014 ж. 1 қаңтарына	4,808	1,259	6,067
Түсімдер	2,930	-	2,930
Негізгі құралдардан аударымдар (20 Ескерту)	359	-	359
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты түсімдер (21 Ескерту)	1,858	129	1,987
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды аударуға байланысты істен шығулар (21 Ескерту)	(2,412)	(129)	(2,541)
Қорға/(қордан) аударым	39	(3)	36
Есептік бағалаудағы өзгерістер	(121)	-	(121)
2014 ж. 31 желтоқсанына	7,461	1,256	8,717
Түсімдер	2,059	2	2,061
Өндіріске дайындау шығындарына аударымдар (21 Ескерту)	(129)	-	(129)
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерден аударымдар	-	8	8
Қорлардан аударым	274	-	274
Тестілік өндіруді өткізуден түскен кіріс	(2,388)	(5)	(2,393)
2015 ж. 31 желтоқсанына	7,277	1,261	8,538

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

24. Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар

Төмендегі кестеде Топтың қауымдастырылған кәсіпорындарға салған инвестицияларының теңгерімдік құнының өзгерістері берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
1 қаңтардағы теңгерімдік құны	96,708	86,337
Қауымдастырылған кәсіпорындардың нәтижелеріндегі үлес	38,823	12,338
Жарғылық капиталына жарна	2,046	7,225
Сатуға арналған активтерге аударымдар	-	(72)
Ұсыну валютасына қайта есептеу	18,186	2,834
Қауымдастырылған кәсіпорындардан алынған дивидендтер	(33,825)	(11,377)
Құнсыздану	-	(577)
31 желтоқсандағы теңгерімдік құны	121,938	96,708

Төменде Топтың өзінің қауымдастырылған кәсіпорындарындағы қатысу үлесі келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2015 ж.		2014 ж.		
		Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«КАТКО» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	49.00%	48,781	49.00%	43,737
«Ыңғай» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	40.00%	40,512	40.00%	18,884
«Оңтүстік тау-химиялық кәсіпорын» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	10,435	30.00%	-
«Заречное» БК» АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	49.979%	7,555	49.979%	6,970
«Каустик» АҚ	Қазақстан	Күйдіргіш соданы жеткізу	40.00%	3,888	40.00%	4,352
«Уранэнерго» ЖШС	Қазақстан	Электр энергиясын беру және бөлу, электр желілері мен шағын станцияларды пайдалану	55.45%	3,201	54.05%	2,758
«Бетпақ Дала» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	3,038	30.00%	14,872
«Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	33.98%	2,851	33.98%	-
«КҚЗ Қазақатомөнеркәсіп» БК ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	9.89%	680	24.50%	629
Росбурмаш» БК» ЖШС	Қазақстан	Геологиялық барлау және іздеу	49.00%	504	49.00%	251
«Қызылқұм» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	30.00%	421	30.00%	4,190
«Үлбі» ҒӨК	Қазақстан	Инженерлік жүйелер мен желілерді жобалау	30.00%	72	30.00%	64
«IFASTAR» БК	Франция	Ядролық отын циклы саласындағы тараптар ынтымақтастығына қатысты ТЭН-ді орындау	49.00%	-	49.00%	1
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар жиыны			121,938		96,708	

Жоғарыда көрсетілген барлық қауымдастырылған кәсіпорындар қатысу үлесі әдісімен берілген.

24. Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

2014 жылы Компания «Заречное» БК» АҚ жарғылық капиталына 6,370 миллион теңге сомасында қосымша жарна жүргізді, соның нәтижесінде Компанияның қатысу үлесі 49.979%-ға ұлғайды.

2015 жылы Топ «Уранэнерго» ЖШС-нің жарғылық капиталына 646 миллион теңге (2014 ж.: 730 миллион теңге) сомасында қосымша жарна жүргізді, соның нәтижесінде Компанияның қатысу үлесі 55.45% құрады. Топ «Уранэнерго» ЖШС-нің иелік үлесі 50%-дан астамына иелік ететініне қарамастан, «Уранэнерго» ЖШС-нің маңызды қызметін біржақты тәртіппен бақылауға немесе бірлескен бақылау жүргізуге шын мәнінде мүмкіндігі жоқ, өйткені құқықтың бөлігі жанама тиесілі және шешім қабылдау үшін бақыламайтын үлестің келісімін талап етеді. Тиісінше, Топ «Уранэнерго» ЖШС-нің инвестицияларын қауымдастырылған кәсіпорын ретінде ескереді.

2014 жылы Компания екі қауымдасқан кәсіпорын құрды: «Оңтүстік тау-химиялық компаниясы» БК» ЖШС 30% қатысу үлесімен 19 миллион теңге сомасында жарғылық капиталына құйды, «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС 33,98% қатысу үлесімен 18 миллион теңге сомасында жарғылық капиталына құйды.

2015 жылы Компания иелену үлесін ұлғайтусыз 1,400 миллион теңге сомасына «Каустик» АҚ-тың 800 мың орналастырылған акцияларын сатып алу бойынша мемілені жасасты.

**«Қазатоменеркесіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

24. Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

Топтың әрбір айтарлықтай қауымдастырылған кәсіпорындары бойынша 2015 жылғы жиынтық қаржылық ақпарат төменде келтірілді. Бұл ақпарат Top қатысу үлесі әдісін қолдану нәтижесіндегі түзетулерден кейін ХҚЕС бойынша қауымдастырылған кәсіпорындардың есептілік көрсеткіштерін білдіреді.

Миллион қазақстандық теңгемен	«Бетпак Дала» БК» ЖШС		«КАТКО» БК ЖШС		«Ыңғай» БК» ЖШС		«Ортүстік тау-химиялық компаниясы» БК» ЖШС		«Заречное» БК» АҚ		«Қорасан-У (Қорасан-У)» БК» ЖШС		Өзгелері	Жиыны
	ЖШС	БК» ЖШС	БК ЖШС	БК» ЖШС	БК» ЖШС	БК» ЖШС	БК» ЖШС	БК» ЖШС	БК» АҚ	БК» ЖШС	БК» ЖШС			
Қысқа мерзімді активтер	32,969	54,690	37,432	34,840	10,098	18,494	20,041	208,564					20,041	208,564
Ұзақ мерзімді активтер	1,107	66,893	141,047	34,653	14,252	18,205	63,637	339,794					63,637	339,794
Активтер жиыны	34,076	121,583	178,479	69,493	24,350	36,699	83,678	548,358					83,678	548,358
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(23,948)	(13,155)	(58,448)	(32,207)	(7,744)	(26,506)	(15,920)	(177,928)					(15,920)	(177,928)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	-	(9,015)	(13,560)	(2,502)	(880)	(544)	(49,058)	(75,559)					(49,058)	(75,559)
Міндеттемелер жиыны	(23,948)	(22,170)	(72,008)	(34,709)	(8,624)	(27,050)	(64,978)	(253,487)					(64,978)	(253,487)
Таза активтер	10,128	99,413	106,471	34,784	15,726	9,649	18,700	294,871					18,700	294,871
Топтың қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтеріндегі үлесі	3,038	48,713	42,589	10,435	7,860	3,279	6,246	122,160					6,246	122,160
Топтың іске асырылмаған пайдасы	-	-	(2,077)	-	(347)	(428)	-	(2,652)					-	(2,652)
Гудвил	-	68	-	-	42	-	2,520	2,630					2,520	2,630
Инвестициялардың теңгерімдік құны	3,038	48,781	40,512	10,435	7,555	2,851	8,766	121,938					8,766	121,938
Табыс жиыны	10,119	90,329	46,392	66,367	17,516	25,864	25,162	281,749					25,162	281,749
Жыл ішіндегі пайда жиыны	2,295	50,517	12,663	35,445	1,864	10,352	(16,348)	96,788					(16,348)	96,788
Өзге жиынтық кіріс	-	-	45,466	-	-	-	-	45,466					-	45,466
Жиынтық пайда жиыны	2,295	50,517	58,129	35,445	1,864	10,352	(16,348)	142,254					(16,348)	142,254
Алынған дивидендтер	12,522	20,812	400	-	-	-	91	33,825					91	33,825

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

24. Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

Толтың ербір айтарлықтай қауымдастырылған кәсіпорындары бойынша 2014 жылғы жиынтық қаржылық ақпарат төменде келтірілген. Бұл ақпарат Топ қатысу үлесі әдісін қолдану нәтижесіндегі түзетулерден кейін ХҚЕС бойынша қауымдастырылған кәсіпорындардың есептілік көрсеткіштерін білдіреді.

Миллион қазақстандық теңгемен	«Бетпақ Дала» БК» ЖШС		«КАТКО» БК ЖШС		«Ыңғай» БК» ЖШС		«Оңтүстік тау-химиялық компаниясы» БК» ЖШС		«Заречное» БК» АҚ		«Қорасан-У» БК» ЖШС		Өзгелері	Жиыны
	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС		
Қысқа мерзімді активтер	26,785	44,832	18,521	7,740	6,995	4,063	17,646	126,582					17,646	126,582
Ұзақ мерзімді активтер	27,113	67,927	75,974	15,778	13,977	17,802	66,598	285,169					66,598	285,169
Активтер жиыны	53,898	112,759	94,495	23,518	20,972	21,865	84,244	411,751					84,244	411,751
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(3,332)	(13,271)	(38,951)	(21,843)	(6,302)	(21,716)	(37,294)	(142,709)					(37,294)	(142,709)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(993)	(8,118)	(6,199)	(2,336)	(808)	(851)	(19,841)	(39,146)					(19,841)	(39,146)
Міндеттемелер жиыны	(4,325)	(21,389)	(45,150)	(24,179)	(7,110)	(22,567)	(57,135)	(181,855)					(57,135)	(181,855)
Таза активтер	49,573	91,370	49,345	(661)	13,862	(702)	27,109	229,896					27,109	229,896
Толтың қауымдастырылған кәсіпорындардың таза активтеріндегі үлесі	14,872	44,771	19,738	(198)	6,928	(239)	9,715	95,587					9,715	95,587
Қауымдастырылған кәсіпорындардың шығындарындағы жинақталған мойындалмаған үлес	-	-	-	198	-	239	-	437					-	437
Толтың іске асырылмаған пайдасы	-	(1,102)	(854)	-	-	-	-	(1,956)					-	(1,956)
Гудвил	-	68	-	-	42	-	2,530	2,640					2,530	2,640
Инвестициялардың теңгерімдік құны	14,872	43,737	18,884	-	6,970	-	12,245	96,708					12,245	96,708
Табыс жиыны	52,837	62,634	32,827	-	11,676	663	28,758	189,395					28,758	189,395
Жыл ішіндегі пайда жиыны	20,882	16,057	8,087	724	2,705	755	6,150	55,360					6,150	55,360
Өзге жиынтық кіріс	-	-	7,091	-	-	-	-	7,091					-	7,091
Жиынтық пайда жиыны	20,882	16,057	15,178	724	2,705	755	6,150	62,451					6,150	62,451
Алынған дивидендтер	4,455	5,786	1,136	-	-	-	-	11,377					-	11,377

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

25. Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Төмендегі кестеде Топтың бірлескен кәсіпорындардағы инвестицияларының теңгерімдік құнының өзгерістері берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
1 қаңтардағы теңгерімдік құны	37,529	47,481
Бірлескен кәсіпорындардың нәтижелеріндегі үлес	14,080	(3,125)
Жарғылық капиталына жарна	73	141
Ұсыну валютасына қайта есептеу	(1,002)	(833)
Бірлескен кәсіпорындардың өзге жиынтық табысындағы үлес	159	270
Бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер	(7,267)	(6,382)
Құнсыздану	(53)	(23)
31 желтоқсандағы теңгерімдік құны	43,519	37,529

Төмендегі кестеде Топтың негізгі бірлескен кәсіпорындардағы қатысу үлестері келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2015 ж.		2014 ж.		
		Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі/Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«Ақбастау» БК АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	50%	18,601	50%	14,517
«Қаратау» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	50%	15,490	50%	8,718
«Семізбай-У» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өңдеу және экспорттау	51%	9,331	51%	8,704
«Үлбі ЖБҚ» ЖШС	Қазақстан	Жылу белгіш элементтерді шығару зауытын салу және жылу белгіш элементтерді шығару, маркетингісі және сату	51%	63	-	-
«ҚазПерОксид» ЖШС	Қазақстан	Сутегі пероксидін сату	50%	26	50%	42
«УКР ЖБҚ БК» ЖАҚ	Украина	Ядролық отын өндіру	33.33%	8	33.33%	3
«КҚЗ-У» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	49%	-	49%	3,472
«УБО» ЖАҚ	Ресей	Жоғары қайта бөлу деңгейімен уран өнімін шығару	50%	-	50%	2,051
«Қазатомөнеркәсіп-Сорбент» ЖШС	Қазақстан	Ион алмастырғыш шайырды жеткізу	51%	-	51%	20
«КАС» ЖШҚ	Германия	Ғылымды қажетсінетін инновациялық жобаларды әзірлеу және іске асыру	50%	-	50%	2
«Yingtan Ulba Shine Metal Materials Co., Ltd» АҚ	Қытай	Таспалар және бериллий қоласынан басқа да бұйымдар жасау	50%	-	50%	-
«Үлбі Конверсия» ЖШС	Қазақстан	ҚР-да конверсия зауытын салу және басқару	50.96%	-	50.96%	-
ҚРҚАС АҚ	Қазақстан	Атом энергиясы блоктары мен атом станцияларының жобалық және техникалық құжаттамасын әзірлеу	50%	-	50%	-
Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар жиыны			43,519		37,529	

Жоғарыда көрсетілген барлық бірлескен кәсіпорындар қатысу үлесі әдісімен берілген.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

25. Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ 48 миллион теңге (2014 ж.: 38 миллион теңге) сомасына «Атом станциялары» Қазақстан-Ресей компаниясы» АҚ; 5,973 миллион теңге сомасына «УБО» ЖАҚ; 17 миллион теңге сомасына «Үлбі конверсия» ЖШС; 1,503 миллион теңге сомасына «КҚЗ-У» ЖШС; және 46 миллион теңге сомасына «Қазатомөнеркәсіп-Сорбент» ЖШС бірлескен кәсіпорындардың инвестициялар құнынан асып түсетін жинақталған шығынындағы үлесін мойындаған жоқ.

Топтың өрбір айтарлықтай қауымдастырылған кәсіпорындары бойынша 2014 жылғы жиынтық қаржылық ақпарат төменде келтірілген. Бұл ақпарат Топ қатысу үлесі әдісін қолдану нәтижесіндегі түзетулерден кейін ХҚЕС бойынша қауымдастырылған кәсіпорындардың есептілік көрсеткіштерін білдіреді.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

25. Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

Миллион қазақстандық теңгемен	«Қаратау» ЖШС		«Ақбастау» АҚ		«Семізбай-У» ЖШС		Басқалары		Жыынтығы	
	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.
Қысқа мерзімді активтер	19,072	6,408	29,507	11,111	8,937	18,758	18,616	22,807	76,132	59,084
Оның ішінде ақша қаражаты	1,009	1,273	12,374	3,141	569	181	5,937	14,953	19,889	19,548
Ұзақ мерзімді активтер	25,583	27,806	20,149	20,963	22,144	21,235	127,896	92,025	195,772	162,029
Активтер жиыны	44,655	34,214	49,656	32,074	31,081	39,993	146,512	114,832	271,904	221,113
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(8,873)	(14,368)	(8,019)	(1,174)	(15,570)	(24,162)	(130,892)	(25,406)	(163,354)	(65,110)
Оның ішінде сауда және өзге кредиторлық берешектер мен резервтерді шегергендегі қаржылық міндеттемелер	(7,981)	(10,924)	-	-	(13,430)	(11,094)	(121,063)	(13,782)	(142,474)	(35,800)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(1,239)	(2,141)	(1,454)	(1,479)	(5,264)	(6,813)	(30,646)	(78,301)	(38,603)	(88,734)
Оның ішінде сауда және өзге кредиторлық берешектер мен резервтерді шегергендегі қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-	(1,716)	(2,422)	(30,638)	(78,448)	(32,354)	(80,870)
Міндеттемелер жиыны	(10,112)	(16,509)	(9,473)	(2,653)	(20,834)	(30,975)	(161,538)	(103,707)	(201,957)	(153,844)
Таза активтер	34,543	17,705	40,183	29,421	10,247	9,018	(15,026)	11,125	69,947	67,269
Толтың бірлескен кәсіпорындардың таза активтеріндегі үлесі	17,271	8,852	20,091	14,711	5,226	4,599	(7,485)	5,493	35,103	33,655
Бірлескен кәсіпорындардың шығындарындағы жинақталған мойындалмаған үлес	-	-	-	-	-	-	7,587	49	7,587	49
Гудвилл	-	-	-	-	4,105	4,105	71	71	4,176	4,176
Құнсыздану	-	-	-	-	-	-	(76)	(23)	(76)	(23)
Толтың іске асырылмаған пайдасы	(1,781)	(134)	(1,490)	(194)	-	-	-	-	(3,271)	(328)
Инвестициялардың теңгерімдік құны	15,490	8,718	18,601	14,517	9,331	8,704	97	5,590	43,519	37,529
Табыс жиыны	49,829	34,413	36,065	21,886	25,149	24,133	50,233	58,125	161,276	138,557
Тозу және амортизация	(4,706)	(4,839)	(3,118)	(2,732)	(3,461)	(4,012)	(796)	(765)	(12,081)	(12,348)
Пайыздық кіріс	56	20	38	40	28	24	871	9	993	93
Пайыздық шығыс	(426)	(916)	-	(325)	(1,224)	(1,429)	(4,931)	(4,361)	(6,581)	(7,031)
Табыс салығы	(6,344)	(3,884)	(5,491)	(2,260)	(777)	152	(550)	1,628	(13,162)	(4,364)
Жыл ішіндегі пайда(шығын)	23,379	8,721	18,753	7,992	1,278	(2,206)	(24,682)	(20,313)	18,728	(5,806)
Алынған дивидендтер	3,271	4,153	3,996	2,229	-	-	-	-	7,267	6,382

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

26. Өзге инвестициялар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.	48,892	48,892
Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.	17,112	17,112
«Байкен У» ЖШС	1,022	1,022
Өзгелері	15	26
Өзге инвестициялар жиыны	67,041	67,052

«Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.» инвестициялары

2007 жылғы қазанда Топ «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялары А класындағы акцияларының 10% жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-ке 400,000 мың АҚШ доллары және TNEH-UK-ке 140,000 мың АҚШ доллары) сатып алды.

TNEH-US және TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатып алумен бір мезгілде Топ «пут» (бұдан әрі – «пут» опционы) опционына келісім жасасты. Осы «пут» опционына толықтыру ретінде 2012 жылдың соңында Топ және «Toshiba» Корпорациясы келісімге қол қойып, соған сәйкес «пут» опционын 2017 жылғы 1 қазанынан бастап 2018 жылғы 28 ақпанына дейін пайдаланатын болды. «Пут» опционы Топқа TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін бастапқы бағаның 100% құны бойынша сату құқығын береді. Оның алғашқы акциялардың 67%, және қалған 33% бастапқы төленген құнының 90% 540,000 мың АҚШ долларына тең, бұл «пут» опционының құнын 522,180 мың АҚШ долларына теңестіреді.

TNEH-US мен TNEH-UK-тегі иелік үлесін сатып алумен бір мезгілде Топ «колл» опционына (бұдан әрі, «колл» опционы) келісім жасасты. «Колл» опционы, егер АҚШ шетелдік инвестициялар жөніндегі комитеті, үкіметтік ұйым Топ бұдан былай стратегиялық әріптес болмайды деп шешім қабылдаса, Toshiba Corporation-ға Топтан TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатуды талап ету құқығын береді. Мұндай жағдайда Топ акцияларының әділ құны тәуелсіз халықаралық бағалау компанияларын тарту арқылы бағаланатын болады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Toshiba» корпорациясы «колл» опционын пайдаланған жоқ.

Топ TNEH-US және TNEH-UK-ке инвестицияларды қолда бар сатуға арналған деп бағалап отыр. Бұлай сыныптау Топтың инвестицияларды ұзақ мерзімді перспективада ұстауға ниетті әрі қабілетті екендігін көрсетеді.

Бұрынғы жылдардағыдай, басшылық Топтың TNEH-US пен TNEH-UK акцияларындағы инвестицияларының әділ құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген. Кәсіпорындар өз қызметтері туралы соңғы қаржылық ақпаратты жариялаған жоқ, биржада олардың акцияларына баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл акциялармен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

«Байкен» ЖШС-на инвестициялар 5% қатысу үлесін білдіреді. Басшылық топтың «Байкен» ЖШС инвестицияларының әділ құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген, өйткені олардың үлестік инструменттеріне биржада баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл инструменттермен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

Топ осы инвестицияларды сатуды жоспарламайды.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

27. Дебиторлық берешек

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Саудадағы дебиторлық берешек	36	1,047
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің жиыны	36	1,047
Саудадағы дебиторлық берешек	103,406	52,939
Байланысты тараптардың саудадағы дебиторлық берешегі	5,507	4,330
Жалпы саудалық дебиторлық берешектің жиыны	108,913	57,269
Дебиторлық берешектің құнсыздану резерві	(1,379)	(1,328)
Байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздану резерві	(350)	-
Таза саудалық дебиторлық берешек жиыны	107,184	55,941
Өзге дебиторлық берешек	778	482
Байланысты тараптардың өзге дебиторлық берешегі	4	5
Жалпы өзге дебиторлық берешектің жиыны	782	487
Өзге дебиторлық берешектің құнсыздану резерві	(454)	(379)
Өзге дебиторлық берешек жиыны	328	108
Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің жиыны	107,512	56,049

Топтың несиелік және валюталық тәуекелдерге, сондай-ақ сауда дебиторлық берешектің құнсыздануынан зиян шегуге ұрынғыштығы туралы ақпарат 42 Ескертуде ашылған.

28. Өзге активтер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Ұзақ мерзімді		
Пайдалануы шектелген ақша қаражат	7,032	5,981
Ұзақ мерзімді қорлар	6,398	6,302
Өтейтін ҚҚС	1,712	1,706
Байланысты тараптар дивидендтері бойынша берешектер	1,256	2,512
Қызметкерлерге берілген қарыздар	1,174	1,507
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар	857	13,870
Келешек кезең шығыстары	620	651
Байланысты тараптарға берілген аванстар	578	797
Өзге ұзақ мерзімді активтер жиыны	19,627	33,326

2015 жылы ұзақ мерзімді активтерге берілген аванстардың құнсызданынуы мойындалды (12 Ескерту).

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

28. Өзге активтер (жалғасы)

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қысқа мерзімді		
Байланысты тараптар дивидендтері бойынша берешек	7,513	1,256
Тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	2,824	2,709
Байланысты тараптарға тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	728	1,187
Қызметкерлердің берешегі	471	465
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	434	360
Келешек кезең шығыстары	336	353
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	228	116
Өзге активтер	23	49
Өзге қысқа мерзімді активтер жиыны	12,557	6,495

Ұзақ мерзімді қорлар құрылғаннан бастап Топқа тиесілі және уран таблеткаларын өндіретін жаңа объектілерді пайдалануға бергеннен кейін пайдалануға арналған байытылған уран қорларын қамтиды.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топ кен орындарын қалпына келтіру бойынша болашақ қызметті қаржыландыру мақсатында ұзақ мерзімді банк депозиттеріне ақша қаражатын аударады. 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді банк депозиттеріндегі пайдалану шектелген ақша қаражатының сомасы 6,888 миллион теңгені (2014 ж.: 5,981 миллион теңге) құрады.

Мемлекеттік органдардың өнім берушілердің біреуінің қызметін тексеру салдарынан Компания өнім берушінің тыйым салынған ақша қаражатын ұстап отырды. Соттың шешімімен ақша қаражаты компанияға қайтарылды. Тиісінше, 2014 жылы Компания ақысыз алынған мүліктен түскен кірісті таныды (13 Ескерту).

29. Қорлар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Дайын өнім және сатуға арналған тауарлар	70,636	41,606
Шикізат және материалдар	13,354	11,998
Аяқталмаған құрылыс	12,922	12,563
Өңдеудегі материалдар	1,907	2,715
Қосалқы бөлшектер	826	932
Отын	506	585
Өзге материалдар	2,188	2,104
Ескірген және өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар резерві	(2,647)	(1,713)
Қорлар жиыны	99,692	70,790

Төменде резервтегі өзгерістер берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
1 қаңтардағы қалдық	(1,713)	(684)
Жыл бойы резервті есептеу	(1,789)	(1,293)
Жыл бойы резервті қалпына келтіру	83	95
Жыл бойы есептен шығарылған қорлар	777	169
Ұсыну валютасына қайта есептеу	(5)	-
31 желтоқсандағы қалдық	(2,647)	(1,713)

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

30. Мерзімдік депозиттер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Валюта	2015 ж.	2014 ж.
Ұзақ мерзімді			
«Банк ЦентрКредит» АҚ	АҚШ доллары	1,019	1,100
«Цесна Банк» АҚ	АҚШ доллары	1,468	656
«АТФ Банк» АҚ	АҚШ доллары	679	-
«Цесна Банк» АҚ	Теңге	15	39
«Казкоммерцбанк» АҚ / «БТА Банк» АҚ	Теңге	1	1
«Еуразия банкі» АҚ	Теңге	-	10
«Внешторгбанк» Қазақстан АҚ	Теңге	-	15
«Сбербанк» АҚ	Теңге	-	5
«Сбербанк» АҚ	Рубль	-	145
Ұзақ мерзімді депозиттер жиыны		3,182	1,971
Қысқа мерзімді			
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	АҚШ доллары	4,243	-
«Казкоммерцбанк» АҚ	АҚШ доллары	3,395	822
«Еуразия банкі» АҚ	АҚШ доллары	560	-
«Банк ЦентрКредит» АҚ	Теңге	269	391
«Банк РВК» АҚ	Теңге	208	-
«Сбербанк» АҚ	Рубль	93	-
«Еуразия банкі» АҚ	Теңге	80	-
«Сбербанк» АҚ	АҚШ доллары	68	36
«Қазақстанның Халық банкі» АҚ	Теңге	50	268
«Цесна Банк» АҚ	Теңге	48	-
«Альфа банк» ЕБ АҚ	Теңге	4	3
«АТФ Банк» АҚ	Теңге	2	307
«Казкоммерцбанк» АҚ	Теңге	-	688
«Сбербанк» АҚ	Теңге	-	26
«Альфа банк» ЕБ АҚ	Рубль	-	25
Қысқа мерзімді депозиттер жиыны		9,020	2,566

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топтың балансындағы мерзімді депозиттер бойынша сыйақылар 0%-дан 17%-ға дейін жылдық мөлшерлеменен өзгереді (2014 ж.: 0.5%-дан 8.5%-ға дейін жылдық). Топтың пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қатеріне ұшырағыштығы туралы ақпарат және қаржылық активтер мен міндеттемелерге қатысты сезімталдығын талдау 42 Ескертуде ашылған.

31. Байланысты тараптарға берілген қарыздар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.	
Ұзақ мерзімді			
«Қызылқұм» ЖШС	18,033	10,398	
«Байкөк» ЖШС	13,100	7,543	
«Семізбай» ЖШС	1,211	2,421	
Ұзақ мерзімді қарыздар жиыны		32,344	20,362
Қысқа мерзімді			
«Семізбай» ЖШС	1,211	1,211	
«КРКАС» БК» АҚ	13	13	
Қысқа мерзімді қарыздар жиыны		1,224	1,224

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

31. Байланысты тараптарға берілген қарыздар (жалғасы)

Байланысты тараптарға берілген қарыздардың орташа бағамдалған жылдық пайыздық мөлшерлемесі 2015 жылы 8.43%-ды (2014 ж.: 8.43%) құрады.

2010 жылғы қыркүйек пен желтоқсанда қаржылық көмек көрсету мақсатында Топ «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен» ЖШС кәсіпорындарына мерзімдік, төлемдік және қайтарымдылық шарттарымен ұзақ мерзімді несиелер ұсынды. 2012 жылы өтеу кестесі қайта қаралып, «Қызылқұм» ЖШС және «Байкен» ЖШС қарыздарын қайтару мерзімі тиісінше 2024 және 2022 жылдарға ауыстырылды. 2015 жылы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт берілген кәсіпорын «Қорасан-У (Қорасан-У)» БК ЖШС (21 Ескерту) «Қызылқұм» ЖШС-тің несиесі бойынша бірге қарыз алушы ретінде енгізілді. Бұл қарыздар бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды.

2012 жылғы қыркүйекте Топ «Семізбай» ЖШС-не бес жылдық несие берді. «Семізбай» ЖШС бұл несие бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды. Несие 2014 жылдан бастап төлеуге жатады.

32. Ақша қаражат және оның баламалары

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 г.	2014 г.
Банктердегі ағымдағы есепшоттар	53,246	28,432
Талап етілмелі салымдар	2,570	918
Кассадағы ақша қаражаты	53	82
Ақша қаражаты және оның баламаларының жиыны	55,869	29,432

33. Капитал

2015 жылғы наурызда Компания 1 акция үшін 1,000 теңге атаулы құнымен жай акциялардың 92,600 данаға артуын тіркеді. 2015 жылғы 31 желтоқсанда Компанияның жарияланған жай акцияларының саны 36,784,961 дананы, соның ішінде: (1) орналыстырылған (төленген) акциялар – 36,692,361 дана; (2) Акционерлің төлеуіне жататын акциялар – 92,600 дананы құрайды.

Компанияның барлық акциялары «Самұрық-Қазына» АҚ-қа тиесілі (1 Ескерту), ол дивидендтерді бөлуде шешім қабылдайтын жалғыз және түпкі тарап болып табылады. Өрбір жай акция бір дауыстың құқығына ие.

Жыл ішінде мынадай дивидендтер жарияланды және төленді:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
1 қаңтардағы дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған дивидендтер	2,323	5,386
Жыл ішінде төленген дивидендтер	(2,323)	(5,386)
31 желтоқсандағы дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған бір акцияға арналған дивиденд, теңгемен	63	147

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

34. Несиелер мен қарыздар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		
Банк несиелері	119,481	14,401
Банктік емес несиелер	295	270
Ұзақ мерзімді несиелер мен қарыздар жиыны	119,776	14,671
Қысқа мерзімді міндеттемелер		
Банк несиелері	52,845	29,911
Банктік емес несиелер	-	249
Шығарылған облигациялар	-	91,705
Өзгелері	-	536
Қысқа мерзімді несиелер мен қарыздар	52,845	122,401

2015 - 2014 жж. Топ айналым қаражаттарын толықтыру мақсатында қысқа мерзімді банк несиелерін тартты.

2010 жылғы 20 мамырда Топ 6.25% жылдық купондық сыйақы мөлшерлемесімен және 2015 жылы өтеу мерзімімен негізгі борыштың 500,000 мың АҚШ доллары (73,510 миллион теңге) сомасына облигациялар шығарды. Облигациялар бойынша купондық сыйақы 2010 жылдың 20 қарашасынан бастап жыл сайын 20 қарашада және 20 мамырда жарты жылдық негізде төлеуге жатады. Облигациялар Лондон Қор Биржасы мен Қазақстан Қор Биржасында шығарылды және сатылды. 2015 жылғы 20 мамырда Топ 500,000 мың АҚШ доллар сомасына облигацияларды өтеді.

2015 жылдың 19 қаңтарында Топ бес банкпен жалпы сомасы 450 миллион АҚШ долларына қамтамасыз етілмеген біріктірілген қарыз туралы келісімге қол қойды. Бұл біріктірілген қарыздың мақсаты облигацияларды қайта қаржыландыру болып табылады. Қарыз 2015 жылдың қыркүйегінен 2019 жылдың маусым арасында бірдей транштармен өтеледі. Қарыздың міндетті шартында Топ кәсіпорындарының жалгерлікті сату және қайтару, факторинг бойынша айтарлықтай мәмілелер жасамау, сондай-ақ кәсіпорындардың айтарлықтай қосылуын, ажырауын, бірігуін және корпоративтік қайта құрылымдалуын, айтарлықтай сатып алынуын және құрылуын, кредиттік келісімшартта көрсетілгеннен басқа, жүргізуге шек қою қамтылған. Топ сондай-ақ қаржылық міндеттемелерінің EBITDA-ға 3.5 аспайтын қаржылық міндеттемелер сомасының арақатынасын, өз капиталына 1-ден аспайтын қаржылық міндеттемелер сомасының арақатынасын ұстап тұруға міндетті.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

34. Несиелер мен қарыздар (жалғасы)

Төменде Топтың қарыздары мен несиелері туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Валюта	Төлем мерзімі (жылы)	2015 ж.	2014 ж.
Қамтамасыз етілген банк несиелері				
Mizuho Corporate Bank Ltd.	АҚШ доллары	2015	-	1,026
Қамтамасыз етілген банк несиелерінің жиыны			-	1,026
Қамтамасыз етілмеген банк несиелері				
Біріктірілген қарыз	АҚШ доллары	2019	131,353	-
The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Ltd	Еуро	2024	20,440	13,199
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Теңге	2020	4,233	-
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	АҚШ доллары	2016	1,311	10,547
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Теңге	2016	7,923	-
«Альфа-Банк» АҚ	АҚШ доллары	2015-2016	1,743	3,232
Natixis Bank	АҚШ доллары	2022	5,323	3,350
Societe Generale	АҚШ доллары	2015	-	10,952
«RBS банк» АҚ	АҚШ доллары	2015	-	2,006
Қамтамасыз етілмеген банк несиелерінің жиыны			172,326	43,286
Банк несиелерінің жиыны			172,326	44,312
Қамтамасыз етілмеген банктік емес несиелер				
Кожема-Катко-Демеу	Теңге	2024	295	270
«СТХК» ЖШС	Теңге	2015	-	249
Банктік емес несиелердің жиыны			295	519

2015 жылы қарыз бойынша жылдық орташа бағамдық мөлшерлеме сыйақының тіркелген пайыздық мөлшерлемесімен 4.97% (2014 ж.: 5.71%), және сыйақының толқымалы мөлшерлемесі бар қарыздар бойынша 2.44% (2014 ж.: 2.98%) болды.

Несиелік келісімдер бойынша міндетті шарттар

Топ кәсіпорындарының банкілермен жасасқан несиелік келісімдерінің міндетті шарттарына сәйкес, Топ барлық жағдайда да өзіне қатысты қолданылатын заңдарды сақтауға тиіс. Несиелік келісімдерде көзделген жағдайларды есептемегенде, оның қандай да бір активтеріне қатысты міндеттемелер алмауға, ондай жағдайлар туып жатса, несие беруші банктерден активтерді сатуға, сатып алуға, қосылуға және істен шығуларға рұқсат алмауға тиісті. Топ сондай-ақ азаматтық мақсаттар үшін ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойған, және Халықаралық атом энергиясы агенттігіне мүше елдердегі сатып алушыларға уран сата алады.

Сонымен қатар, Топ белгіленген деңгейлерде салықтарды, сыйақыларды, тозу мен амортизацияны төлегенге дейін қарыз қаражатының өз капиталына қатынасы, қарыз қаражатының пайдаға қатынасы сияқты Топтың шоғырландырылған ақпаратына негізделген бірнеше негізгі қаржылық көрсеткіштерді ұстап тұруға тиісті. Топтың басшылығы Топ 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған барлық міндетті шарттарды орындап жатыр деп есептейді.

Маңызды ақша емес операциялар

2015 жылдың барысында өнім берушілерді тікелей қаржыландыру жолымен банктер берген маңызды қарыздар болған жоқ (2014 ж.: 1,113 миллион теңге).

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

35. Резервтер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Кәсіптік сырқаттарға байланысты өтемақы төлеуге арналған резерв	Қоршаған ортаны қорғауға арналған резерв	Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв	Өзгелері	Жиыны
2014 ж. 1 қаңтарына					
Ұзақ мерзімді	669	2,349	12,682	24	15,724
Қысқа мерзімді	98	-	-	-	98
Жиыны	767	2,349	12,682	24	15,822
Жыл ішінде құрылған резервтер	-	-	1,099	1	1,100
Дисконтты есептен шығару	48	148	974	1	1,171
Жыл ішінде пайдаланылған резервтер	(94)	-	-	-	(94)
Бағалаудағы өзгерістер	(55)	79	(1,025)	-	(1,001)
Бағамдық айырмашылықтар	-	-	2	-	2
2014 ж. 31 желтоқсанға	666	2,576	13,732	26	17,000
Ұзақ мерзімді	568	2,576	13,732	26	16,902
Қысқа мерзімді	98	-	-	-	98
Жиыны	666	2,576	13,732	26	17,000
Жыл ішінде құрылған резервтер	-	-	22	1	23
Дисконтты есептен шығару	42	162	870	1	1,075
Жыл ішінде пайдаланылған резервтер	(95)	-	-	-	(95)
Бағалаудағы өзгерістер	(94)	(422)	(214)	-	(730)
Ұсыну валютасына қайта есептеу	-	-	11	-	11
2015 ж. 31 желтоқсанға					
Ұзақ мерзімді	419	2,316	14,420	28	17,183
Қысқа мерзімді	100	-	1	-	101
Жиыны	519	2,316	14,421	28	17,284

Кәсіптік аурумен ауырған жағдайда өтемақы төлеуге арналған резерв

Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің 939, 943, 944 баптарына сәйкес, Топтың жұмыс істеген уақытта немесе зейнет жасында жұмыс орнындағы жағдайдың салдарынан туындаған кәсіптік сырқаттар, еңбекке жарамдылығынан айрылу фактілері бойынша жәрдемақылар төлеу жөніндегі міндеттемелері бар.

Резерв сомасын белгілеген кезде Топ басшылығы өз бағалауларын негіздеуде, қазіргі және бұрынғы қызметкерлердің ауырған және еңбекке жарамдылығынан айрылған жағдайларының алдағы деңгейін назарға алып, экстраполяцияланған тиісті жалақысына сүйене отырып, әртүрлі санаттағы қызметшілерге төленетін орташа жылдық төлемдердің ұйғарынды ұзақтығына, қазіргі кезде осы төлемдерге зәру қызметшілердің санына сүйенді. 2015 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ағалау міндеттемелерінің дисконтталмаған сомасы 852 миллион теңгені (2014 ж.: 1,082 миллион теңге) құрады.

Резерв тәуекелсіз мөлшерлеме болып табылатын дисконт мөлшерлемесін 6.7% (2014 ж.: 6.3%) пайдалана отырып келтірілген құны бойынша мойындалды, өйткені болашақ ақша жылыстаулары осындай міндеттемеге тән тәуекелдерді және 6% инфляция мөлшерлемесін (2014 ж.: 6%) білдіреді.

35. Резервтер (жалғасы)

Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларға арналған резервтер

Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнамасына сәйкес, Топ радиоактивті қалдықтарды жоюға және ластанған негізгі құралдарды пайдаланудан алып жоюға тиіс. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бағалау міндеттемелерінің дисконтталмаған сомасы 57,134 миллион теңгені (2014 ж.: 48,330 миллион теңге) құрады. Табиғат қорғау іс-шараларына жұмсалған шығыстардың едәуір бөлігі 2068-2073 жж. үлесіне тиеді.

Міндеттемелердің ұзақ мерзімдік сипатын ескере отырып, шығынның нақты құнына қатысты тұрлаусыздық бар.

Резерв тәуекелсіз мөлшерлеме болып табылатын 6.7%-дық (2014 ж.: 6.3%), дисконт мөлшерлемесін пайдалана келтірілген құны бойынша танылды, өйткені болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемеге, және 6%-дық (2014 ж.: 6%) инфляция мөлшерлемесіне тән тәуекелдерді көрсетеді.

Қоршаған ортаны қорғауға арналған резерв сомасын анықтау кезінде Топ басшылығы 2000-2015 жж. жүргізілген ұқсас сипаттағы тазарту жұмыстарын жүргізу және пайдаланудан алу тәжірибесіне негізделген болжау мен бағалауларды пайдаланды. Есептік болжаулар мен бағалауларды қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қолданыстағы заңнаманы өте жақсы түсіндіру негізінде Топ инженерлері, сондай-ақ кәсіби кеңесшілер берді.

Кен орындарын қалпына келтіру резерві

Топ, оның әрбір учаскесі бойынша кен орындарды қалпына келтіруге арналған шығындарды бағалауды жүзеге асырды. Жою іс-шараларына арналған шығынның жалпы дисконтталмаған құны шамамен 26,972 миллион теңгені (2014 ж.: 27,177 миллион теңге) құрайды. Кен орындарды қалпына келтіруге арналған резерв сомасы тартуға тиіс шығыстарға жатқызылатын шығыстар бойынша ағымдағы бағаларды (есепті күндегі баға) пайдалана, және міндеттемелерді өтеу күнге дейінгі кезең ішінде инфляцияның болжамды мөлшерлемесін пайдалану арқылы айқындалды (2016-2038 жж. кезеңінде 6% шегінде). Міндеттеменің ағымдағы құнын айқындау үшін пайдаланылған дисконт мөлшерлемесі 2015 жылғы 31 желтоқсанда тәуекелсіз мөлшерлеме болып табылатын жылдық 6.7%-ды (2014 ж.: жылдық 6.3%) құрады, өйткені болашақ ақша жылыстауы осындай міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Міндеттеменің ұзақ мерзімдік сипатын ескере отырып, әрбір кен орнын қалпына келтіру кезеңіндегі шығынның нақты құнына қатысты тұрлаусыздық байқалады (4 Ескерту) .

Содан кейін жоюға жататын қайтадан бұрғыланған ұңғымаларды, салынған құм тұндырғыштар мен өзге объектілерді ескере, жыл сайынғы негізде полигон объектілерінің жою құнын қайта есептеудің салдарынан, бағалауда өзгерістер болады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес, Топ кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға арнаулы ұзақ мерзімді депозиттік шотқа ақша қаражаттарын аударады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша арнаулы депозиттік шотқа арналған жиналған аударымдар 6,888 миллион теңгені (2014 ж.: 5,981 миллион теңге) құрады (28 Ескерту).

Төменде міндеттемелердің теңгерімдік құнын есептеуге негіз болған негізгі болжаулар берілген:

- Топтың қазіргі уақытта барлау сатысында тұрған кен орындарында игеру мен өндіруді жалғастыру ықтималдығы айқын байқалады. Топ өзінің ұзақ мерзімді стратегиялық жоспарының бір бөлігі ретінде уран кен орындарының санын арттыру туралы жоспарларын көпшілікке жария етті. Стратегиялық жоспарды Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен. Бұл фактілер Топтың өндіру мен барлауға арналған барлық келісімшарттары бойынша кен орындарды қалпына келтіру жөніндегі конструктивтік міндеттемелердің туындауына әкеліп соғады;
- ақша қаражаттың жылыстауы болатын болжалды кезеңді есептеу кен орындар қызметінің мерзіміне негізделеді. Шығыстардың едәуір бөлігі 2019-2034 жылдары, яғни кен орындарының қызмет көрсету мерзімінің соңы деп күтілуде; және
- инфляцияның болжамды деңгейі – жылына 6%.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

36. Кредиторлық берешек

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Ұзақ мерзімді		
Саудалық кредиторлық берешек	585	315
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек жиыны	585	315
Қысқа мерзімді		
Байланысты тараптарға саудалық кредиторлық берешек	71,826	34,479
Саудалық кредиторлық берешек	29,094	22,369
Саудалық кредиторлық берешек жиыны	100,920	56,848
Байланысты тараптарға өзге кредиторлық берешек	14	5,896
Өзге кредиторлық берешек	688	500
Өзге кредиторлық берешек жиыны	702	6,396
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек жиыны	101,622	63,244

Топтың саудалық және өзге кредиторлық берешегіне қатысты валюталық тәуекелге және өтемпаздық тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпарат 42 Ескертуде ашылған.

37. Өзге міндеттемелер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Ұзақ мерзімді		
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	3,224	2,382
Байланысты тараптардан алынған аванстар	1,698	1,704
Алдағы кезеңдерге жатқызылатын табыс	546	598
Кепілдікті міндеттемелер	378	-
Артықшылықты акцияларды ұстаушылардың алдындағы міндеттемелер	265	265
Алынған аванстар	30	-
Ұзақ мерзімді өзге міндеттемелер жиыны	6,141	4,949
Қысқа мерзімді		
Қызметкерлердің пайдаланылмаған демалыстары және сыйақылары бойынша есептелінген міндеттемелер	3,447	3,218
Байланысты тараптардан алынған аванстар	2,426	2,354
Еңбекақы бойынша берешек	2,049	1,874
Алынған аванстар	1,483	1,729
Әлеуметтік жарналар	850	771
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	909	560
Басқа қатысушыларға төленетін дивидендтер	245	240
Алдағы кезеңге жатқызылатын табыс	75	27
Байланысты тараптардың өзге міндеттемелері	7	-
Өзге міндеттемелер	1,297	567
Қысқа мерзімді өзге міндеттемелер	12,788	11,340

37. Өзге міндеттемелер (жалғасы)

Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың аясында Топ жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды жасасқанға дейін мемлекеттің келісімшарттық аумақтарды геологиялық зерттеуге және уран кен орындарын барлауға жұмсалған жиынтық шығындарын өтеуге жауапты. Салық заңнамасының талаптарына сәйкес тарихи шығындар уранды коммерциялық түрде өндіру күнінен басталатын 10 жылдық кезең аяқталғанға дейін төң тоқсан сайынғы төлемді өтеуге жатады. Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер АҚШ долларында номиналданған тарихи шығындар үшін 3.3%, және теңгеде номиналданғандар үшін 7% мөлшерлемесі бойынша дисконтталған болжамды болашақ төлемдер сомасында көрсетіледі (2014 ж.: тиісінше 3.3% және 7%).

38. Шартты және келісімшартты міндеттемелер

Сот даулары

Топтың қалыпты қызметінің барысында қуыным талаптары түсіп тұрады. Өз бағалауына сүйене отырып, Басшылық олар қандай-да бір шығын шекпейді деп есептейді.

Салық салу

Қазақстан Республикасындағы салық талаптары өзгеру мен тиянақсыз қолдануға және түсіндіруге шалдыққыш. Атап айтқанда, жер қойнауын пайдалануға арналған ағымдағы келісімшарттарда 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап салықтық тұрақтылық жоқ, және де салық міндеттемелері жалпы қалыпта есептелініп, Топтың позициясын қоса, жер қойнауын пайдаланушылардың салық позицияларын жағымсыз өзгерістерге әкелуі мүмкін. Қазақстандық заңдар мен ережелерді Топ және қазақстандық уәкілетті органдарының түсіндіруіндегі алшақтық қосымша салықтарды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге әкелуі мүмкін.

Қазақстандық заңнамасы және салық салу тәжірибесі үздіксіз даму жағдайында тұр, сондықтан ол кері күші болуы мүмкін әртүрлі түсіндірме мен жиі өзгерістерге ұшырайды. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жылдың ішінде ретроспективті тексеріс жүргізуі мүмкін.

Топ басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі тиімді болып табылады және Топтың салықтық ұстанымы негізделген болады деп есептейді. Аяқталмаған салықтық даулар мен төлемдер бойынша егжей-тегжейлі ақпарат төменде аталған ескертпеде көрсетілген. Топ басшылығы Топ ағымдағы және әлеуетті салық талабы бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қалыптастырылған резервтерден тыс елеулі шығын шекпейді деп есептейді.

(а) Трансферттік бағаның құралуы

Трансферттік бағаның құралуы туралы заңына сәйкес халықаралық операциялар мемлекеттің бақылауына жатады. Аталған заң қазақстандық компанияларға бағалар мен дифференциалдарды растайтын құжаттамалардың бар болуын қоса, халықаралық операцияларда пайдаланылған экономикалық негіздемені және баға есептеу әдісін сақтауға және қажет болса, ұсынуға тапсырады. Осыған толықтыру ретінде, дифференциалдар оффшорлы елдерде тіркелген компаниялармен халықаралық операцияларға қолданылмайды. Меміле бағасы нарықтық бағадан ауытқыған жағдайда салық органдары салық салынатын баптарды түзеуге және қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдарды салуға құқығы бар.

Салық органдары Топтың трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеуі мүмкін тәуекелдеріне қарамастан, егер салық органдары Топтың трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеген жағдайда, онда ол өзінің позициясын негіздеуге және экспорттық бағалардың қалыптасуын растайтын қажетті барлық құжаттаманы ұсына алады деп басшылық есептейді. 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап Топ өз бетінше табыс салығына нарықтық бағаға дейін қоса есептеу жүргізіп отыр. 2015 жылда қоса есептеу сомасы 542 миллион теңгені (2014 ж.: 912 миллион теңге) құрады.

2012 жылғы желтоқсанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ-та 2007 жылдағы трансферттік бағаларды қолдану кезіндегі мемлекеттік бақылау мәселелері бойынша құжаттық тақырыптық тексеріс аяқталды. Тексеру қорытындысы бойынша Топқа корпоративтік табыс салығы, айыппұл мен өсімпұлдың жалпы көлемі 6,390 миллион теңгедегі сомасын толықтыра есептеу туралы Тексеру актісі және 2012 жылғы 24 желтоқсандағы хабарлама ұсынылған болатын.

38. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

Топ Хабарламамен келіспеді және Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына 2013 жылғы 22 мамырдағы №04-16/01527 шағымын жіберді. Соттың 2013 жылғы 12 шілдесіндегі №2-5996/13 ұйғарымымен шағымды қанағаттандыруға толық көлемде бас тартылды. Бұдан кейін Топ Алматы қалалық соттың Апелляциялық алқасына 2013 жылғы 26 шілдедегі № 21.1.24 Апелляциялық шағымын жіберді. Алқаның 2013 жылғы 18 қыркүйектегі №2а-5300/13 қаулысы бойынша Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімі өзгеріссіз, ал Апелляциялық шағым қанағаттандырусыз қалдырылды. Алматы қалалық сотының Апелляциялық алқасының 2013 жылғы 18 қыркүйектегі №2а-5300/13 шешімінің негізінде Топ 2013 жылғы қаржылық есептілігінде 2007 жылғы тексеріс бойынша есептелінген 2,984 миллион теңге көлеміндегі корпоративтік табыс салығын, 1,915 миллион теңге көлеміндегі өсімпұлды және 1,492 миллион теңге көлеміндегі айыппұлды бюджетке төлеу жөніндегі міндеттемелерін таныды. 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша корпоративтік табыс салығы мен өсімпұлдың сомасы бюджетке толық төленді.

2014 жылы Топ тексеріс қорытындысына даулауды жалғастырды және Алматы қалалық сотының Кассациялық алқасына 2014 жылғы 16 қаңтарындағы №04-16/00117 Кассациялық Шағымын жіберді. 2014 жылғы 19 ақпанында өткен алқа отырысының қорытындысы бойынша Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімі өзгеріссіз, ал Кассациялық шағым қанағаттандырусыз қалдырылды.

Топ Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында салық тексерісінің қорытындысына дау айтты. 2014 жылғы 24 қыркүйекте Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты салық органдары шығарған салық тексерісінің қорытындысы туралы хабарламаның күшін жойып, шешімді Топтың пайдасына шешті. Тиісінше, 2014 жылы Топ 2013 жылы танылған әкімшілік шығыстар құрамындағы айыппұлдар мен өсімпұлдарды (11 Ескерту) 3,407 миллион теңгеге және корпоративтік табыс салығын (17 Ескерту) 2,984 миллион теңгеге түзетті.

2015 жылғы 22 шілдеде «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-та 2008 жылдың трансферттік баға белгілеуі бойынша бюджетке корпоративтік табыс салығын дұрыс және уақытылы төлеу мәселесі бойынша құжаттық тақырыптық тексеру аяқталды. Тексерудің қорытындысы бойынша Топқа корпоративтік табыс салығы мен өсімпұл сомасын жалпы 3,302 миллион теңге мөлшерінде, соның ішінде 2,512 миллион теңге сомасында корпоративтік табыс салығын, және 790 миллион теңге мөлшеріндегі өсімпұлды төлеу туралы 2015 жылғы 22 шілдедегі № 2041 тексеру актісі мен хабарландыру берілді. Айыппұл талап қою мерзімі өтуімен байланысты есептелінген жоқ. Топ салық тексеруінің қорытындысымен келіспейді, осыған байланысты Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кіріс комитетіне 2015 жылғы 3 қыркүйектегі № 0416/2964 шағым жіберілді. Осы шоғырландырылған есептіліктің шығу күніне дейін 2015 жылғы 28 қыркүйектегі хабарламамен сұраудың мемлекеттік органға жіберілуіне байланысты шағымды орындау мерзімі тоқтатылды. Топтың Қазақстан Республикасының сот органдарында 2002-2006 жж. трансферттік баға белгілеуінің тексеру актісіне дау айту бойынша оң нәтижесі бар. Басшылық өзінің ұстанымын негіздей алады деп есептейді, және сондықтан осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте аталған тексерудің қорытындысы бойынша міндеттемелер мойындалмады.

(б) Топ кәсіпорындарының кешенді салық тексерісі

Астана қаласы бойынша салық департаментінің ұйғарымына сәйкес «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-да 2009-2012 жылдар аралығында бюджетке салықтардың барлық түрлері және басқа да міндетті төлемдер бойынша салық міндеттемелерін орындау мәселесі бойынша кешенді салық тексерісі жүргізілді. Салық тексерісінің қорытындысы бойынша (2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 186 актісі) Компанияға жалпы сомасы 3,035 миллион теңгеге, соның ішінде 1,735 миллион теңге сомасына (оның ішінде 980 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 155 миллион теңге сомасына үстеме пайдаға салық, 77 миллион теңге мүлік салығы, 234 миллион теңге сомасына қазбалы пайдаларды өндіруге арналған салық, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 1 миллион теңге сомасына өзге салықтар) толықтыра есептелінген салықтарын және 339 миллион теңге сомасына өсімпұлды төлеуге хабарлама, сондай-ақ 961 миллион теңге сомасына әкімшілік айыппұлды төлеу талабы берілді.

2015 жылғы 13 ақпанда «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кіріс комитетіне салық тексеруінің қорытындысымен келіспейтіні туралы шағым берді. Шағымға жауап ретінде 2016 жылғы 18 қаңтарда Компания жалпы сомасы 1,215 миллион теңгеге, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайдаға салынатын салық, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 77 миллион теңге сомасына мүлікке салынатын салық, 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық, 1 миллион теңге сомасына резидент емес-заңды тұлғалардан табыс салығы және 215 миллион теңге сомасына өсімпұл – салық тексеруінің қорытындысы туралы хабарламаға салық төлеушінің шағымын қарау қорытындысы туралы №186/1 хабарлама алды. Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 396-бабына өзгерістер енгізілгенін ескере отырып, Компанияға 77 миллион теңге сомасына өндіріске дайындау бойынша капиталдандырылған шығындар құнына мүлікке салынған салық және 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндіруге салынған салық есептелінді.

38. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

№186/1 хабарлама қорытындысы бойынша, Компания сот органдарында 901 миллион теңге сомасына, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайдаға салынатын салық, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусына салық есептегенін дауласуға ниетті. Сонымен қатар, шағымданудың қорытындысын және тәуекел ықтималдығын бағалап, Топ 1,598 миллион теңге сомасына: 613 миллион теңгеге табыс салығы бойынша шығынындағы корпоративтік табыс салығы мен үстеме пайдаға салынатын салығына (17 Ескерту), 288 миллион теңгеге барлау және бағалау активтеріндегі коммерциялық табу бонусына (23 Ескерту) көрсетілген салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдарды және жалпы және әкімшілік шығындарының құрамындағы өсімпұлдар мен айыппұлдарды (11 Ескерту) есептеулердегі резервті мойындады.

2014 жылдың 31 желтоқсанына салық органдарымен «Аппақ» ЖШС 2010-2012 жылдардағы кезеңге салық пен басқа да бюджетке міндетті төлемдердің барлығы салық міндеттемелерін орындау мәселесі бойынша кешенді салық тексеруі жүріп өтті. Салық тексеруінің нәтижесінде «Аппақ» ЖШС 2,312 миллион теңге (оның ішінде корпоративтік табыс салығы 1,300 миллион теңге сомасына, үстеме табыс салығы 474 миллион теңге сомасына, мүлікке салық 368 миллион теңге сомасына, пайдалы қазбаны өндіру салығы 170 миллион теңге сомасына) сомасына қоса есептелген салықтарды және 758 миллион теңге сомасына өсімпұлды, және де 1,156 миллион теңге сомасына әкімшілік пұл төлеу жөнінде хабарлама берілді.

«Аппақ» ЖШС Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік кіріс комитетіне шағым түсірді. Ағымдағы кезеңде жекелеген мәселелер бойынша қосымша тексерудің өткізілуіне байланысты, Мемлекеттік кіріс комитеті шағымды орындау мерзімін тоқтатты. Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 111-1-бабына және 310-бабының 2-тармағы б)-тармақшасына өзгерістер енгізілгенін ескере отырып, корпоративтік табыс салығына және пайдалы қазбаларды өндіруге салынған салыққа қоса есептеу сомасының азаюы күтілуде.

2015 жылғы 30 қыркүйекте «Аппақ» ЖШС-та «Адет» ЖШС-пен өзара қатынас мәселесі бойынша салық тексеруі аяқталды, оның қорытындысы бойынша 243 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығын және 121 миллион теңге сомасына қосымша құн салығын есептеу туралы хабарлама шығарылды. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кіріс комитетіне шағым қанағаттанусыз қалды. «Аппақ» ЖШС Оңтүстік Қазақстан облысының Мамандандырылған аймақаралық экономикалық сотына шағым жолдады, ол қарауда жатыр. Шағымданудың өткен сатыларының қорытындысы бойынша 369 миллион теңге сомасына, соның ішінде 364 миллион теңгеге салықтар (соның ішінде 243 миллион теңгеге табыс салығы бойынша шығындардағы корпоративтік табыс салығы (17 Ескерту)) резерві және 5 миллион теңге сомасына өсімпұл құрылды.

2014 жылғы 30 маусымда салық органдары уран өнімін өндіру және сату жөніндегі қызметті жүзеге асыратын Топтың қауымдастырылған кәсіпорны «КАТКО» БК» ЖШС-тің 2009-2012 жылдардағы кешенді салық тексеруін аяқтады. Тексерудің қорытындысы бойынша «КАТКО» БК» ЖШС-ке жалпы сомасы шамамен 12 миллиард теңгеге (Топтың үлесі шамамен 6 миллиард теңге) наразылық білдірілді. Топтың басқа кәсіпорындары тәрізді «КАТКО» БК» ЖШС мүлік салығы мен пайдалы қазбаларды өндіру салығына қарасты міндеттемені (мүлік салығын есептеу жағынан) мойындады.

«Катко» БК» ЖШС басшылығы салық тексеруінің қорытындысына шағым берді және ол Оңтүстік Қазақстан облысы бойынша Салық департаментінде қосымша тексеру сатысында тұр. Қазақстан Республикасы Салық кодексінің 111-1-бабына және 310-бабының 2-тармағы б)-тармақшасына өзгерістер енгізілгенін ескере отырып, корпоративтік табыс салығына және пайдалы қазбаларды өндіруге салынған салыққа қоса есептеу сомасының азаюы күтілуде. Бар салық тәуекелдерін бағалау бойынша «Катко» БК» ЖШС 6,210 миллион теңге сомасына, соның ішінде 2,996 миллион теңге сомасына салықтар бойынша, 1,648 миллион теңге сомасына өсімпұл және 1,566 миллион теңге сомасына айыппұл резервін құрды.

Басшылық, салық заңнамасының өзгерісін ескере отырып, салалар кәсіпорындарының кешенді салық тексеруі бойынша салықтарды, өсімпұлдарды және айыппұлдарды қоса есептеуінің негізгі сомасы алынады деп күтеді. Қазіргі уақытта кәсіпорындарда қосымша салық тексеруі жүргізілуде, осыған байланысты қорытынды салық есептеулерінің мәні анық бағалана алмайды, алайда елеулі болуы мүмкін. Топ басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі келісуге боларлық болып табылады және Топтың салық ұстанымы негізделген болады деп есептейді.

38. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

Жекешелендіру

2014 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі жекешелендірудің кейбір мәселелері туралы қаулы қабылдады. Осы қаулыға сәйкес, Топқа 2014-2016 жж. алты еншілес және тәуелді кәсіпорындардағы қатысу үлестерін өткізуге ұсыныс жасалынды. 2014 жылы Топ өзінің үлесін «Қазгеомаш» ЖШС-не өткізді. 2015 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі 2016-2020 жж. арналған кешенді жекешелендіру жоспарының мақсатты іске асыру индикаторларын бекітті. Компания акционері өткізуге жататын үлестерді айқындауды қоса, соңғы жоспарды бекітпегендіктен, Топ тиісті активтерді сатуға арналған деп көрсетпеді.

Сақтандыру

Қазақстандағы сақтандыру қызметін көрсететін нарық қалыптасу сатысында тұр және басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген түрлері әлі қолжетімді емес. Топтың өз өндіріс ғимараттарына, өндірістің тоқтатылуымен болған шығындарға, немесе апаттың немесе Топ қызметінің нәтижесінде жылжымайтын мүлік объектілеріне, немесе қоршаған ортаға келтірілген зиянға байланысты үшінші тараптардың алдында туындаған міндеттемелерге қатысты толық сақтандыру арқылы қорғауы жоқ. Топта барабар сақтандыру етелімі болмағанша, айқындалған активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Топ қызметі мен қаржы жай-күйіне елеулі теріс әсер етуі мүмкін деген тәуекел бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

4 Ескертуде айтылғандай, БН-350 реакторының пайдаланудан шығаруға қатысты оқиғалар қалай орын алатыны жөнінде белгісіздік бар. Есептік күннің жағдайына басшылық Топ БН-350 қондырғысын пайдаланудан алу, сақтау оны одан әрі кәдеге жарату бойынша заңды міндеттемелер немесе тұрақталған тәжірибемен шартталған міндеттемелер жоқ деп тұжырымдады. Келешекте осы сұрақты қайта қарастыруға әкелетін жағдайлар болуы мүмкін. Болашақта жағдайлардың дамуына байланысты, есепті күнге басшылық барлық орын алатын факторларды ескере отырып міндеттемелердің бар екендігін бағалайтын болады. Егер болашақта БН-350 қондырғысын пайдаланудан шығару бойынша жұмыстарды қаржыландыру жөнінде міндеттемелер Топқа берілетін болса, бұл тиісті резервті көрсету қажеттілігіне әкеледі.

Кепілдіктер

Кепілдіктер Топтың өзге тарап өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда, төлемдерді жүзеге асыру бойынша қайтарып алынбайтын міндеттемелері болып саналады. Кейбір өзара байланысты тараптарды қаржыландыруға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша ең үлкен несиелік тәуекел 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 67,479 миллион теңгені (2014 ж.: 43,860 миллион теңге) құрады.

Несие шарттарының талаптарын сақтау

Топ көбінесе кредиттер және қарыздармен байланысты белгілі талаптарды орындауы тиіс (34 Ескерту). Осы талаптарды орындамау Топ үшін қарыз қаражаттар құнының артуын қоса, жағымсыз нәтижелерге әкелуі мүмкін. 2015 ж. 31 желтоқсандағы және 2014 ж. жағдай бойынша Топ кредит шарттарында көзделген талаптарды сақтады.

Жер қойнауын пайдалану келісімшарттары бойынша міндеттемелер

Топтың жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының талаптарына сәйкес ең төменгі жұмыстар бағдарламасын орындауға қатысты капиталдық шығындар бойынша 2016 жылға 5,622 миллион теңге (2015 ж.: 5,978 миллион теңге) сомасында міндеттемелері бар.

Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен жасалған меморандумдар

21 Ескертуде көрсетілгендей, 2014 жылғы желтоқсанда Топ 2015-2016 жж. арналған әлеуметтік-экономикалық даму аясында Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойды. Осы меморандумдарға сәйкес Топ 2015-2016 жж. оларды ұстауға 3.6 млрд. теңге көлеміндегі қаржы қаражаттарымен бірге оған тиесілі әлеуметтік объектілерді облыстың коммуналдық меншігіне беруге күтіледі. Меморандумдар және де 2015-2016 жылдарда жалпы сомасы 3.2 млрд теңге тұратын үш әлеуметтік объектілерді салуды және Шымкент қаласында бизнес орталығын салуды жүзеге асыруды қарастырады. 2015 жылы әлеуметтік объектілер, оларды ұстауға 1.6 млрд теңге мөлшеріндегі ақша қаражаттарымен бірге, коммуналдық меншікке ақысыз берілді. Меморандумдар заңды міндеттеуші құжаттар болып табылмағандықтан, 2014 жылғы 31 желтоқсанда Топ әлеуметтік-экономикалық дамудың қаржыландыру резервісін танымады.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

39. Бақыланбайтын үлес

Төменде кестеде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ үшін елеулі бақыланбайтын үлестері бар барлық еншілес кәсіпорындар туралы ақпарат көрсетілген:

Еншілес кәсіпорынның атауы	Тіркеу орны және қызметтің негізгі орны	Бақыланбай- тын үлестің пайызы	Бақыланбай- тын үлеске келетін дауыс құқығының пайызы	Бақыланбай- тын үлеске келетін пайда немесе шығын	Еншілес кәсіпорын- дардағы қорланған бақыланбай- тын үлестер
«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ	Қазақстан	10%	10%	1,022	6,008
«Аппақ» ЖШС	Қазақстан	35%	35%	295	3,829
«SARECO» БК» ЖШС	Қазақстан	49%	49%	(3,104)	(1,065)
Жиыны				(1,787)	8,772

Төмендегі кестеде 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ үшін елеулі бақыланбайтын үлестері бар барлық еншілес кәсіпорындар туралы ақпарат көрсетілген:

Еншілес кәсіпорынның атауы	Тіркеу орны және қызметтің негізгі орны	Бақыланбай- тын үлестің пайызы	Бақыланбай- тын үлеске келетін дауыс құқығының пайызы	Бақыланбай- тын үлеске келетін пайда немесе шығын	Еншілес кәсіпорын- дардағы қорланған бақыланбай- тын үлестер
«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ	Қазақстан	10%	10%	180	4,976
«Аппақ» ЖШС	Қазақстан	35%	35%	302	3,548
«SARECO» БК» ЖШС	Қазақстан	49%	49%	(415)	2,039
Жиыны				67	10,563

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

39. Бақыланбайтын үлес (жалғасы)

Осы еншілес кәсіпорындар бойынша жинақталған қаржы ақпараты төмендегі кестеде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ		«АППАҚ» ЖШС		«SARECO» БК» ЖШС	
	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2014 ж.
Қысқа мерзімді активтер	37,707	27,679	18,257	9,508	604	883
Ұзақ мерзімді активтер	35,454	34,439	14,244	14,054	281	4,490
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(3,123)	(2,521)	(20,132)	(12,180)	(3,058)	(1,213)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(5,779)	(6,059)	(1,434)	(1,248)	-	-
Топтың меншікті капиталы	58,251	48,562	7,106	6,586	(1,108)	2,121
Бақыланбайтын үлес	6,008	4,976	3,829	3,548	(1,065)	2,039
Табыс	33,817	32,175	19,818	17,934	47	119
Шығыстар	(22,929)	(30,387)	(18,963)	(17,070)	(6,381)	(965)
Жыл ішіндегі пайда/(шығын)	10,888	1,788	855	864	(6,334)	(846)
Компания акционерлеріне жатқызылатын пайда/(шығын)	9,866	1,608	560	562	(3,230)	(431)
Бақыланбайтын үлеске жатқызылатын пайда/(шығын)	1,022	180	295	302	(3,104)	(415)
Жыл ішіндегі пайда/(шығын)	10,888	1,788	855	864	(6,334)	(846)
Жыл ішіндегі өзге жиынтық табыс/(шығын)	106	(178)	(40)	-	-	-
Жыл ішіндегі өзге жиынтық табыс/(шығын)	10,994	1,610	815	864	(6,334)	(846)
Бақыланбайтын үлестерге берілетін дивидендтер	-	-	-	-	-	-
Келесілерден түсетін ақша қаражаттарының таза түсімі/(шығарылуы):						
- операциялық қызмет	6,060	1,991	4,628	4,547	(719)	(1,063)
- инвестициялық қызмет	(9,055)	(1,516)	(1,309)	(1,540)	(106)	(95)
- қаржы қызметі	(268)	(131)	(3,963)	(3,748)	887	1,148
Ақша қаражаттарының таза түсімі/(шығысы)	(3,263)	344	(644)	(741)	62	(10)

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

40. Негізгі еншілес кәсіпорындар

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі мынадай еншілес кәсіпорындарды қосады:

Қызметтің түрі	Доля владения	
	2015 г.	2014 г.
«МАЗК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	100%	100%
«Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС	90%	90%
ТОО «Байланыс-ҰАК» ЖШС	100%	100%
«Қорған Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	100%	100%
«Аллақ» ЖШС	65%	65%
«Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ	90%	90%
«Волковгеология» АҚ	90%	90%
«Жоғары технологиялар институты» ЖШС	100%	100%
«Қызылту» ЖШС	76%	76%
«SARECO» БК» ЖШС	51%	51%
«Экоэнергомаш» ЖШС	100%	100%
«KazSilicon» МК» ЖШС	100%	100%
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	100%	100%
«AstanaSolar» ЖШС	100%	100%
«Сирек металды компания КТ» БК» ЖШС	51%	51%
«Орталық» ӨК» ЖШС	100%	100%
«Қазақстандық ядролық университет» ЖШС	100%	100%
«Ремонтгазсервис» ЖШС	100%	100%
«ТТХК» ЖШС	100%	100%
«Степное КБ» ЖШС	100%	100%
«КББ» ЖШС	100%	100%
«Сауда-көлік компаниясы» ЖШС	99.9998%	99.9998%
«Құлқарушы-Тау-кен» ЖШС	100%	100%
«БТМ СО» ЖШС	-	-
«Геотехносервис» ЖШС	100%	100%
«Қазатомөнеркәсіп-Saigal» ЖШС	100%	100%

Барлық еншілес кәсіпорындар Қазақстанда құрылып, өз қызметтерін де сол жерде жүргізеді.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

41. Қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу

2014 жылғы 31 желтоқсанда өзара есепке алуға жататын қаржы құралдары мынаны құрады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетілген өзара есепке алуға дейінгі жалпы сомалар	Қаржылық жағдайы туралы есепте есепке алынған жалпы сомалар	Қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетілген өзара есепке алғаннан кейінгі нетто-сума
Активтер			
Дебиторлық берешек	31,686	(31,686)	-
Өзара есепке алуға жататын барлық активтер	31,686	(31,686)	-
Міндеттемелер			
Несиелер мен қарыздар	32,222	(31,686)	536
Өзара есепке алуға жататын барлық міндеттемелер	32,222	(31,686)	536

Қаржылық жағдайы туралы есептегі өзара есепке алу сомасы (i) өзара есепке алуға дейінгі жалпы сомасы мен (ii) өзара есепке алуға жататын тиісті құрал сомасының ең азы болып табылады.

21 Ескертуде ашылғандай, Топта «Бетпақ Дала» БК» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС пайдасына шығарылған вексельдер түріндегі міндеттеме және «Оңтүстік тау-кен химиялық компаниясы» БК» ЖШС мен «Қорасан-У (Хорасан-У)» БК» ЖШС-тен алынған вексельдер түріндегі талап болды. Геологиялық барлау және тау-кен – дайындық жұмыстарының қорытындыларын сатып алу және сату туралы шарттарға сәйкес, Топта вексель бойынша құқықты дебиторлардан кредиторларға қайта табыстауды жүргізу құқығы болды. Бұдан басқа, заңнаманы қолдану кәсіпорындарға индоссаментке қол қою арқылы вексельдерді аударуды жүргізуге рұқсат береді. Бұл туралы ақпарат ашылады, өйткені бұл өзара есепке алу қаржылық жағдай туралы есепте жүргізілді. 2015 жылы Топ таза негіздегі вексельдерді өтеді.

42. Қаржы тәуекелдерін басқару

Қаржы құралдарына қатысты есептік саясат және оның ашылуы қаржы құралдарының келесі жіктелімдерінде қолданылады:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Қаржы активтері			
Өзге де инвестициялар	26	67,041	67,052
Саудалық дебиторлық берешек	27	107,220	56,988
Өзге дебиторлық берешек	27	328	108
Пайдалануда шектеулі ақша қаражаттары	28	7,032	5,981
Байланысты тараптардың дивиденттер бойынша берешегі	28	8,769	3,768
Қызметкерлерге берілген қарыздар	28	1,174	1,507
Мерзімді депозиттер	30	12,202	4,537
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	31	33,568	21,586
Банктегі ағымды шоттар	32	53,246	28,432
Талап етілетін салымдар	32	2,570	918
Кассадағы ақша қаражаттары	32	53	82
Қаржы активтер жиыны		293,203	190,959

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	2015 ж.	2014 ж.
Қаржы міндеттемелері			
Банктік несиелер	34	172,326	44,312
Банктік емес несиелер	34	295	519
Саудалық кредиторлық берешек	36	101,505	57,163
Өзге кредиторлық берешек	36	702	6,396
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	37	4,133	2,942
Өзге бағалау қаржы міндеттемелері	37	-	559
Артықшылықты акцияларды ұстаушылардың алдындағы міндеттемелер			
Өзге қатысушыларға төленетін дивидендтер	37	265	265
Шығарылған облигациялар	34	245	240
Өзгелері	34	-	91,705
			536
Қаржы міндеттемелері жиыны		279,471	204,637

Топтың тәуекелдерді басқару функциясы қаржылық, операциялық және заңдық тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдер несиелік тәуекелді, өтімділік тәуекелін және нарықтық тәуекелді (валюталық тәуекел, пайыздық тәуекел және өзге бағалық тәуекел) қамтиды. Топтың тәуекелді басқару саясаты Топ шалдығатын тәуекелдерді табу және талдау, тәуекел және бақылаудың тиісті тетіктерінің ұйғарынды шекті мәнділіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдерді мониторингілеу және белгіленген шектеулерді сақтау мақсатында әзірленді. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйесі нарық жағдайлары мен Топ қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістерді енгізу қажеттілігі үшін күнделікті талданады. Топ барлық қызметкерлер өз рөлдері мен міндеттерін түсінетін, бақылаудың ретке келтірілген және ықпалды жүйесін құру мақсатында стандарттар және оқыту мен басқару рәсімдерін орнатады. Операциялық және заңды тәуекелдерді басқару аталған тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз етуі тиіс.

Осы ескертпеде әрбір көрсетілген қаржылық тәуекелдерге Топтың шалдыққыштығы туралы, Топтың мақсаты, оның саясаты мен бағалау рәсімі және осы тәуекелдерді басқару туралы және Топтың капиталды басқару тәсілі туралы ақпарат ұсынылған. Саңдық сипаттағы қосымша ақпарат осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің барлық мәтіні бойынша ашылады.

Директорлар кеңесі Топтың алдына мақсат қоюына және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты бекітуіне жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару саясатын іске асыруға және тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыруға жауапты. Тәуекелдерді басқару комитеті оның орындалуына жауапты және Басқарма мен Директорлар кеңесінің алдында өз жұмысы туралы үнемі есеп береді.

Несиелік тәуекел

Топ несиелік тәуекелге шалдыққыш, атап айтқанда қаржылық құрал жөніндегі тараптың біреуі өз міндеттемелерін орындамаудың арқасында басқа тарапқа қаржылық шығын келтіреді. Несиелік тәуекелге шалдыққыштық төлемді кейінге шегеру және контрагенттер мен өзге мәмілелерді жасасу шартында Топтың өнімдерді сату нәтижесінде туындайды, соның нәтижесінде қаржы активтері пайда болады. Несиелік тәуекел негізінен Топта бар сатып алушылардың дебиторлық берешектерімен, ақша қаражаттары және оның баламаларымен, қызметкерлер мен байланысты тараптарға берілген мерзімді депозиттер және қарыздармен байланысты.

Қаржы активтерінің теңгерімдік құны Топтың несиелік тәуекелге шалдыққыштығының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Ақша қаражаттары және оның баламаларымен және мерзімді депозиттермен байланысты несиелік тәуекелдер контрагенттер халықаралық рейтингтік агенттіктер берген жоғары кредиттік рейтингілі банкілермен көрсетілуіне байланысты шектеулі.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төменде 2015 жылғы 31 желтоқсанына Топтың салымдары орналастырылған қаржы мекемелерінің кредиттік рейтингісі туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Standard & Poor's B рейтингісімен	Standard & Poor's C рейтингісімен	Өзгелері	Жиыны
Пайдалануда шектеулі ақша қаражат	7,032	-	-	7,032
Мерзімді депозиттер	12,202	-	-	12,202
Банктердегі ағымды шоттар	49,755	-	3,491	53,246
Талап етілгенге дейінгі салымдар	2,570	-	-	2,570
Жиыны	71,559	-	3,491	75,050

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанына Топтың салымдары орналастырылған қаржы мекемелерінің кредиттік рейтингісі туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Standard & Poor's B рейтингісімен	Standard & Poor's C рейтингісімен	Өзгелері	Жиыны
Пайдалануда шектеулі ақша қаражат	5,961	20	-	5,981
Мерзімді депозиттер	4,269	268	-	4,537
Банктердегі ағымды шоттар	9,247	18,644	541	28,432
Талап етілгенге дейінгі салымдар	60	858	-	918
Жиыны	19,537	19,790	541	39,868

Саудалық дебиторлық берешекке қатысты Топтың несиелік тәуекелге шалдықшылығы негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына байланысты. Сатып алушылар өзінің қызметін жүзеге асыратын нақты салаға немесе елге тән дефолт тәуекелін қоса, клиент базаларының демографиялық көрсеткіштері несиелік тәуекелдерінің деңгейіне кем дәрежеде әсер етеді. Топ кредит тәуекелінің шоғырлауына шалдыққш. 2015 жылы Топ табысының шамамен 52%-ы (2015 жылғы 31 желтоқсанындағы сауда дебиторлық берешектің 77%-ы) сату негізгі жеті сатып алушыларға келеді (2014 жылы табыстың 45% және сауда дебиторлық берешегінің 40% екі сатып алушыларға келеді). Олар байланысты тараптар болып тұрғанда, Топ контрагенттерді ұқсас сипаттамалар бойынша айқындайды.

Топ несиелік саясатты қолданады, оған сәйкес Топ үшін стандартты төлемдер мен жеткізілімдердің жүзеге асыру шарттары мен мерзімдері оған ұсынылғанға дейін, әрбір жаңа клиенттің несиелік қабілеттілігі жеке талданады.

Топ саудалық және өзге дебиторлық берешекке қатысты сақтандыру өтелімін талап етпейді.

Географиялық өңірлердің тұрғысында есепті күндегі жағдай бойынша саудалық дебиторлық берешекке қатысты несиелік тәуекелдің ең жоғарғы деңгейі мынадай болды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 г.	2014 г.
Қытай	37,789	17,684
АҚШ	24,744	5,804
Еуропалық Одақ	22,403	7,620
Қазақстан	10,556	10,917
Жапония	8,829	4,518
Ресей	602	217
Канада	-	10,213
Өзге өңірлер	2,297	15
Жиыны	107,220	56,988

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Компанияның ең ірі клиенттері China Nuclear Energy Industry Corporation, TradeTech Energy LLC, Exelon Generation Company LLC, Electricite de France, Urangesellschaft mbH (2014 ж.: China Nuclear Energy Industry Corporation, TradeTech and CGNPC Uranium Resources Company Limited и Uranium One Inc) болып табылады. Есептік күндері жағдай бойынша осы клиенттердің жиынтық дебиторлық берешегі 79,950 миллион теңгені (2014 ж.: 23,413 миллион теңге) құрайды.

Тауарларды өткізу бойынша орташа несиелік кезең 30 күнді құрайды. Шот-фактураны ұсынған күннен бастап бірінші 30 күн үшін дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді. Соңында пайыздар Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкісі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша өтелмеген қалдыққа есептелінеді (2015 ж.: 5.5%; 2014 ж.: 5.5%). Күмәнді қарыздарды өтеуге арналған резерв контрагенттің міндеттемені орындамауының бұрынғы тәжірибесіне және контрагенттің ағымдағы қаржы жай-күйінің талдауына сүйене, мерзімі 30-дан 120 күнге дейін немесе 120 күннен астам мерзімі өткен дебиторлық берешек танылады. Төменде несиелік сапа бойынша дебиторлық берешектің талдауы көрсетілген:

	2015 ж.		2014 ж.	
	Саудалық дебиторлық берешек	Өзге дебиторлық берешек	Саудалық дебиторлық берешек	Өзге дебиторлық берешек
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>				
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	105,320	328	55,789	108
Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған				
0-30 күндерге дейін мерзімі өткен	998	-	1,063	-
31-120 күндерге дейін мерзімі өткен	762	-	136	-
120 күндерден астам мерзімі өткен	140	-	-	-
Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған жиыны	1,900	-	1,199	-
Мерзімі өткен және құнсызданған				
0-30 күндерге дейін мерзімі өткен	-	-	-	-
31-120 күндерге дейін мерзімі өткен	-	-	-	-
120 күндерден астам мерзімі өткен	1,729	454	1,328	380
Мерзімі өткен және құнсызданған жиыны	1,729	454	1,328	380
Құнсыздану резервісі	(1,729)	(454)	(1,328)	(380)
Жиыны	107,220	328	56,988	108

Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған берешек төлем мерзімі өтіп кеткен тарихы жоқ сатып алушылар жиынтығына жатады. Құнсыздану төлемі кідірілген дебиторлық берешектерге қатысты мойындалған.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төменгі кестеде дебиторлық берешектің құнсыздануынан резервтің өзгеруі келтіріледі:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	Саудалық дебиторлық берешек	Өзге дебиторлық берешек
2014 жылғы 1 қантарында құнсыздану резервісі	1,285	702
Жыл ішінде құнсыздану резервісінің артуы	204	10
Қайта қалпына келтірілген	(9)	(13)
Еншілес кәсіпорынның шығарылуы	(1)	1
Есептік бағалаудағы өзгеріс	(7)	7
Жыл ішінде есептен шығарылған сома	(142)	(327)
Ұсыну валютасына қайта есептеу	(2)	-
2014 жылғы 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі	1,328	380
Жыл ішінде құнсыздану резервісінің артуы	633	77
Қайта қалпына келтірілген	(11)	-
Жыл ішінде есептен шығарылған сома	(222)	(3)
Ұсыну валютасына қайта есептеу	1	-
2015 жылғы 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі	1,729	454

Байланысты тараптарға берілген қарыздарға (31 Ескерту) және қызметкерлер қарызы (28 Ескерту) қатысты несиелік тәуекел берілген қаражаттардың қайтарылмау мүмкіндігінен пайда болады. Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға және қызметкерлерге берген қарыздарға қатысты, Топ қарыз алушылардың активтерін кепілдікке алу түріндегі қарыздарды қамтамасыз етуін ұсыну талабы арқылы несиелік тәуекелді азайтады. Қарыз алушылардың кредиттік рейтингісі жоқ.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – кәсіпорын қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиыншылықтарға тап болады деген тәуекел. Топ бар ақша қаражаттарын күнделікті пайдалану қажеттілігіне байланысты тәуекелге ұшырағыш. Өтімділік тәуекелін Топтың қазынашылық және корпоративтік қаржы департаменті басқарады. Басшылық ақша қаражаттар қозғалысының болжамын ай сайын бақылайды.

Топ көбіне қарыздық қаражаттардан, сауда мен өзге кредиторлық берешектерден тұратын қаржыландырудың тұрақты базасын қолдауға тырысады. Топтың өтімділікті басқару тәсілі, жай және қиын жағдайларда қабылданбайтын шығындардың пайда болуына жол бермей және Топтың беделін тәуекелге душар етпей, мерзімінде өз міндеттемелерін өтеу үшін Топта жеткілікті өтімді қаражаттардың тұрақты бар болуын мүмкін болғанша қамтамасыз етуінде тұрады. Топ өтімділік деңгейіне болжанбаған талаптарға тез және тиісті түрде әсер ету мүмкіндігінің болуы үшін, өтімді активтердің әртараптандырылған портфелдеріне қаражаттарды инвестициялайды.

Топ әдетте болжалды операциялық шығыстарды жеткілікті көлемде өтеу үшін, бірінші талап бойынша қол жетімді ақша қаражаттарының бар болуын қамтамасыз етеді. Бұл ретте оның пайда болуын дәлелді болжауға болмайтын ерекше жағдайлардың әлеуетті әсері ескерілмейді, мысалы, табиғи апат .

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төменде өтімділік тәуекелін басқарудың маңызды элементі болып табылатын, қысқа мерзімді депозиттерде орналастырғандарды қоса, Топтың пайдаланылмаған қарыздары және уақытша бос ақшалары туралы ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
Қысқа мерзімді депозиттердегі сома	11,590	3,484
Шоттардағы ақша қаражаттың сомасы	53,246	28,432
Қарыздар бойынша пайдаланылмаған сома	54,807	17,438
Жиыны	119,643	49,354

Одан әрі келтірілген кестеде өтеуге дейін қалған шарттық мерзімдер бойынша есептік күннің жағдайы бойынша міндеттемелерді бөлу көрсетіледі. Өтеу мерзімдерінің кестесіндегі ашылған сомалар алынған несиелер мен қаржы кепілдіктері бойынша міндеттемелердің жалпы сомасын қоса, келісімшарттық дисконтталмаған ақша ағындарын көрсетеді. Бұл дисконтталмаған ақша ағындары қаржылық жағдайы туралы есепте енгізілген сомадан айырмашылығы бар, өйткені қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетілген сома ақша қаражаттарының дисконтталған ағындарының негізінде есептелінген.

Төленетін сома тиянақты болып табылмаған жағдайда, кестедегі сома есептік күнде болған жағдайларға сүйене айқындалады. Валюталық төлемдер есептік кезеңнің аяғындағы споттың айырбас бағамын пайдалана отырып, қайта есептелінеді.

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер**

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төменде 2015 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Теңгерімдік құны	Шарт бойынша ақша қаражаттар ағыны	Талап еткенге дейін және кем дегенде 1 ай	1-ден 3 айға дейін		3 айдан 1 жылға дейін		1 жылдан 5 жылға дейін		5 жылдан астам
				1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам			
Банктік несиелер	172,326	186,736	486	13,693	44,063	120,620	7,874			295
Банктік емес несиелер	295	295	-	-	-	-	-	-	-	-
Саудалық кредиторлық берешек	101,505	101,505	-	100,920	-	585	-	-	-	-
Өзге кредиторлық берешек	702	702	-	702	-	-	-	-	-	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	4,133	4,758	-	190	831	3,234	503	-	-	265
Артықшылықты акцияларды ұстаушылардың алдындағы міндеттемелер	265	265	-	-	-	-	-	-	-	-
Өзге қатысушыларға төленетін дивидендтер	245	245	245	-	-	-	-	-	-	-
Жиыны	279,471	294,506	731	115,505	44,894	124,439	8,937			

Төменде 2014 жылғы 31 желтоқсанындағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Теңгерімдік құны	Шарт бойынша ақша қаражаттар ағыны	Талап еткенге дейін және кем дегенде 1 ай	1-ден 3 айға дейін		3 айдан 1 жылға дейін		1 жылдан 5 жылға дейін		5 жылдан астам
				1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам			
Шығарылған облигациялар	91,705	94,024	-	-	94,024	-	-	-	-	-
Банктік кредиттер	44,312	45,715	103	20,761	10,098	8,295	6,458			270
Банктік емес кредиттер	519	519	-	-	249	-	-	-	-	-
Басқалары	536	536	536	-	-	-	-	-	-	-
Саудалық кредиторлық берешек	57,163	57,163	-	56,848	-	315	-	-	-	-
Басқы кредиторлық берешек	6,396	6,396	-	6,396	-	-	-	-	-	-
Басқа бағалау қаржы міндеттері	559	559	-	-	559	-	-	-	-	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	2,942	3,516	-	120	571	2,525	300			265
Артықшылықты акцияларды ұстаушылардың алдындағы міндеттемелер	265	265	-	-	-	-	-	-	-	-
Өзге қатысушыларға төленетін дивидендтер	240	240	240	-	-	-	-	-	-	-
Жиыны	204,637	208,933	879	84,125	105,501	11,135	7,293			

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Нарықтық тәуекел

Топ нарықтық тәуекелдердің ықпалына ұшырағыш. Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық бағаның өзгеруі Топтың пайдасына немесе ондағы бар қаржы құралдарының құнына жағымсыз ықпал жасайды деген тәуекел. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және айрықша өзгерістер тәуекелдеріне ұшырайтын а) шетел валюталары, б) пайыздық активтер мен міндеттемелер, және в) үлестік құралдар бойынша ашық жайғасымдармен байланысты. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға жетуге ұмтыла отырып, нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылауда және оны ұйғарынды шегінде ұстауда болып тұр. Басшылық қабылданатын тәуекелдердің деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және тұрақты негізде олардың сақталуын бақылайды. Алайда осы тәсіл нарықтағы аса елеулі өзгерістер болған жағдайда, осы лимиттерден тыс шығындардың болуына тосқауыл бола алмайды.

Төменде көрсетілген нарықтық тәуекелге сезімталдығы барлық қалған өзгермелі сипаттамалар өзгеріссіз қалғанына қарамастан, бір фактордың өзгеруіне негізделген. Іс жүзінде оның болу мүмкіндігі шамалы және бірнеше факторлардың өзгеруі корреляция жасай алады – мысалы, пайыздық мөлшерлеме мен валюталық бағамдардың өзгеруі.

Валюталық тәуекел

Топ функциялық валютадан айырмашылығы бар валютада көрсетілген сату, сатып алу және қарыздарды тарту операцияларын жүзеге асыра отырып, валюталық тәуекелге ұшырағыш болып табылады. Қарыздар Топтың жұмыс істейтін құрамдарының ақша қаражаты ағындары генерирленетін валютаға сәйкес валютада көрсетілген. Сөйтіп, негізінен туынды құралдарды пайдаланбай, экономикалық хеджерлеу нәтижесіне жетеді. Шетелдік валютада көрсетілген өзге ақша активтер мен міндеттемелерге қатысты, Топ валюталық төлемді ескере отырып, болашақ шығыстарды жоспарлау арқылы тәуекелге ұшырағыш нетто-жайғасымды ұйғарынды шегінде ұстап тұруға тырысады. Топ негізінен АҚШ доллары ауытқуының тәуекеліне ұшырағыш. Топтың валюталық тәуекелге ұшырағыштығы келесі түрде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
АҚШ долларларында көрсетілген		
Саудалық дебиторлық берешек	96,261	48,112
Өзге дебиторлық берешек	216	-
Байланысты тараптарға берілген қарыздар*	31,133	17,941
Банктердегі ағымдағы шоттар	44,621	13,723
Талап етілгенге дейінгі салымдар	1,020	642
Мерзімді депозиттер	11,432	2,614
Активтер жиыны	184,683	83,032
Банк несиелері	(139,730)	(31,113)
Саудалық және басқа кредиторлық берешек	(11,937)	(14,303)
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	(4,133)	(2,942)
Шығарылған облигациялар	-	(91,705)
Міндеттемелер жиыны	(155,800)	(140,063)
Валюталық тәуекелге шалдыққыш таза сома	28,883	(57,031)

* - байланысты тараптарға берілген қарыздар теңгеге ірілендірілген, АҚШ долларының бағамы теңгеге қатысты өзгеруін индекстеу туралы өреже бар.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 60%-ға әлсіреуі және 20%-ға нығайуы (2014 ж.: 17.37% және 17.37%) капитал шамасын және кезең ішіндегі пайда мен шығынды төменде көрсетілген сомаға арттырар/(азайтар) еді.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
60%-ға (2014 ж.: 17.37%) АҚШ доллар бағамының арттуы	13,864	(7,925)
20%-ға (2014 ж.: 17.37%) АҚШ доллар бағамының азаюы	(4,621)	7,925

Теңге бағамының АҚШ долларына қарасты 60%-ға әлсіреуі және 20%-ға нығайуы 2015 жылға тарихи нарықтық деректердің негізінде есептелген орта квадраттық ауытқудың көлеміндегі нарықтық тәуекелдің мүмкін болу өзгерісі болып табылады.

Уранның нарықтық бағасының өзгеру тәуекелі

Топтың қызметі АҚШ долларында халықаралық нарықта белгіленетін уран бағасының ауытқу ықпалына ұшырағыш. Топтың жыл сайынғы бюджеті келесі жылдың уранның болжамды бағасының негізінде дайындалады.

Уран құны тарихи ауытқуларға ұшырап отырады және Топ бақылауынан тыс көптеген фактілердің ықпалында болады, олар:

- атом электрстанцияларының тарапынан отын ретінде пайдаланылатын уранға сұранысты,
- сұраныс пен ұсыныстың арасындағы алшақтықты жою үшін аралас жоғары байытылған компоненттерді екінші рет пайдалану мен бар болуы сияқты қайталама көздер деңгейінің таусылуын,
- атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіліктің нормативтік актілерінің ықпалы және
- тікелей уран саласына жататын өзге фактілерді қамтиды, алайда онымен шектелмейді.

Есептік күндегі жағдай бойынша Топтың қаржы активтері мен қаржы міндеттемелеріне қатысты нарықтық бағаның өзгеру тәуекеліне елеулі әсер болған жоқ.

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі, немесе олардың әділ құнын (сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер), немесе олар бойынша ақша қаражаттарының болашақ ағындарын (сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер) өзгерту негізінен тартылған қарыздарға әсер етеді. Жаңа несиелер мен қарыздарды тартқан кезде сыйақының қандай мөлшерлемесі (тиянақты немесе өзгермелі) өтеу мерзімі басталғанға дейін болжалды кезеңнің ішінде Топ үшін пайдалы болатынын басшылық өзінің кәсіби пайымдамасының негізінде айқындайды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қарыз алысуының шамамен 20% құралдарында (2014 ж.: шамамен 70%) сыйақының тиянақты мөлшерлемесі бар.

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ
2015 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржы есептілікке ескертулер

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Есептік күнде сыйақы мөлшерлемесінің түрлері бойынша топтастырылған Топтың пайыздық қаржылық құралдарының құрылымы мынадай болды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
<i>Сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Пайдалануда шектеулі ақша қаражаттары	7,032	5,981
Мерзімді депозиттер	12,202	4,537
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	33,568	21,586
Талап етілегенге дейінгі салымдар	2,570	918
Банктік несиелер	(34,339)	(3,232)
Банктік емес несиелер	(295)	(519)
Шығарылған облигациялар	-	(91,705)
Өзгелері	-	(536)
Таза жайғасым	20,738	(62,970)
<i>Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Банктік несиелер	(137,987)	(41,080)

Сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сөзімталдығына талдау

Топ өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіпте сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен ешқандай қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін есептемейді. Сондықтан есептік күндегі сыйақы мөлшерлемесінің қандай болса да өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе шығын көрсеткішіне әсер етпейді. Алайда қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері пайыздық мөлшерлердің өзгеруінің себебімен әділ құнның өзгеру тәуекеліне түседі.

Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығына талдау

Есептік күндегі сыйақы мөлшерлемесінің 50 (12) базистік пункттерге артуы/(кемуі) (2014 ж.: 200 базистік пункттерге артуы/(кемуі) төменде көрсетілген сомаға кезең ішіндегі капиталды және пайда немесе шығын шамасын азайтар/ (арттырар) еді. Аталған болжау басшылықтың ағымдағы нарықтық мөлшерлемеге, сондай-ақ экономикалық ортаға негізделген пайыздық мөлшерлемелердегі ықтимал өзгерістердің негізділігін бағалау болып саналады. Осы талдау барлық өзге айналмалылар, атап айтқанда шетел валюталардың айырбас бағамдары өзгермей қалды, және есептік күндегі өтелмеген міндеттердің сомасы жыл бойы өтелмей қалды деген жорамалға сүйене жүргізілді.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж.	2014 ж.
50 базистік пункттерге артты (2014 ж.: 200 базистік пункттер)	(552)	(822)
12 базистік пункттерге кемуі (2014 ж.: 200 базистік пункттер)	132	822

42. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Теңгерімдік құнмен салыстырғандағы әділ құны

Келесі кестеде көрсетілген құралдарды қоспағанда, Топ қаржылық есептілікте танылған қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің теңгерімдік құны олардың қысқа мерзімді сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең деп есептейді:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2015 ж. 31 желтоқсан		2014 ж. 31 желтоқсан	
	Теңгерімдік құны	Әділ құны	Теңгерімдік құны	Әділ құны
Қаржы міндеттемелері				
Банктік қарыздар	172,326	165,435	44,312	44,301
Банктік емес қарыздар	295	140	519	386
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	4,133	3,720	2,942	3,516
Шығарылған облигациялар	-	-	91,705	85,074
Жиыны	176,754	169,295	139,478	133,277

Қаржы міндеттемелерінің әділ құнын бағалау кезінде басшылық келесі болжауды пайдаланды: (а) пайызсыз қаржылық міндеттемелер және тиянақты пайыздық мөлшерлемесі бар міндеттемелер үшін қаржы міндеттемелері нарықтыққа барынша жуық тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталды; (б) өзгермелі мөлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелер үшін қаржылық міндеттемелердің әділ құны теңгерімдік құнынан іс жүзінде айырмашылығы жоқ, өйткені ақшаның уақытша құнының тиімділігі шамалы.

Капиталды басқару

Топ Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру, инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау қабілетін қамтамасыз ету, акционерге табыстылықты қолайлы деңгейін қамтамасыз ету, капитал құнын ықшамдауға мүмкіндік беретін капиталдың оңтайлы құрылымын қолдау, сондай-ақ бизнестің болашақ дамуын қамтамасыз ету үшін капиталдың тұрақты базасын қолдау саясатын көздейді. Капитал қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылған барлық капитал мен Топ резервтерін қамтиды. Топ келесі көрсеткіштердің мониторингін жүзеге асырады:

- қаржыны тұрақтандыру, кредиттерді басқару үшін қабылданатын шаралар, қарыздық қаражаттарды өткізу деңгейін айқындау;
- табыстылық, шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында өтемпіздықты, активтер мен капиталды басқарудың жалпы тиімділігін айқындау.

Топта капиталды басқару үшін сыртқыларға ұқсас ішкі сандық мақсаттық көрсеткіштер белгіленген.

Топ акционері Борышты және қаржылық тұрақтылықты басқару саясатын бекітті, оның мақсаты қаржы институтына жатпайтын ұйымдар үшін борышты және қаржылық тұрақтылықты басқарудың бірыңғай принциптері мен механизмдерін қабылдау арқылы қаржы тәуекелдерін басқару болып табылады.

Топтың қаржылық тұрақтылығын бағалау үшін 2014 жылдан бастап өзгермеген мынадай негізгі қаржы коэффициенттері пайдаланылады:

- қаржы борышының меншікті капиталына қатынасы 1-ден артық емес;
- қаржы борышының салықтарды, пайыздарды, тозу мен амортизацияны төлегенге дейінгі пайдаға арасалмағы (Борыш/ЕБИТДА) 3.5-тен артық емес.

2015 және 2014 жж. ішінде Топ капитал деңгейіне, ковенанттарды қосқанда, барлық сыртқы талаптарды сақтады (34 Ескерту).

43. Қаржы құралдарының әділ бағасы

Әділ бағаны бағалаудың нәтижесі әділ бағасының иерархия деңгейі бойынша былай талданады және бөлінеді: (i) 1-ші Деңгейге – сәйкес активтер мен міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленімді (түзетілмеген) баға бойынша бағалау жатады, (ii) 2-ші Деңгейге – бағалау әдісінің көмегімен алынғандар, ондағы барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректер активтер мен міндеттемелер үшін тура (яғни, мысалы, бағалар) немесе жанама (яғни, мысалы, бағадан туынды) бақыланатын болып табылады, және (iii) 3-ші Деңгейді бағалау, олар бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалаулар болып табылады (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген). Қаржы құралдарын әділ баға иерархиясындағы не ол, не бұл санаттарына жатқызылған кезде басшылық пайымдаманы пайдаланады. Егер әділ бағаны бағалауда елеулі түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-ші Деңгейге жатқызылады. Пайдаланылатын деректердің мәнділігі әділ бағаның барлық жиынтық бағалауы үшін бағаланады.

Әділ бағасы бойынша бағаланбайтын, алайда олар үшін әділ құнның ашылуы жасалатын активтер мен міндеттемелер.

Облигацияларды қоспағанда, әділ құны бойынша бағаланбайтын, алайда олар үшін әділ құнның ашылуы жасалатын барлық активтер мен міндеттемелерді бағалау әділ құн иерархиясының 3-ші Деңгейіне жатқызылады. Облигацияларды бағалау 1-ші Деңгейге жатқызылады.

Әділ құн иерархиясының 3-ші Деңгейінде әділ құнды бағалау ақша қаражаттарының дисконтталған ағындар әдісінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен туынды құралдардың әділ құны теңгерімдік құнға тең қабылданды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны ұқсас несиелік тәуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жаңа құралдар үшін қарыз алу нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақша қаражаттардың дисконтталған ағындар әдісіне негізделеді.

Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны әдетте оның теңгерімдік құнына тең. Амортизацияланған құнмен көрсетілетін активтердің әділдік құнын бағалау 3-ші Деңгейге жатады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың бағалау әділ құны ұқсас несиелік тәуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақша қаражаттарының болжалды болашақ ағындарының дисконтталған сома әдісіне негізделеді. Дисконттаудың пайдаланылатын мөлшерлемесі контрагенттің несиелік тәуекеліне байланысты.

Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер

Евро облигациялардың әділ бағасы нарықтық баға белгілеуіне негізделді. Өзге міндеттемелердің әділ бағасы бағалау әдісін пайдаланумен айқындалады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен және өтеудің белгіленген мерзімімен құралдардың есептік әділ бағасы өтеуге дейін ұқсас несиелік тәуекелдері және ұқсас мерзімдерімен жаңа құралдарға арналған пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланумен болжалды дисконтталған ақша ағындарына негізделеді. Талап бойынша өтелетін немесе күнілгері хабарлау кезінде өтелетін міндеттемелердің әділ құны («талап бойынша өтеуге жататын міндеттемелер») міндеттемелерді өтеу туралы талаптарды әлеуетті ұсынудың бірінші күнінен бастап дисконтталған талап бойынша төленетін сома ретінде есептеледі. Пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі өтеу мерзімі мен міндеттеме валютасына байланысты жылдық 3,3 %-дан 6,3 %-ға дейін өзгереді.

44. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну

39-ші «Қаржы құралдары: тану және бағалау» ХҚЕС-қа (IAS) сәйкес бағалау мақсатында, Топ өзінің қаржы активтерін келесі санаттарға жатқызады: а) қарыздар және дебиторлық берешек, б) сатуға арналған қолда бар қаржы активтері, в) өтеуге дейін ұсталынып қалған қаржы активтері, г) оның өзгерісі пайда немесе шығынның құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері. Оның өзгерісі пайда немесе шығынның құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері екі санат бөліктеріне бөлшектенеді: (i) аталған санатқа бастапқы танылған сәттен бастап жатқызылған активтер, және (ii) сатуға арналған деп жіктелетін активтер. Өзге инвестицияларды қоспағанда, Топтың барлық қаржы активтері қарыздар мен дебиторлық берешектер санатына жатқызылады. Өзге инвестициялар сатуға арналған қолда бар қаржы активтер санатына жатқызылады.

Топтың барлық қаржылық міндеттемелері өзге қаржылық міндеттемелер санатына жатқызылады.